Europolovo poročilo

Splošno poročilo o dejavnostih Europola

Haag, 7. maja 2012

Št. dokumentacije 1423-74r2

Vsebina

Predgovor

Povzetek

1. O Europolu

1.1 Poslanstvo, vizija in prednostne naloge
1.2 Viri
1.3 Novi sedež Europola

2. Delovanje Europola

2.1 Europolove nacionalne enote
2.2 Upravni odbor Europola
2.3 Varna komunikacijska infrastruktura
2.4 Europolov informacijski sistem
2.5 Program za varno omrežno izmenjavo podatkov
2.6 Analiza kaznivih dejanj
2.7 Center EU za izvedensko znanje s področja kazenskega pregona
2.8 Pooblaščenec za varstvo podatkov

3. Europolove operativne dejavnosti

3.1 Droge
3.2 Trgovina z ljudmi
3.3 Pomoč pri nezakonitem priseljevanju
3.4 Europolov center za kibernetsko kriminaliteto
3.5 Kriminaliteta na področju intelektualne lastnine
3.6 Tihotapljenje cigaret
3.7 Ponarejanje evra
3.8 Goljufije na področju davka na dodano vrednost
3.9 Pranje denarja in sledenje premoženja
3.10 Mobilne organizirane kriminalne združbe
3.11 Prepovedane motoristične tolpe
3.12 Terorizem

4. Europolov domet

4.1 Organi kazenskega pregona v državah članicah EU
4.2 Europolovo zunanje sodelovanje
4.3 Srečanje šefov evropskih policij

5. Pot naprej

5.1 Strategija in cilji
5.2 Pogled naprej

Priloga 1: Kriminalna žarišča v EU

Predgovor

Dejavnosti mrež organiziranega kriminala so zdaj bolj zapletene, raznolike in mednarodne kot kdaj koli prej. Teroristi so vse bolj pod vplivom dogodkov daleč od doma in se pri pripravi napadov čezmejno povezujejo. Organizirani kriminal, ki ga omogoča internet, bo še naprej naraščal v skladu z uporabo širokopasovnega interneta in mobilnih naprav ter našel nove storilce in žrtve na območjih sveta, kjer je bil dostop do interneta prvotno omejen. Lokalni in nacionalni organi kazenskega pregona v vsej EU kljub najboljšim prizadevanjem sami ne morejo biti uspešni. Večstranski pristop je nujno potreben in vse bolj se priznava ključna vloga Europola.

Europolovo poročilo za leto 2011[1] je priložnost za pregled naših dosežkov in razmislek o izzivih in priložnostih, ki so pred nami. Zdi se mi, da Europol ob vse večjem vključevanju naših operativnih partnerjev v povezavi z vse večjim zanimanjem naših strateških zainteresiranih strani dobiva zagon.

Otvoritev našega novega sedeža v Haagu je bil vrhunec leta 2011. Ta čudovita nova zgradba je bila namensko zgrajena za zagotovitev najsodobnejših prostorov, vključno za operativni center, ki je odgovoren za usklajevanje izmenjave obveščevalnih podatkov o kaznivih dejanjih z našimi mednarodnimi partnerji na področju kazenskega pregona. Novi prostori so bili prvič zares preskušeni, ko sta nas tragična julijska napada na Norveškem spodbudila k zagonu „mreže za prvi odziv", v okviru katere so se zbrali strokovnjaki za boj proti terorizmu iz osmih držav članic EU, da bi zagotovili posebno podporo norveški preiskavi.

To je bil samo en primer osnovne dejavnosti Europola, tj. zagotavljati organom kazenskega pregona v EU operativno podporo 24 ur na dan in sedem dni na teden. Leta 2011 smo to zagotovili za več kot 13 500 čezmejnih primerov – kar je več kot 17-odstotno povečanje v primerjavi z letom 2010. Rezultat tesnega sodelovanja z mednarodnimi partnerji na področju kazenskega pregona so bile številne uspešne operacije in razbitje mrež organiziranega kriminala, od katerih so nekatere opisane v tem poročilu.

Prvo srečanje šefov evropskih policij, na katerem so se zbrali ministri, visoki uradniki kazenskega pregona, strokovnjaki in predstavniki partnerskih agencij, je bilo načrtovano tako, da je sovpadlo z otvoritvijo novega sedeža. Po izčrpni razpravi so bili sprejeti skupni sklepi in prihodnje smernice za boj proti hujšim oblikam organiziranega kriminala in terorizmu ter njihovo preprečevanje v Evropi. Ti so na splošno izraženi v sklepnih ugotovitvah in priporočilih Europolove ocene ogroženosti EU zaradi organiziranega kriminala (Organised Crime Threat Assessment – OCTA). Na njej temelji prvi sklop prednostnih nalog, dogovorjenih v okviru novega političnega cikla EU za hude oblike mednarodnega in organiziranega kriminala, pri katerih ima Europol pomembno vlogo. Države članice EU in partnerske agencije EU so začele januarja 2012 izvajati večstranske operativne akcijske načrte za obravnavanje teh prednostnih področij kaznivih dejanj.

Evropska komisija namerava za Europol predlagati nov pravni status na podlagi 88. člena Lizbonske pogodbe. Menim, da je to odlična priložnost za nadaljnjo krepitev Europolove demokratične odgovornosti in povečanje njegove učinkovitosti kot agencije. Kot prvi ukrep poteka neodvisna ocena izvajanja Europolove sedanje pravne podlage, Sklepa Sveta o Europolu. Ta ocena bi morala upoštevati ustrezne izkušnje iz izvajanja Sklepa Sveta o Europolu in opredeliti nadaljnje priložnosti za izboljšanje dela Europola.

Uničenje mednarodnih kriminalnih in terorističnih mrež ostaja osnovna dejavnost Europola ne glede na to, kaj bo prinesla prihodnost. Informacije iz Europolovega poročila za leto 2011 kažejo, da smo usposobljeni bolje kot kdaj koli prej, da se spopademo s sedanjimi izzivi na področju kazenskega pregona, in tako bolje pripravljeni, da se soočimo s prihodnjimi.

Rob Wainwright
Direktor Europola

[1] *Europolovo poročilo – Splošno poročilo o dejavnostih Europola* je predloženo v skladu s členom 37(10)(c) Sklepa Sveta o Europolu. Poročilo se predloži Svetu Evropske unije v potrditev, ta pa ga pošlje v vednost Evropskemu parlamentu.

Povzetek

Europolova naloga je zagotavljati podporo organom kazenskega pregona v EU z zagotavljanjem platforme za izmenjavo in analizo obveščevalnih podatkov o kaznivih dejanjih, da bi zagotovili varnejšo Evropo za vse državljane EU.

Letno Europolovo poročilo vsebuje informacije o dejavnostih in dosežkih agencije za široko skupnost Europolovih zainteresiranih strani. Mednje se uvrščajo zagotavljanje podpore državam članicam in institucijam EU pri izpolnjevanju ciljev politike, lastni nadaljnji razvoj kot organizacija in, kar je najpomembnejše, prekinitev dejavnosti organiziranega kriminala in terorizma.

1. O Europolu

Z organizacijskega vidika je bil najpomembnejši dogodek leta 2011 selitev na nov sedež. V poročilu so vsebovanje informacije o selitvi Europolovega osebja in dejavnosti v novo zgradbo. To je bilo zelo obsežno početje, saj je vključevalo obširno logistično načrtovanje in upravljanje, da je bila med selitvijo zagotovljena popolna operativna zmogljivost. Novi prostori in strokovna oprema, ki so na voljo Europolu, so v skladu z njegovo zahtevo, da mora biti napreden in proaktiven na področjih tehnologije in inovacij, kar lahko vpliva na področje kazenskega pregona.

2. Delovanje Europola

Izvedensko znanje s področja kazenskega pregona

V poročilu je predstavljen razvoj Europolovih novih orodij za sodelovanje, kot je Europolova platforma za strokovnjake (Europol Platform for Experts – EPE), ki zagotavljajo spletne platforme za strokovnjake iz prakse na področjih, kot so zaščita prič, ugrabitve in umori. Taka orodja omogočajo spletno sodelovanje in izmenjavo zamisli. V tem poročilu so navedene tudi nove spletne platforme iz drugih strokovnih področij, ki so trenutno v pripravi.

Europolova mreža svetovalnih skupin (EuNAT) zagotavlja stalno povezavo z organi kazenskega pregona, da je mogoče takoj vzpostaviti sodelovanje kot odziv na izredne razmere. Te skupine pokrivajo področja, kot so ugrabitve, ravnanje z informatorji, zaščita prič itd. Dodatne podrobnosti so na voljo v poročilu.

Sedem dni v tednu, 24 ur na dan

Europolov operativni center, ki deluje 24 ur na dan in sedem dni v tednu, je zbirališče podatkov za izmenjavo med Europolom, državami članicami in tretjimi stranmi. To poročilo vsebuje dodatne podrobnosti o tem centru in Europolovih novih operativnih sobah.

Vse Europolove operativne storitve in storitve IKT so stalno na voljo državam članicam. Poleg tega je za podporo operacijam držav članic na kraju samem na voljo tudi mobilna pisarna, ki zagotavlja neposredno povezavo z Europolovimi zbirkami podatkov in platformami za strokovnjake.

Obseg zagotovljenih storitev operativne podpore se je leta 2011 povečal za 17 odstotkov v primerjavi z letom poprej. Europol je prejel odlične povratne informacije od preiskovalcev, katerih operacije je podprl. Podrobni in statistični podatki o operativni podpori so na voljo v oddelku 3 tega poročila.

Komunikacija

Najpomembnejši platformi, prek katerih lahko države članice in operativni partnerji sodelujejo z Europolom, sta Europolov informacijski sistem (Europol Information System – EIS) in program za varno omrežno izmenjavo podatkov (Secure Information Exchange Network Application – SIENA). V poročilu je pojasnjeno, kako različna komunikacijska orodja, ki jih zagotavlja Europol, podpirajo države članice pri doseganju njihovih ciljev na področju kazenskega pregona.

Analiza

Europolove analitične zmogljivosti temeljijo na visoko usposobljenih analitikih, ki uporabljajo najboljšo razpoložljivo tehnologijo, in so na voljo organom kazenskega pregona iz EU in zunaj nje. V poročilu sta opisana Europolov analitični sistem (Europol Analysis System – EAS) in mreža računalniške forenzike (Computer Forensic Network – CFN) kot glavna elementa zbirke orodij operativnih analitikov.

Eden od temeljev Europolovega pristopa je tudi strateška analiza. Najpomembnejši poročili sta Poročilo o stanju in trendih na področju terorizma v EU (Terrorism Situation and Trend report – TE-SAT), s katerim se obvešča Evropski parlament in Svet o stanju na področju terorizma, in Ocena ogroženosti EU zaradi organiziranega kriminala (Organised Crime Threat Assessment – OCTA), ki je ključni element evropskega modela za obveščevalne podatke o kaznivih dejanjih, ta pa je podlaga za opredelitev prednostnih nalog na področju kaznivih dejanj v EU. Ocena OCTA je bila v sedanji obliki zadnjič objavljena leta 2011, začelo pa se je delo na spremenjeni metodologiji za oceno ogroženosti zaradi hudih kaznivih dejanj in organiziranega kriminala (Serious and Organised Crime Threat Assessment – SOCTA) v okviru novega političnega cikla EU za huda kazniva dejanja in organizirani kriminal.

3. Europolove operativne dejavnosti

Europol je leta 2011 podpiral organe kazenskega pregona v vsej EU v boju proti kriminalu na vseh svojih področjih pristojnosti. V poglavju 3 tega poročila so navedeni rezultati in specifične informacije o vrsti zagotovljene podpore in izidu številnih policijskih operacij v Evropi in včasih zunaj nje.

3.1 Droge

Europolova operativna podpora vključuje usklajevanje in sprožitev kazenskih preiskav v zvezi z drogami ter pomoč na kraju samem, ki se organom kazenskega pregona v EU zagotovi pri uničenju opreme za proizvodnjo nedovoljenih drog in analiziranju dokazov. Europolov sistem za primerjavo nezakonitih laboratorijev (Europol Illicit Laboratory Comparison System – EILCS) in Europolov sistem za sintetične droge (Europol Synthetic Drug System – ESDS) sta orodji, ki se uporabljata za te operacije in sta omenjeni v tem poročilu. Med drogami, ki so jih zasegli organi, so kokain, amfetamini, konoplja, ekstazi in heroin.

V poročilu so podrobno opisani tudi pomembni operativni uspehi v boju proti drogam, ki vključujejo **operacijo De-Bads** (amfetamini, konoplja, ekstazi), **operacijo Aigle 35/Vortice Due** (kokain), **operacijo Salonica** (kokain in konoplja), **podprojekt Watani** (heroin) in **operacijo Mango** (konoplja in ponarejeni evri).

3.2 Trgovina z ljudmi

Europol je leta 2011 dejavno podprl 22 obsežnih preiskav na področju trgovine z ljudmi. V nekaterih od teh primerov je bila operativna podpora na kraju samem zagotovljena z mobilno pisarno. Pomemben primer je bila **operacija Veerde**, v kateri sta sodelovala Češka republika in Združeno kraljestvo, njen rezultat pa je bilo 11 prijetij.

3.3 Pomoč pri nezakonitem priseljevanju

Europol je leta 2011 podprl devet večjih evropskih operacij, usmerjenih v kriminalne mreže, ki pomagajo pri nezakonitem priseljevanju. Med njimi so bile **operacija Cestia** (tihotapljenje

afganistanskih državljanov), **operacija Schwarz/White** (vietnamski državljani) in operacija **Truck** (kitajski državljani). Poleg tega Europol sodeluje v dveh skupnih preiskovalnih skupinah v zvezi z zagotavljanjem pomoči v boju proti nezakonitemu priseljevanju. Dodatne podrobnosti so na voljo v tem poročilu.

3.4 Europolov center za kibernetsko kriminaliteto

Europolov Center za kriminaliteto na področju visoke tehnologije je bil ustanovljen leta 2002, leta 2011 pa je bil z razširitvijo zaradi vključitve strokovnega znanja z drugih specialističnih področij preoblikovan v **Europolov center za kibernetsko kriminaliteto**. Zaradi te spremembe lahko strokovnjaki za spletno kriminaliteto zagotovijo bolj ciljno usmerjene in učinkovitejše protiukrepe na področjih spolnega izkoriščanja otrok, goljufij s plačilnimi karticami in kibernetske kriminalitete, to je na področjih kaznivih dejanj, pri katerih ima ključno vlogo internet. Europol je leta 2011 podprl dve večji operaciji na področju kibernetske kriminalitete, **Crossbill** (zlonamerna programska oprema) in **Mariposa II** (okuženi metulj). Na področju izkoriščanja otrok na spletu je podprl **operacijo Rescue** v uspešnem poskusu razbitja svetovne mreže storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost otrok. Ta operacija, v kateri je sodelovalo 14 držav, je bila javnosti dobro predstavljena, preiskave pa še vedno potekajo. Druga taka operacija je bila **operacija Icarus**, v kateri je sodelovalo 23 držav.

3.5 Kriminaliteta na področju intelektualne lastnine

Europol je vključen v podporo, usposabljanje in ozaveščanje držav članic na področju kršitve pravic intelektualne lastnine, ki vključuje področja, kot so ponarejena hrana in ponarejeni pesticidi. V tem poročilu je predstavljen uspeh **operacije Opson** (deset držav), ki je vključevala ponarejeno hrano in pijačo. Europol je podprl tudi **operacijo Leatherface** (Španija).

3.6 Tihotapljenje cigaret

Europol podpira organe kazenskega pregona v boju proti nezakoniti proizvodnji in razpečevanju cigaret in tobačnih izdelkov, kar povzroči EU izgubo prihodka v višini približno 10 milijard EUR letno. **Rezultat operacije Tsar** (šest držav) je bilo razbitje velike kriminalne mreže, ki je tihotapila ponarejene cigarete iz Ukrajine v Združeno kraljestvo.

3.7 Ponarejanje evra

Europol je pristojen za preprečevanje ponarejanja denarja in boj proti njemu in v ta namen zagotavlja številne instrumente in storitve, ki so predstavljeni v tem poročilu. Rezultat **operacije Gazeta** (Poljska) je bilo uničenje ene največjih tiskarn za ponarejanje bankovcev v Evropi, **operacija Chipmunk** pa je imela uspešen izid za belgijske organe. Europol je sodeloval tudi v skupni preiskovalni skupini **Limón** v boju proti ponarejanju evra in nezakonitemu snemanju magnetnih zapisov (skimming).

3.8 Goljufije na področju DDV

Ocenjuje se, da države članice EU zaradi goljufij na področju DDV vsako leto izgubijo približno 60 milijard EUR. Goljufije z neobstoječim trgovcem v Skupnosti (Missing trader intra-Community fraud – MTIC) so oblika organiziranih davčnih goljufij in posegajo v ureditev DDV v državah članicah. Europolov analitični projekt o goljufijah z -neplačujočim gospodarskim subjektom v Skupnosti je edina zbirka podatkov na ravni EU, v kateri so shranjene informacije o kaznivih dejanjih na tem področju. Europol je leta 2011 podprl operacijo **Jacquo** za boj proti goljufijam na področju DDV.

3.9 Pranje denarja in sledenje premoženja

Organizirani kriminal prinaša velikanske nezakonite prihodke, Europol pa zagotavlja podporo državam članicam na področjih preprečevanja in boja proti pranju denarja ter sledenja premoženja, pridobljenega s kaznivimi dejanji. **Operacija Spectre II** je bila ena od operacij, ki jo je Europol podprl leta 2011 in je predstavljena v tem poročilu.

3.10 Mobilne organizirane kriminalne združbe

Leta 2011 je javnost dobivala vse več informacij o mobilnih organiziranih kriminalnih združbah (Mobile organised crime groups – MOCG), ki se ukvarjajo predvsem s kaznivi dejanji in goljufijami na področju lastnine. Europol je leta 2011 podprl štiri čezmejne operacije v boju proti mobilnim organiziranim kriminalnim združbam držav članic EU in tretjih držav, podrobnosti o tem pa so na voljo v tem poročilu.

3.11 Prepovedane motoristične tolpe

Europol pomaga pri preprečevanju in boju proti kriminalnim dejavnostim prepovedanih motorističnih tolp (Outlaw Motorcycle Gangs – OMG) s posebnim projektom Monitor. Partnerjem na področju kazenskega pregona zagotavlja podporo pri policijskem nadzoru večjih motorističnih dogodkov, kot je bilo leta 2011 srečanje World Run v Laconii v ZDA, ki ga je organiziral motoristični klub Hells Angels.

3.12 Terorizem

Terorizem še vedno pomeni resno grožnjo Evropski uniji. Europol je leta 2011 še naprej pomagal državam članicam v boju proti terorizmu z zagotavljanjem številnih instrumentov in storitev. Podpora je na voljo v obliki analize in analitičnih instrumentov, ocen ogroženosti, izmenjave informacij ter letnega poročila o stanju in trendih na področju terorizma v EU (TE-SAT), v katerem so predstavljeni dejstva in številke v zvezi s prijetji teroristov v EU, vključno z novimi trendi na področju terorizma.

V poročilu so vsebovane dodatne informacije o Europolovi mreži za prvi odziv, evropski mreži za odstranjevanje neeksplodiranih ubojnih sredstev (European Explosive Ordnance Disposal Network – EEODN) in evropskem podatkovnem sistemu o bombah (EU Bomb Data System – EBDS). Dodatni posebni področji sta program za sledenje financiranja terorističnih dejavnosti (Terrorism Finance Tracking Programme – TFTP) in preverjanje medmrežja (Check the Web).

4. Europolov domet

Europol je 24 ur na dan in sedem dni v tednu neposredno povezan z Europolovimi nacionalnimi enotami v vseh 27 državah članicah EU ter organizira dogodke za ozaveščanje, usposabljanja, javne predstavitve in seminarje za boljše poznavanje njegovih storitev in strokovnega znanja.

Europol sodeluje tudi z 18 državami, ki niso članice EU, devetimi organi in agencijami EU ter tremi drugimi mednarodnimi organizacijami (vse so navedene v tem poročilu). Sodelovanje z Interpolom in agencijami EU, kot so Eurojust, CEPOL in Frontex, zelo povečuje splošni domet Europola.

5. Pot naprej

Europolova strategija za obdobje 2010–2014 bo še naprej referenčni okvir za njegovo vsakodnevno delovanje in zagotavljanje najboljše podpore sodelovanju na področju kazenskega pregona v EU.

Europol je dosledneje vključen v izvajanje notranje varnostne politike EU zaradi sprememb, ki jih je prinesla Lizbonska pogodba, njegovega novega pravnega statusa kot agencija EU od leta 2010 ter tudi zaradi njegove strategije in izboljšanih zmogljivosti.

Leta 2011 se je pod nadzorom upravnega odbora začelo ocenjevanje izvajanja Sklepa Sveta o Europolu in Europolovih dejavnosti. Evropska komisija bo na podlagi te ocene, ko bo zaključena leta 2012, pripravila oceno učinka in nato predlog prihodnje uredbe o Europolu, ki bo nadomestila Sklep Sveta.

Ne glede na nove možnosti politike je Europolov glavni cilj še vedno podpora organom kazenskega pregona v EU pri ustavljanju in razbijanju združb na področju hujših oblik organiziranega kriminala in terorizma. Organi kazenskega pregona kot celota morajo še naprej razvijati nova orodja, taktike in politike, da bo mogoče dohajati razvoj na svetovni ravni in biti korak pred storilci kaznivih dejanj.

Europol nezaupno – Osnovna stopnja zaščite

Ker kriminalna dejavnost postaja vedno naprednejša, bi bilo vsakršno prizadevanje na lokalni ali celo nacionalni ravni za samostojen boj proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu in terorizmu le delno uspešno. Europol lahko ima zato skupaj z državami članicami EU in partnerskimi organizacijami vse pomembnejšo vlogo pri ohranjanju notranje varnosti v EU.

Močnejši Europol pomeni večjo uspešnost preiskav in boljšo zaščito državljanov EU pred nevarnostmi hujših mednarodnih kaznivih dejanj in terorizma.

1. O Europolu

1.1 Poslanstvo, vizija in prednostne naloge

Europol ima kot agencija Evropske unije za področje kazenskega pregona nalogo, da države članice podpira pri preprečevanju in boju proti vsem hudim oblikam mednarodnega kriminala in terorizma. Z izmenjavo obveščevalnih podatkov o kaznivih dejanjih in njihovo analizo mora organom kazenskega pregona v EU pomagati dosegati varnejšo Evropo za vse državljane EU.

Velike kriminalne in teroristične mreže pomenijo resno grožnjo notranji varnosti EU ter varnosti in preživetju njenih prebivalcev. Varnost najbolj ogrožajo terorizem, mednarodna trgovina z drogami, trgovina z ljudmi, ponarejanje izdelkov, evra in plačilnih kartic, goljufije, korupcija in pranje denarja ter druge dejavnosti, pri katerih so organizirane kriminalne združbe vpletene v gospodarstvo. Vedno več je tudi novih nevarnosti v obliki kibernetske kriminalitete, goljufij na področju DDV in drugih naprednih vrst kaznivih dejanj, s katerimi se zlorabljajo sodobna tehnologija in svoboščine, ki jih zagotavlja notranji trg EU. Svet ministrov Evropske unije je številne od teh nevarnosti razglasil za prednostna področja, Europol pa razvija nove odzive nanje.

Europolova vizija je, da bi k varnejši Evropi prispeval z najboljšo možno podporo organom kazenskega pregona v državah članicah EU. Da bi mu to uspelo, bo priskrbel edinstven nabor operativnih storitev za Evropsko unijo, pri čemer bo kot glavne storitve razvil:

- podporni center za operacije kazenskega pregona,
- zbirališče informacij o kazenskih zadevah in
- center za izvedensko znanje s področja kazenskega pregona.

Za Europol je poleg upoštevanja prednostnih nalog političnega cikla EU ključni dokument strategija notranje varnosti, ki oblikuje dolgoročno politiko EU na področju kazenskega pregona. V strategiji so začrtani različni vidiki evropske notranje varnostne politike in navedene strateške smernice za ukrepanje. Dopolnjuje jo sporočilo Evropske komisije[2], namenjeno spodbujanju njenega izvajanja. V njem je opredeljenih pet ciljev na področju varnosti. Trije od njih – in sicer razbitje kriminalnih mrež, preprečevanje terorizma in varnost v kibernetskem prostoru – so še posebej obsežno zajeti v Europolovih pristojnostih[3]. V ukrepih, ki jih je Komisija predlagala za izpolnitev teh ciljev, se odražajo uveljavljena strokovna področja delovanja Europola. V obeh dokumentih je Europolu dodeljena ključna vloga pri izvajanju, zagotavljata pa tudi velike možnosti za nadaljnji razvoj v prihodnjih letih, pri čemer je eno od glavnih načel policijsko delo na podlagi obveščevalnih podatkov.

Europol je skupaj s Frontexom in Eurojustom prispeval k prvemu letnemu poročilu o strategiji notranje varnosti, ki je bilo predstavljeno novembra 2011.

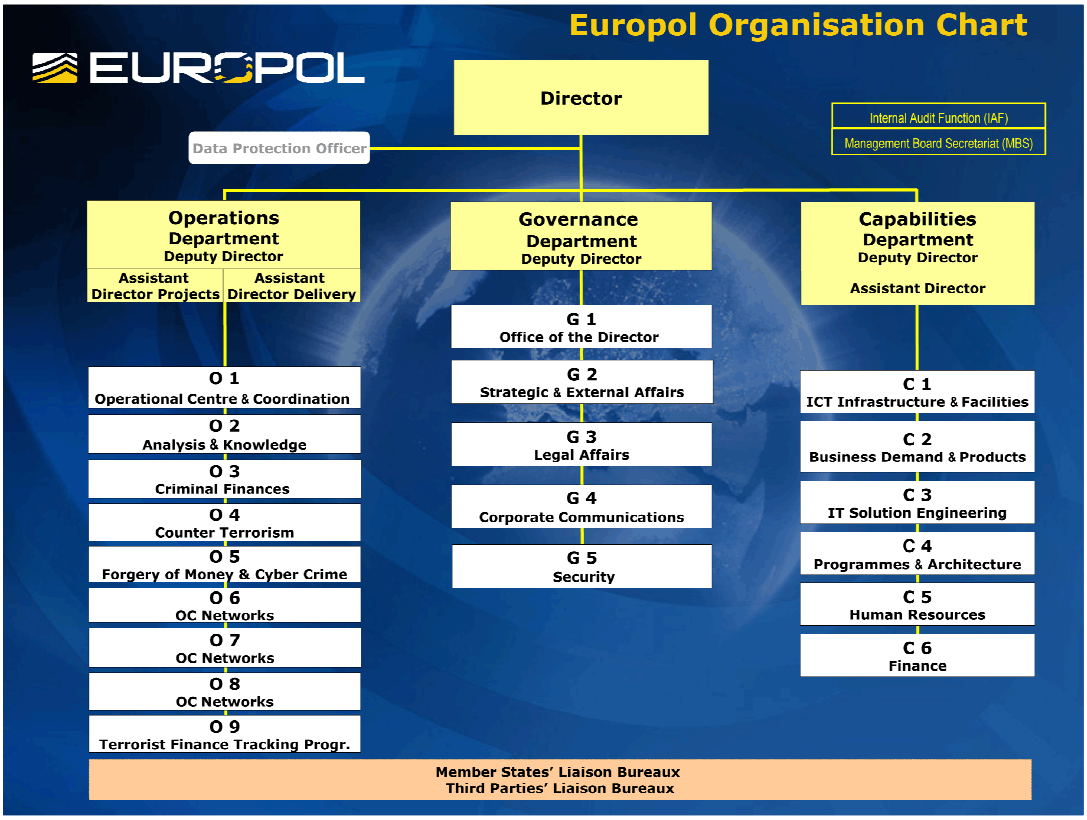
1.2 Viri

Europol pri odkrivanju najnevarnejših kriminalnih in terorističnih mrež v Evropi ter njihovem sledenju uporablja svoje edinstvene obveščevalne zmogljivosti in strokovno znanje 777 zaposlenih, med katerimi je 92 analitikov. Organom kazenskega pregona, ki jih pri Europolu zastopa 145 Europolovih uradnikov za zvezo, povezanih z Europolovim operativnim storitvenim centrom z visokimi varnostnimi standardi, ki deluje 24 ur na dan in sedem dni v

[2] Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu – Izvajanje strategije notranje varnosti EU: pet korakov k varnejši Evropi. COM(2010) 673 konč.

[3] Kot je podrobno določeno v prilogi k Sklepu Sveta z dne 6. aprila 2009 o ustanovitvi Evropskega policijskega urada (Europol) (2009/371/JHA).

tednu, in njegovimi varovanimi zbirkami podatkov, je uspelo uničiti veliko kriminalnih in terorističnih mrež, aretirati na tisoče storilcev kaznivih dejanj, izterjati na milijone evrov in rešiti na stotine žrtev kaznivih dejanj, med njimi tudi otroke, žrtve trgovine z ljudmi ali zlorabe.
Europol se financira iz proračuna EU. Svet Evropske unije in Evropski parlament določita proračun Europola na podlagi predlogov Evropske komisije in upravnega odbora Europola. Proračun Europola je leta 2011 znašal 84,8 milijona EUR.

Organizacijska shema Europola		
Pooblaščenec za varstvo podatkov	Direktor	Oddelek za notranjo revizijo
Operativni oddelek Namestnik direktorja	Oddelek za korporacijsko upravljanje Namestnik direktorja	Sekretariat upravnega odbora
Pomočnik direktorja za projekte	G 1 Direktorjev urad	Oddelek za zmogljivosti in sredstva Namestnik direktorja
Pomočnik direktorja za izvedbo	G 2 Enota za strateške in zunanje zadeve	Pomočnik direktorja
O 1 Operativni center in usklajevanje	G 3 Enota za pravne zadeve	C 1 Enota za infrastrukturo in zmogljivosti informacijske in komunikacijske tehnologije
O 2 Enota za analize in znanje	G 4 Enota za korporacijsko komuniciranje	C 2 Enota za zahteve poslovanja in proizvode

O 3 Enota za finančni kriminal	G 5 Enota za varnost	C 3 Enota za inženiring IT rešitev
O 4 Enota za boj proti terorizmu		C 4 Enota za programe in arhitekturo
O 5 Enota za boj proti ponarejanju, denarja in kibernetskemu kriminalu		C 5 Enota za kadrovske zadeve
O 6 Mreže organiziranega kriminala		C 6 Enota za finance
O 7 Mreže organiziranega kriminala		
O 8 Mreže organiziranega kriminala		
O 9 Program za sledenje financiranja terorističnih dejavnosti		
Uradi za zvezo držav članic		
Uradi za zvezo tretjih držav		

Osnovni podatki o Europolu (2011)

Sedež Haag, Nizozemska

Osebje: 777 zaposlenih na sedežu,
med njimi je 145 Europolovih uradnikov za zvezo

Proračun: 84,8 milijona EUR

Delovanje: v 27 državah članicah EU za 500 milijonov državljanov EU

Podpora: pri 13 697 čezmejnih preiskavah na področju kazenskega pregona

1.3 Novi sedež Europola

Njeno veličanstvo Beatrix, kraljica Nizozemske, je 1. julija 2011 uradno odprla novi sedež Europola v Haagu. Otvoritvene slovesnosti se je poleg članov osebja Europola in drugih povabljenih gostov udeležilo več sto visokih uradnikov organov kazenskega pregona, uglednih gostov in dostojanstvenikov.

Kraljica Beatrix je v spomin na uradno otvoritev odkrila spominsko ploščo in se udeležila ogleda novih prostorov, ki ga je vodil direktor Europola Rob Wainwright, ter obiskala laboratorij za droge in enoto za kibernetski kriminal.

Novi sedež je v mednarodnem območju Haaga, njegova soseda pa sta med drugim Mednarodno kazensko sodišče za nekdanjo Jugoslavijo in Organizacija za prepoved kemičnega orožja. Zgradbo, katere površina meri 32 000 m2, je naročila nizozemska agencija za javne zgradbe, projekt pa je pripravilo podjetje Quist Wintermans Architects.

Objekt in najsodobnejša oprema v novih prostorih so v skladu z ambicijo Europola biti sodobna in dinamična organizacija, ustanovljena za zagotavljanje pomoči in storitev državljanom EU prek podpore, ki jo nudi partnerjem na področju kazenskega pregona.

Spomenik kazenskemu pregonu v Evropi

Leta 2011 je bil v Europolu postavljen nov spomenik v čast uradnikom organov kazenskega pregona v EU, ki so izgubili življenje med opravljanjem službenih dolžnosti.

Jekleno skulpturo, ki je postavljena na uglednem mestu v novih prostorih, je oblikoval madžarski umetnik Apolka Erős, Europolu pa jo je podarila Nacionalna policija Madžarske med madžarskim predsedovanjem Svetu EU.

Spomenik je bil odkrit med Europolovim srečanjem šefov evropskih policij, sledila pa je minuta molka, ki se je je udeležilo približno 250 prisotnih šefov policije in visokih uradnikov organov kazenskega pregona iz vse Evrope ter osebje Europola.

2. Delovanje Europola

Mednarodne kriminalne združbe in teroristične skupine delujejo po vsem svetu, pri čemer izkoriščajo najnovejšo tehnologijo. Za zagotovitev učinkovitega in usklajenega odziva mora biti Europol prav tako prilagodljiv in iznajdljiv, pri svojem delu pa mora uporabljati najsodobnejše metode in orodja. Europol vzdržuje najsodobnejše zbirke podatkov in komunikacijske kanale, ki omogočajo hitro in varno shranjevanje, iskanje, prikazovanje, analiziranje in povezovanje ključnih informacij. Pri zbiranju, analiziranju in razširjanju teh informacij se izmenjajo velike količine osebnih podatkov. Europol pri izpolnjevanju teh nalog upošteva najvišje standarde na področju varstva in zaščite podatkov.

Vse Europolove zbirke podatkov in storitve so dostopne 24 ur na dan in sedem dni v tednu. Na zahtevo države članice pošlje Europol tudi svoje strokovnjake ali pa svoje storitve zagotovi z mobilno pisarno na kraju samem.

Europolov operativni center, ki deluje 24 ur na dan in sedem dni v tednu, je osrednja točka za izmenjavo podatkov med Europolom, državami članicami EU in tretjimi stranmi. Izvaja pet glavnih nalog:

- centralizirano storitev navzkrižnega preverjanja: vhodni podatki se hitro navzkrižno preverijo z vsemi obstoječimi podatki. Operativne informacije se v Europolovem sistemu obdelajo z analitičnimi delovnimi datotekami, ki se osredotočijo na določeno področje kaznivih dejanj. Če obstajajo zadetki, se te informacije združijo v eno analitično poročilo, pošiljatelju pa se zagotovijo hitre povratne informacije z označenimi povezavami, tako da je mogoče prepoznati nove trende in razvoj na področju kaznivih dejanj v EU. Približno četrtina operativnih zahtevkov, poslanih Europolu, že vključuje operativni center;
- operativni center lahko shrani nekatere podatke za določen čas, da se ugotovi, ali so taki podatki pomembni za Europolove naloge in jih je mogoče vključiti v Europolov informacijski sistem ali analitične delovne datoteke;
- analitična podpora v „tematskih" primerih: Europol lahko zdaj obveščevalne podatke, ki se nanašajo na več obstoječih analitičnih projektov, takoj analizira;
- komunikacija s tretjimi stranmi: operativni center obdela vse informacije, izmenjane s tretjimi stranmi, za zagotovitev, da se podatki posredujejo ustreznemu projektu za nadaljnjo obdelavo ter da prvotni pošiljatelj prejme pravočasen in natančen odgovor;
- pomoč pri policijskem nadzoru na večjih prireditvah: operativni center usklajuje pomoč, ki jo lahko Europol zagotovi pri policijskem nadzoru na večjih prireditvah, to je na tistih mednarodno pomembnih športnih, gospodarskih, političnih ali kulturnih srečanjih, ki so lahko cilj ali priložnost za kazniva dejanja in terorizem. Leta 2011 je to vključevalo zagotovitev podpore za Svetovno prvenstvo v hokeju na ledu na Slovaškem, Evropsko prvenstvo v košarki v Litvi, ki je bilo priprava na bližnje evropsko prvenstvo v nogometu UEFA EURO 2012 na Poljskem in v Ukrajini, ter olimpijske igre v Londonu.

Nove operativne sobe

Samo dva tedna po vselitvi osebja na novi sedež 1. junija je bil v eni od novih operativnih sob koordinacijski center za operacijo Truck. Cilj operacije je bila kitajska mreža za pomoč pri nezakonitem priseljevanju v Združeno kraljestvo. Europolovemu osebju so se pridružili uradniki iz Francije, Portugalske in Eurojusta v popolnoma novem delovnem okolju, kar je eden od treh namenov zgrajenih operativnih sob, ki zagotavljajo Europolu večje zmogljivosti za gostitev operacij in zagotavljanje druge operativne podpore.

Med operacijo je bilo v Franciji prijetih šest oseb, na Portugalskem pa so bili preiskani prostori, pridobljeni pomembni dokazi in prijetih je bilo še šest oseb. Med zaseženim

premoženjem so bili dokumenti, denar, bančni izpiski, mobilni telefoni in druga ustrezna dokazila.

Europolove operativne sobe so bile nato izhodiščna točka za še več operacij. Morda je bila najbolj zahtevna do zdaj operacija Night Clone, ki jo je vodila Italija, podporo pa so zagotovile Bolgarija, Poljska, Španija in ZDA. Ta operacija je bila usmerjena v organizirano kriminalno združbo iz Bolgarije, ki je delovala na mednarodni ravni in je bila odgovorna za goljufijo, ocenjeno na približno 50 milijonov EUR.

Europol je 6. julija dal svoje prostore na voljo poveljniški skupini na dan operacije, v kateri je bilo udeleženih več kot 200 policistov, ki so bili razporejeni po Evropi. Osebje Europola, opremljeno z Europolovo mobilno pisarno, je bilo v Bolgariji, da bi olajšalo hitro in varno izmenjavo obveščevalnih podatkov. Na dan operacije so **bolgarski organi prijeli osumljene storilce kaznivih dejanj, preiskali vozila in hiše ter pridobili dokaze.** Prijetih je bilo več kot 60 oseb, organizirana kriminalna združba, ki je delovala v Evropi, Ameriki in Afriki, pa je bila razbita.

2.1 Europolove nacionalne enote

Vsaka država članica EU imenuje Europolovo nacionalno enoto, ki je organ za zvezo med Europolom in pristojnimi organi držav članic EU. Vodje Europolovih nacionalnih enot se redno sestajajo, da svetujejo Europolu in njegovemu upravnemu odboru glede operativnih zadev in drugih vprašanj.

Vsaka Europolova nacionalna enota napoti Europolu najmanj enega uradnika za zvezo, ki deluje na sedežu Europola v svojem uradu za zvezo. Uradi za zvezo so del nacionalne enote njihovih držav in zastopajo interese svoje države pri Europolu v skladu z nacionalno zakonodajo države članice, ki jih je napotila.

Uradniki za zvezo držav članic zagotavljajo 24 ur na dan in sedem dni na teden povezavo med Europolovim sedežem v Haagu in 27 Europolovimi nacionalnimi enotami v prestolnicah držav članic EU. Ta edinstvena mreža 145 uradnikov za zvezo ima pomembno vlogo pri vsakodnevnih dejavnostih kazenskega pregona, saj lajšajo izmenjavo informacij ter nudijo podporo in usklajujejo preiskave, ki so v teku.

Pri Europolu delujejo tudi uradniki za zvezo iz 10 držav, ki niso članice EU, in organizacij, ki z Europolom sodelujejo na podlagi sporazumov o sodelovanju.[4]

Ta mreža je podprta z varnimi komunikacijskimi kanali, ki jih zagotavlja Europol. Poleg tega je Europol dva uradnika za zvezo napotil v Washington, enega pa na sedež Interpola v Lyonu.

2.2 Upravni odbor Europola

Europolov upravni odbor zagotavlja strateške usmeritve ter nadzoruje delo direktorja in izvajanje Europolovih nalog. Sestavljajo ga po en visok predstavnik iz vsake države članice in Evropske komisije. Odločitve sprejme z dvotretjinsko večino, vsak član ima en glas.

Upravni odbor se sestane večkrat letno, da razpravlja o številnih Europolovih zadevah, ki se nanašajo na njegove tekoče dejavnosti in prihodnje dogajanje. Vsako leto sprejme Europolov končni proračun, delovni program prihodnjih dejavnosti in splošno poročilo o dejavnostih, opravljenih v preteklem letu, ki se predložijo Svetu v odobritev in nato Evropskemu parlamentu v vednost.

[4] Albanija, Avstralija, Kanada, Kolumbija, Hrvaška, Islandija, Norveška, Švica, Interpol ter naslednji organi kazenskega pregona iz Združenih držav Amerike: Urad za alkohol, tobak, strelno orožje in eksplozive (ATF), Agencija za boj proti drogam (DEA), Tajna služba (USSS), Zvezni preiskovalni urad (FBI), Služba za priseljevanje in carino (ICE) ter Služba za notranje prihodke (IRS).

2.3 Varna komunikacijska infrastruktura

Europol v podporo svojim operacijam in za zagotovitev vedno večjega nabora operativnih in strateških storitev državam članicam EU, državam, ki niso članice EU, in tretjim stranem nenehno vzdržuje in razvija tehnično napredno, zanesljivo, učinkovito in varno telekomunikacijsko infrastrukturo.

Ogrodje te infrastrukture je njegovo varno omrežje. To povezuje organe kazenskega pregona iz vseh držav članic ter vedno več držav, ki niso članice EU, in tretjih strani, s katerimi je Europol sklenil sporazume o sodelovanju. Leta 2011 so bile vzpostavljene nove varne omrežne povezave z Interpolom, Kolumbijo in Švico.

Europolova glavna skrb je varnost omrežne infrastrukture. Najsodobnejša varnostna tehnologija je namreč podlaga za ohranitev zaupanja med vsemi stranmi, ki si z Europolom in prek njega izmenjujejo informacije in obveščevalne podatke.

2.4 Europolov informacijski sistem

Glavni cilj Europolovega informacijskega sistema je biti referenčni sistem za kazniva dejanja, vpletene posameznike in druge povezane podatke za podporo državam članicam, Europolu in njegovim partnerjem v boju proti organiziranemu kriminalu, terorizmu in drugim oblikam hudih kaznivih dejanj.

EUROPOLOV INFORMACIJSKI SISTEM
december 2011

Vsebina:

183 240 objektov

41 193 subjektov („oseb")

5-odstotno povečanje v primerjavi z letom 2010

Področja hujših kaznivih dejanj:

trgovina z drogami: 25 % vseh objektov

trgovina z ljudmi: 23 %

ponarejanje denarja: 18 %

ropi: 10 %

goljufije in prevare: 5 %

Uporaba:

v sistemu je bilo leta 2011 izvedenih 111 110 poizvedb.

Največ podatkov je v sistem prispevala Nemčija, sledijo ji Belgija, Francija, Španija in Europol (v imenu tretjih strani). Treba je poudariti, da se velika večina podatkov v Europolov informacijski sistem vnese s sistemi za samodejno nalaganje podatkov. Leta 2011 se je spremenil pristop držav članic k zbiranju podatkov, pri čemer so se usmerile bolj v objekte, ki jih je mogoče navzkrižno primerjati glede ujemanja (npr. osebe, komunikacijska sredstva, prevozna sredstva). Ta sprememba, ki se kaže tudi v poročilih o kakovosti posodobljenih

podatkov, je izboljšala splošno kakovost vsebine informacijskega sistema. Primer je obsežen vnos podatkov Združenega kraljestva avgusta 2011, katerega rezultat je bilo sorazmerno veliko število zadetkov (en zadetek na 200 objektov).

Leta 2011 je bila razvita nova različica sistema. Najpomembnejša značilnost je možnost poizvedbe z zadetkom/brez zadetka za imenovane pristojne organe. To je prvič, da se lahko dostop do Evropolovega informacijskega sistema omogoči Europolovim nacionalnim enotam držav članic in tudi ključnim uradnikom kazenskega pregona.

Poleg tega je bil dosežen napredek pri podpori državam članicam glede uvajanja samodejnih nalagalnikov podatkov. Leta 2011 je Litva vzpostavila svoj sistem za samodejno nalaganje podatkov, s čimer se je število držav članic, ki zdaj razpolagajo z zmogljivostmi za samodejno nalaganje podatkov v Europolove sisteme, povečalo na 13. Več drugih držav pa se pripravlja na uvedbo tega orodja.

Pomembna izboljšava je bila dosežena v smislu interoperabilnosti sistemov upravljanja osnovnih informacij. Oktobra 2011 je začela delovati nova funkcija Europolov upravitelj povezav (Europol Links Manager – ELM). V okviru omejitev Europolovega pravnega okvira omogoča samodejno navzkrižno preverjanje med analitičnimi delovnimi datotekami, repozitorijem 10.4 , Europolovim informacijskim sistemom in repozitorijem ERES (Enhanced Risk Entities Solution). Repozitorij ERES vsebuje podatke iz splošno dostopnih virov, ki jih Europol kupi od komercialnih ponudnikov obveščevalnih podatkov. Europolov upravitelj povezav v primerjavi s predhodno ureditvijo navzkrižnega preverjanja povečuje število virov podatkov, izboljšuje uporabnost in prožnost ter obravnava več pomembnih vprašanj varstva podatkov.

OZNAKE ZA RAVNANJE

Oznake za ravnanje so eden od načinov za zaščito vira informacij. Zagotavljajo varnost informacij ter njihovo varno in pravilno obdelavo v skladu z željami njihovega imetnika in ob popolnem upoštevanju pravnih predpisov držav članic. Oznake za ravnanje povedo, kaj je mogoče delati z danimi informacijami in kdo bo v prihodnje imel dostop do njih.

Policija mesta London, operacija Theo

Operacija Theo se je začela marca 2011 za boj proti vse večjemu številu kaznivih dejanj, povezanih z bankomati, v Londonu. Hitro je obrodila sadove s prvimi prijetji in zasegom opreme, s katero se je posegalo v bankomate.

Kljub nadaljevanju operacije so se nadaljevali tudi napadi – noč za nočjo na različnih krajih naslednje tri tedne – kar je pripeljalo do tega, da je bilo prijetih in obtoženih skupno 29 romunskih državljanov. Del postopka obravnave vsakega osumljenca je bilo preverjanje njegovih podatkov v več zbirkah obveščevalnih podatkov, vključno z Europolovim informacijskim sistemom, za uporabo katerega se je londonska policija usposobila malo pred začetkom operacije.

To usposabljanje se je kmalu izkazalo za koristno, saj je bilo ugotovljeno, da so trije od zadržanih med operacijo Theo poimensko navedeni v Europolovem informacijskem sistemu. Bili so osumljeni podobnih kaznivih dejanj v drugih evropskih državah. Eden je bil osumljen tudi vpletenosti v trgovino z ljudmi za prostitucijo, drugi pa ropov v več državah. Vsi so bili pripadniki mednarodnih organiziranih kriminalnih združb.

Podatki, pridobljeni z Europolovim informacijskim sistemom, so bili izjemno uporabni za operativne skupine, tožilstvu pa so omogočili, da je sestavilo trdne obtožnice, na podlagi katerih so bile osebe poslane v zapor. Zaradi zmožnosti Europolovega informacijskega sistema, da zagotovi dobre obveščevalne podatke in to hkrati v obliki pisnega poročila in

slikovnega prikaza, so uradniki lažje razumeli in vzpostavili povezave s pajdaši in drugimi kaznivimi dejanji.

Policija mesta London zdaj vse evropske državljane, ki jih zadrži, preveri v Europolovem informacijskem sistemu, po operaciji Theo pa je dosegla več drugih dobrih rezultatov, ki jih pred njenim usposabljanjem in zagotovitvijo dostopa do sistema ne bi bilo mogoče.

Informacije zagotovila policija mesta London

2.5 Program za varno omrežno izmenjavo podatkov

Program za varno omrežno izmenjavo podatkov (Secure Information Exchange Network Application – SIENA) je orodje naslednje generacije, ki je bilo razvito za hitro, varno in uporabniku prijazno komunikacijo ter izmenjavo operativnih in strateških informacij v zvezi s kaznivimi dejanji in obveščevalnih podatkov med Europolom, državami članicami in tretjimi stranmi, ki imajo z Europolom sklenjene sporazume o sodelovanju.

Pri njegovi zasnovi in delovanju je bil velik poudarek na varstvu in zaupnosti podatkov, da bi zagotovili izpolnjevanje vseh zakonskih zahtev. Ključnega pomena je tudi varnost, zato so bili sprejeti vsi potrebni ukrepi za zagotovitev varne izmenjave zaupnih informacij. Poleg tega je bila upoštevana najboljša praksa pri izmenjavi informacij o kazenskem pregonu, kot je visoka stopnja zanesljivosti, in uporaba oznak za ravnanje in oceno, ki določajo pogoje za uporabo. Leta 2011:

- program SIENA je bil razširjen na naslednje sodelujoče partnerice, ki imajo sklenjene pogodbe o sodelovanju: Avstralijo, Hrvaško, Islandijo in Norveško;
- Europol je okviru evropskega pakta za boj proti drogam dobil nalogo, da program SIENA da na voljo regionalnim platformam v zahodni Afriki. V ta namen so bile razvite rešitve, tako da imata regionalni platformi v Accri (Gana) in Dakarju (Senegal) zdaj opremo za oddaljeni dostop do programa SIENA. Program SIENA je bil dan na voljo za izmenjavo informacij tudi misiji Evropske unije za krepitev pravne države na Kosovu (EULEX);
- program SIENA je bil prilagojen za podporo imenovanim pristojnim organom pri spremljanju poizvedb v Europolovem informacijskem sistemu. Izvaja se tudi samodejno vnašanje prispevkov v Europolov analitični sistem (EAS), s čimer se prihrani zelo veliko časa Europolovim analitikom in je pomembna varnostna izboljšava;
- program SIENA je bil prilagojen tudi tako, da ga je mogoče razširiti na sodelujoče partnerje s sklenjenimi strateškimi sporazumi, kot so Albanija, Bosna in Hercegovina, Črna gora, Srbija in Turčija;
- potekale so tudi priprave za razširitev dostopa do programa SIENA na navedene države leta 2012, vključno z usposabljanjem in varnimi mrežnimi razširitvami. Potekajo tudi priprave za priključitev Švice leta 2012.

Poleg tega potekajo prizadevanja za priključitev programa SIENA neposredno na nacionalne sisteme upravljanja primerov, kar bo omogočilo policistom uporabo enega sistema za nacionalne primere in primere, ki zahtevajo mednarodno komuniciranje.

Izmenjava informacij z uporabo programa SIENA leta 2011

odprtih je bilo **13 697 novih primerov**
Mesečno povprečje: 1 141
(**17-odstotno povečanje** v primerjavi z letom 2010)

30 % novih primerov se je nanašalo na prepovedane droge,
sledili so jim goljufije in prevare (14 %),
terorizem (10 %), ponarejanje denarja (9 %) in ropi (9 %)

izmenjanih je bilo **330 633 operativnih sporočil**
med državami članicami, Europolom in tretjimi stranmi
Mesečno povprečje: 27 553

v programu SIENA so bili konfigurirani **103 pristojni organi**
na zahtevo držav članic,
kar pomeni skupno 287 pristojnih organov

2.6 Analiza kaznivih dejanj

2.6.1 Operativna analiza

Analiza je temelj vseh sodobnih dejavnosti na področju kazenskega pregona, ki temeljijo na obveščevalnih podatkih, in je ključnega pomena za vse Europolove dejavnosti. Analitične zmogljivosti Europola temeljijo na napredni tehnologiji, prilagojeni potrebam kazenskega pregona. Analitiki, zaposleni pri Europolu, uporabljajo najsodobnejše metodologije in tehnike, s katerimi odkrivajo manjkajoče povezave pri čezmejnih preiskavah v EU. Z uporabo tematskih analitičnih delovnih datotek zagotavljajo informacije za operacije, ki potekajo v državah članicah EU. Te informacije pogosto omogočijo velik korak naprej v številnih mednarodnih preiskavah.

Europolov analitični sistem je operativni informacijski sistem, v katerem so shranjeni podatki, ki jih prispevajo zainteresirane strani Europola.

Prednosti različnih elementov analitičnega sistema sta naslednji:

- centralizacija in upravljanje informacij,
- analitične zmogljivosti prek zelo različnih analitičnih orodij.

Europol stalno ocenjuje svoje analitične zmogljivosti in tehnologijo za zagotovitev, da imajo Europolovi analitiki pri svojem delu najboljšo možno tehnično podporo.

Mreža računalniške forenzike

Europol zaključuje uvajanje najsodobnejše opreme za pridobivanje in analizo informacij v zvezi s kaznivimi dejanji iz digitaliziranih podatkov – mreža računalniške forenzike.

Sposobnost učinkovitega prepoznavanja pomembnih informacij v velikih količinah računalniških podatkov ob hkratni ohranitvi njihove pravne veljavnosti je postala ključna v boju proti kaznivim dejanjem.

Ta nova tehnična rešitev Europolu omogoča, da zdaj evropskim organom kazenskega pregona ponuja visokokakovostno storitev za prepoznavo in obdelavo takih informacij, pri čemer se je znatno povečala količina podatkov, ki jih je mogoče pridobiti.

To centralno izvajano storitev dopolnjuje možnost podpore z lokalno uporabo mobilnega nabora orodij za forenzično obdelavo računalniških podatkov, ki jih upravlja strokovnjak. Mreža računalniške forenzike pomeni trdno tehnično platformo za dejavnosti, ki jih izvaja Europolov center za kibernetsko kriminaliteto.

2.6.2 Strateška analiza

Strateška analiza je še en pomemben vidik Europolovih analitičnih dejavnosti. Na podlagi izdelkov strateške analize, kot so OCTA, ROCTA, OCTA–WA in TE–SAT[5], se večja podpora namenja nosilcem odločanja pri opredelitvi posebnih prednostnih nalog na kompleksnem področju organiziranega kriminala in terorizma. Uradniki organov kazenskega pregona lahko

[5] Ocena ogroženosti zaradi organiziranega kriminala v EU (EU Organised Crime Threat Assessment – OCTA); Ocena ogroženosti zaradi ruskega organiziranega kriminala (Russian Organised Crime Threat Assessment – ROCTA); Ocena ogroženosti zaradi organiziranega kriminala v zahodni Afriki (Organised Crime Threat Assessment on West Africa – OCTA-WA); Poročilo o stanju in trendih na področju terorizma (EU Terrorism Situation & Trend Report – TE-SAT).

nato na podlagi političnih smernic svoje operativno delo prilagodijo nacionalnim, regionalnim in lokalnim razmeram. Uporabijo lahko tudi obstoječe mehanizme regionalnega sodelovanja, ki jih podpira Europol, kot je delovna skupina za Baltsko morje.[6]

V okviru Lizbonske pogodbe se daje vedno večji poudarek celovitim ocenam ogroženosti, Europol pa tako dobiva pomembno vlogo pri oblikovanju politike.

Stanje in trendi na področju terorizma v EU (TE-SAT)

Europol je leta 2011 pripravil peto letno poročilo o stanju in trendih na področju terorizma v EU (TE-SAT). To poročilo že od leta 2007 seznanja Evropski parlament in Svet s terorizmom v EU z vidika kazenskega pregona.

To je javni dokument, ki temelji na informacijah, ki so jih predložile države članice EU in države, ki niso članice EU, ter partnerske organizacije, kot so Eurojust, SitCen in Interpol.

Iz poročila za leto 2011 je razvidno, da se število napadov, povezanih s terorizmom, v EU vztrajno zmanjšuje, vsebuje pa tudi opozorilo, da je nevarnost terorizma v EU, ki se razlikuje po obsegu in učinku, še vedno velika. V njem je tudi podrobno opisano, kako se povečuje mednarodno sodelovanje med terorističnimi in ekstremističnimi skupinami v EU in zunaj nje. Poleg tega je v poročilu navedeno, da grožnjo pomenijo različni akterji, od organiziranih terorističnih skupin do radikaliziranih posameznikov, kot je pokazal napad na Norveškem leta 2011.

Drugi trend, ki ga navaja poročilo TE–SAT 2011, je, da je iz strokovnosti propagande desničarskih ekstremističnih skupin razvidno, da želijo okrepiti in razširiti svojo ideologijo, ter da še vedno pomenijo grožnjo državam članicam EU.

Ocena ogroženosti zaradi organiziranega kriminala v EU (OCTA)

Ocena ogroženosti zaradi organiziranega kriminala je najpomembnejši dokument strateške analize, ki ga pripravi Europol. Svet ministrov EU (Svet) na podlagi tega dokumenta določi prednostne naloge in priporočila za boj proti organiziranemu kriminalu v Evropi. Ocena ogroženosti zaradi organiziranega kriminala, ki temelji na načelih policijskega dela na podlagi obveščevalnih podatkov, je priznana kot pionirski projekt, ki je v kratkem obdobju od svojega nastanka leta 2006 že uvedel inovativne koncepte, kot so žarišča kriminalnih dejavnosti in tipologija organiziranih kriminalnih združb. Poročilo za leto 2011 vsebuje naslednje ključne ugotovitve:

- organizirani kriminal se spreminja in postaja vse bolj raznolik po svojih metodah, strukturah združb in učinku na družbo;
- kriminalne združbe se vse bolj ukvarjajo z več različnimi vrstami blaga in več nedovoljenimi dejavnostmi;
- med različnimi organiziranimi kriminalnimi združbami vlada vse bolj sodelovalno vzdušje, ki presega nacionalne, etnične in poslovne razlike, pri čemer se krepi neposredna menjava blaga;
- kriminalne združbe veliko uporabljajo infrastrukturo komercialnega in potniškega prometa, zlasti pošiljke z zabojniki;
- zavestno sodelovanje strokovnjakov je pomemben dejavnik, ki olajšuje delovanje organiziranim kriminalnim združbam;

[6] Delovna skupina za Baltsko morje je mreža držav in organizacij, ki sodelujejo v pobudah za sodelovanje na področju kazenskega pregona v boju proti organiziranemu kriminalu v regiji Baltskega morja. Sodelujoče države so: Danska, Estonija, Finska, Nemčija, Islandija, Latvija, Litva, Norveška, Poljska, Rusija in Švedska. V njej imajo svoje stalne predstavnike tudi Europol, Eurojust, Frontex, Interpol in Evropska komisija.

- zaradi učinkov svetovne gospodarske krize so državljani EU bolj izpostavljeni organiziranemu kriminalu;
- spremenljive cene in stopnje čistote kokaina in heroina so skupaj s pomanjkanjem sintetičnih predhodnih sestavin na trgu prepovedanih drog spodbudile pojav „dovoljenih omamnih sredstev" in drugih nadomestkov;
- internetna tehnologija bistveno olajšuje večino organizirane kriminalne dejavnosti izven spleta;
- nigerijske, albansko govoreče in turške kriminalne združbe ter kriminalne združbe iz nekdanje Sovjetske zveze si prizadevajo razširiti svoje interese v EU in pri tem izkoriščajo morebitne priložnosti;
- severozahodno kriminalno žarišče[7] je še vedno glavni koordinacijski center za razpečevanje drog. Severovzhodno kriminalno žarišče pa je še vedno usmerjeno v tranzit prepovedanega blaga v nekdanjo Sovjetsko zvezo in iz nje ter izhodišče za nasilne kriminalne združbe z mednarodnim dometom, ki se ukvarjajo z več nedovoljenimi dejavnostmi. Jugozahodno kriminalno žarišče je ohranilo vodilno vlogo pri tranzitu in razpečevanju kokaina in konopljine smole, trenutno pa se uporablja tudi kot tranzitno območje za žrtve trgovine z ljudmi za spolno izkoriščanje. Južno kriminalno žarišče ima še vedno pomembno vlogo v kriminalnem podjetništvu kot center za ponarejanje denarja in blaga, tranzitno območje za žrtve trgovine z ljudmi in nezakonite priseljence ter izhodišče za nekatere od kriminalnih združb z največ sredstvi v Evropi. Jugovzhodno kriminalno žarišče se je v zadnjih letih zelo razširilo zaradi povečanja trgovine prek Črnega morja, širjenja številnih balkanskih poti za tihotapljenje prepovedanega blaga v EU in iz nje, znatnega povečanja nezakonitega priseljevanja prek Grčije ter oblikovanja balkanske osi za tihotapljenje v EU, ki jo sestavljata Zahodni Balkan in jugovzhodna Evropa.

Ocena OCTA je kot ključni element evropskega modela za obveščevalne podatke o kaznivih dejanjih (ECIM) postala še pomembnejša po sprejetju sklepov Sveta o oblikovanju in izvajanju političnega cikla EU za organizirani kriminal in hude oblike mednarodne kriminalitete. V tem političnem ciklu je ocena OCTA opredeljena kot podlaga za določitev prednostnih nalog v zvezi s kaznivimi dejanji v EU in nato usklajenega odziva EU za obravnavanje navedenih prednostnih nalog. Politične prednostne naloge, določene za obdobje 2011–2013:

- zahodnoafriški organizirani kriminal,
- nezakonito priseljevanje,
- tihotapljenje v zabojnikih,
- mobilne organizirane kriminalne združbe,
- organizirani kriminal na Zahodnem Balkanu,
- sintetične droge,
- trgovina z ljudmi,
- kibernetska kriminaliteta.

Europol je leta 2011 organiziral tridnevno delavnico, na kateri je sodelovalo skupno 164 delegatov, ki so zastopali vseh 27 držav članic EU, sekretariat Sveta, CEPOL, Evropsko komisijo, EMCDDA, Eurojust, Frontex in Interpol. Osem skupin je razpravljalo o navedenih prednostnih področjih kaznivih dejanj ter združilo zamisli in predloge v usklajenem načrtu za prihodnje delo. Europolovo osebje je sodelovalo pri izvedbi delavnic in zagotovilo operativne podatke o obsegu različnih področij kaznivih dejanj ter različnih Europolovih instrumentih in storitvah, ki so na voljo državam članicam v boju proti njim.

Skeniranje, analiza in obveščanje

Europolova skupina za skeniranje, analizo in obveščanje zagotavlja nacionalnim pristojnim organom v EU dodatni strateški instrument za organizirani kriminal: zgodnja opozorilna

[7] Glej Prilogo 1 za opredelitve pojma žarišče kriminala.

sporočila o novih grožnjah organiziranega kriminala. Ta skupina je leta 2011 izdala štiri opozorilna sporočila o grožnjah (OC-SCAN)[8], ki so se nanašala na naslednja področja:

- **Nezakonita trgovina z odpadki in njihovo odlaganje.**[9] Čezmejna nezakonita trgovina z odpadki in njihovo odlaganje, ki sta ju povzročila domnevno zelo nizko tveganje in velik dobiček ter spodbujali gospodarska rast in globalizacija, je postala eno od najhitreje rastočih področij organiziranega kriminala v EU. Storilci kaznivih dejanj in organizirane kriminalne združbe izkoriščajo visoke stroške, povezane z zakonitim ravnanjem z odpadki, in ustvarjajo velike dobičke z nezakonito trgovino in odlaganjem, s tem da se izognejo okoljski zakonodaji.
- **Nezakonita trgovina z ukradenimi nosorogovimi rogovi.**[10] Na podlagi Europolovih obveščevalnih podatkov so bili odkriti organizirani storilci kaznivih dejanj, ki so nezakonito trgovali z nosorogovimi rogovi, ki so zelo dragoceno in redko blago. Vrednost nosorogovega roga, ukradenega pri trgovcih s starinami ali v dražbenih hišah, umetnostnih galerijah, muzejih, zasebnih zbirkah in živalskih vrtovih, je lahko med 25 000 in 200 000 EUR, odvisno od velikosti in kakovosti primerka. Nosorogovi rogovi se uporabljajo za dekoracijo, izdelavo luksuznih izdelkov in kljub dokazani neučinkovitosti tudi v tradicionalni medicini.
- **Trgovina z ogroženimi prosto živečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami.**[11] Organizirane kriminalne združbe iz EU nezakonito trgujejo z ogroženimi prosto živečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami v zameno za zelo visoke globalne prihodke. Na podlagi ponarejenih dokumentov se v Evropo tihotapijo eksotične in redke živali ter ptice, korale, dragocene rastline, tigrove kože in drugo, pogosto po poteh, ki se uporabljajo tudi za nezakonito priseljevanje in trgovino s prepovedanimi drogami.
- **Naraščajoča trgovina s ponarejenimi pesticidi.**[12] V Evropi je bila zaznana naraščajoča trgovina s prepovedanimi in ponarejenimi pesticidi, ki jo vodijo izredno dobro organizirane kriminalne mreže, ki so razvile zapletene globalne dobavne verige in uporabljajo pravne osebe za prikrivanje svojih dejavnosti. Ocenjuje se, da v nekaterih državah članicah EU več kot 25 % pesticidov v obtoku izvira iz tega nezakonitega trga. Take kemikalije ogrožajo zdravje kmetov in potrošnikov ter pomenijo nevarnost za naravno okolje. Zaradi pomanjkljive sledljivosti obstaja tudi nevarnost, da se lahko ti prepovedani pesticidi uporabijo kot predhodne sestavine za domačo izdelavo eksplozivov.

Skupina SCAN je leta 2011 poleg priprave navedenih sporočil o grožnjah organiziranega kriminala vzpostavila tudi sistem spletnega sodelovanja E-SCAN[13], ki se uporablja kot referenčna točka za področja, kot sta okoljski kriminal in kibernetska kriminaliteta.

Skupina SCAN je v sodelovanju z Europolovimi strokovnjaki razvila za poljsko predsedovanje Svetu EU tudi tri profile tveganja v podporo vseevropski skupni policijski operaciji za boj proti kaznivim dejanjem, povezanimi z motornimi vozili. V operaciji EuroCar so poleg Europola, Frontexa in Interpola sodelovali tudi organi kazenskega pregona iz 14 držav članic EU.

2.6.3 Analitično usposabljanje

Europol ponuja dvotedenski tečaj analitičnega usposabljanja z naslovom „Operativno usposabljanje za celostno analizo". Za ugoditev vedno večjemu številu zaprosil držav članic je skupina za analitično usposabljanje razvila dve različici usposabljanja – eno za analitike in strokovnjake, zaposlene pri Europolu, eno pa na podlagi koncepta „usposabljanje vodij usposabljanja". Zadnja je bila posebej oblikovana za morebitne vodje usposabljanja v

[8] Na voljo za prenos z Europolove spletne strani.
[9] Opozorilno sporočilo je bilo izdano na zahtevo madžarskega predsedstva Sveta EU na podlagi podatkov, zbranih med projektom Augias, ki ga je vodilo belgijsko predsedstvo.
[10] Opozorilno sporočilo, ki so ga pripravili Europolovi strokovnjaki v sodelovanju z irskimi organi kazenskega pregona.
[11] Opozorilno sporočilo je rezultat skupnih prizadevanj Europolovih in Interpolovih strokovnjakov.
[12] Opozorilno sporočilo je bilo izdano na podlagi skupne ocene Europolovih strokovnjakov in Evropske komisije.
[13] E-SCAN: za okoljsko skeniranje, analizo, obveščanje in zgodnje opozarjanje.

državah članicah, zajela pa naj bi bistvene elemente obveščevalnega ciklusa in se posebej osredotočila na analizo.

Europol je že izpeljal šest tečajev, na katerih je sodelovalo skupno 68 tečajnikov iz 28 evropskih držav ter iz Avstralije in Združenih držav Amerike. Številne države članice so gradivo, metode in vaje z Europolovega usposabljanja uporabile za oblikovanje svojih tečajev operativne analize. Leta 2011 so se za Europolovo operativno osebje in analitike iz držav članic EU izvajali preoblikovani tečaji usposabljanja iz finančne in strateške analize. Zasnovan je bil tudi nov petdnevni tečaj za analizo socialnega omrežja in za 50 operativnih analitikov je bilo izvedenih pet takih tečajev, za leto 2012 pa se jih načrtuje še več.

Več kot 50 Europolovih uradnikov za zvezo in več kot 120 njihovih kolegov iz organov kazenskega pregona iz držav članic EU in tretjih držav se je leta 2011 udeležilo novega Europolovega tridnevnega tečaja usposabljanja iz strateške analize za zmogljivosti zgodnjega opozarjanja (SAT-EWC).

2.7 Center EU za izvedensko znanje s področja kazenskega pregona

Europol je za okrepitev svojega položaja kot platforme za posebna področja ter lažjo izmenjavo znanja in komunikacijo med različnimi skupinami strokovnjakov razvil **Europolovo platformo za strokovnjake** (Europol Platform for Experts — EPE). Ta naj bi zagotovila varno okolje za strokovnjake z različnih področij kazenskega pregona, da bi lahko – v okviru svojih skupin – izmenjavali znanje, najboljše prakse in podatke o kaznivih dejanjih, ki niso osebni podatki. Razvita je bila ne samo za objavo dokumentov, temveč naj bi pooblaščene uporabnike tudi spodbujala k sodelovanju prek spleta z uporabo vrste orodij za sodelovanje.

Europol je leta 2011 vzpostavil za strokovnjake naslednje spletne platforme:

- specialna taktika:
    - zaščita prič,
    - EuNAT (ugrabitve, zajetje talcev in izsiljevanje),
    - Europolova delovna skupina za preiskovanje umorov,
- E-SCAN,
- evropsko usposabljanje za boj proti korupciji,
- mreža za boj proti okoljskemu kriminalu (EnviCrimeNet),
- Evropska platforma za strokovnjake s področja tolp,
- upori v Severni Afriki in na Bližnjem vzhodu,
- Evropska platforma poročevalcev kazenskega pregona,
- UMF2 (univerzalna oblika poročanja).

Pripravlja se še več dodatnih platform:

- kibernetska kriminaliteta (I-FOREX),
- spolno izkoriščanje otrok,
- specialna taktika, čezmejni nadzor in nadzorovane pošiljke ter skupina ISLE[14],
- ponarejanje denarja in goljufije s plačilnimi karticami (PaySafe),
- izvajanje Prüma.

Pripravlja se tudi prenos treh sedanjih priložnostnih spletnih strani na Europolovo platformo za strokovnjake:

- informacijskega centra za finančni kriminal,
- komunikacijske platforme Atlas na Europolovo platformo za enote za posebne operacije in boj proti terorizmu,
- spletne strani mreže ENFSI o krajih storitve kaznivega dejanja.

2.7.1 Evropska mreža svetovalnih skupin

Evropsko mrežo svetovalnih skupin (The European Network of Advisory Teams – EuNAT) sestavljajo svetovalne skupine in enote za krizno upravljanje iz organov kazenskega pregona, ki zagotavljajo strateško in/ali taktično svetovanje, usklajevanje in podporo pri preiskavah na področju ugrabitev, zajetij talcev in izsiljevanja.

Svetovalne skupine so prek mreže EuNAT nenehno povezane z Europolom, tako da je omogočeno takojšnje mednarodno sodelovanje za odziv na smrtno nevarna tveganja. Mreža

[14] Mednarodni posebni kazenski pregon – evropska skupina strokovnjakov na visoki ravni za „prikrit vstop".

po vsej EU izmenjuje dobre prakse in razvija standarde na tem posebnem področju. Europol v zvezi s tem trenutno pripravlja prevod in razdelitev brošure o strategijah za preprečevanje ugrabitev in boj proti njim, zajetju talcev, izsiljevanju in nasilnim dejanjem, katere cilj je obvestiti organizacije in podjetja, ki pošiljajo osebje na območja z visokim tveganjem.

2.7.2 Najboljša praksa ravnanja z informatorji

Informator je izjemno pomemben vidik policijskih dejavnosti. Če že na začetku sodeluje v postopku zbiranja obveščevalnih podatkov o kaznivih dejanjih, bo preiskava verjetno obrodila sadove. Kakovost zbranih obveščevalnih podatkov je neposredno sorazmerna s kakovostjo storitev informatorja.

Ker hujše oblike organiziranega kriminala niso omejene z državnimi mejami, lahko informatorji z obveščevalnimi podatki podprejo kazenski pregon v številnih državah. V EU trenutno ni enotne pravne ureditve glede uporabe storitev informatorjev, čeprav je njihovo sodelovanje pogosta in vsesplošna praksa.

- Europol usklajuje mrežo strokovnjakov za ravnanje z informatorji ali prikritimi človeškimi viri obveščevalnih podatkov (Covert Human Intelligence Source – CHIS) za izmenjavo najboljših praks in izkušenj na tem občutljivem področju.
- Zagotavlja tudi (zaupni) priročnik o uporabi in ravnanju z informatorji; ta dokument so skupno pripravile in ga uporabljajo evropske enote CHIS pri razvoju in usklajevanju povezanih vprašanj v njihovih državah.
- Europol v sodelovanju s CEPOL-om[15] zagotavlja letni tečaj usposabljanja o ravnanju z informatorji, ki temelji na izkušnjah in potrebah držav članic.
- Pripravlja se posebna platforma za platformo EPE za specializirane enote za ravnanje z informatorji, ki jim bo omogočila izmenjavo znanja in neposredno komuniciranje s sorodnimi organi na področju kazenskega pregona.

2.7.3 Najboljša praksa pri čezmejnem nadzoru in nadzorovanih pošiljkah

Prikrit nadzor je eno od ključnih sodobnih preiskovalnih orodij za pridobitev bistvenih informacij o kriminalnih združbah. Vendar se organi kazenskega pregona zaradi nadnacionalnega delovanja sodobnih organiziranih kriminalnih združb vedno pogosteje srečujejo s primeri čezmejnega opazovanja in nadzora, kar odpira pravna in operativna vprašanja.

Europol je član delovne skupine za čezmejni nadzor, katere cilj je spodbujati mednarodno sodelovanje ter zagotavljati forum za razvoj varnih in učinkovitih nadzornih tehnik na področju kazenskega pregona.

Nadaljnje ključno preiskovalno orodje je uvedba in sistematična operativna uporaba metod prikritega nadzora v povezavi z nadzorovanimi pošiljkami. Na zgoščenki je na voljo zbirka zakonodaj različnih držav članic o nadzorovanih pošiljkah, na podlagi katere se lahko strokovnjaki seznanijo z morebitnimi težavami pri čezmejnem sodelovanju.

[15] Evropska policijska akademija (CEPOL).

2.7.4 Najboljša praksa pri zaščiti prič

Zaščita prič je eden od temeljev v boju proti organiziranemu kriminalu in terorizmu. Europolova mreža za zaščito prič je največja na svetu. Europolove storitve za zaščito prič vključujejo:

- usklajevanje različnih nacionalnih programov,
- razvoj novih enot in programov za zaščito prič,
- standardizacijo postopkov, kot je premestitev prič, in
- izobraževanje uradnikov za zaščito prič, vključno z edinstvenim dvotedenskim višješolskim programom, ki je na voljo od leta 2011.

2.7.5 Europolova delovna skupina za preiskovanje umorov

Cilj Europolove delovne skupine za preiskovanje umorov je izmenjava strokovnega znanja o kazenski preiskavi in forenzičnih vidikih umorov. Usmerjena je v krepitev mednarodnega sodelovanja med evropskimi organi kazenskega pregona na tem področju in obravnava umore, povezane z organiziranim kriminalom, serijske morilce, nadnacionalne uboje ali uboje, ki vključujejo posebne načine delovanja, kot so uboji iz časti ali uboji, povezani z etničnimi, kulturnimi ali verskimi vprašanji.

Europolova delovna skupina za preiskovanje umorov, ki ji predseduje londonska policija, je strokovni organ za čezmejna vprašanja, povezana z umori, in zagotavlja podporo evropskim preiskovalcem umorov z:

- zagotavljanjem foruma za razpravo in razvoj posebnega znanja o preiskovalnih postopkih ter tehničnih in forenzičnih metod v zvezi z umori, ki jih storijo organizirane kriminalne združbe, serijskimi umori ali nadnacionalnimi uboji;
- olajševanjem in spodbujanjem mednarodnega sodelovanja, izmenjavo najboljše prakse in zagotavljanjem tesnega sodelovanja z Europolom, Eurojustom in Interpolom na tem področju;
- raziskovanjem in analizo strateških obveščevalnih podatkov in informacij o čezmejnih umorih za odkrivanje novih trendov ali razvoj novih praks ter preiskovalnih ali forenzičnih orodij;
- svetovanjem organom kazenskega pregona v zvezi s preiskovalnimi, forenzičnimi ali sodnimi vidiki preiskave nadnacionalnih umorov.

Europol bo v okviru svoje podporne vloge v sodelovanju s CEPOL-om leta 2012 organiziral Konferenco visokih preiskovalnih uradnikov o umorih. Poleg tega v sodelovanju z Univerzo Kristusove cerkve iz Canterburyja zbira podrobnosti o nacionalnih praksah pri preiskavah umorov z namenom, da bi morda pripravil evropski priročnik o tem vprašanju.

2.8 Pooblaščenec za varstvo podatkov

Europol ima eno najzanesljivejših ureditev varstva podatkov na področju kazenskega pregona. Europolov pooblaščenec za varstvo podatkov zagotavlja skladnost z okvirom o varstvu podatkov, vključno z obdelavo podatkov o osebju Europola. Njegova glavna naloga je nadzorovati prilagojen pravni okvir, ki izpolnjuje potrebe operativnih enot in hkrati varuje temeljne pravice oseb, na katere se podatki nanašajo. Pooblaščenec za varstvo podatkov je tudi glavna točka za stike s skupnim nadzornim organom in pomaga pri njegovih inšpekcijskih pregledih.

Okvir revizijskih dejavnosti je opredeljen v revizijski politiki Europola o varstvu podatkov. Pooblaščenec za varstvo podatkov je v okviru tega določil „politiko o nadzoru dostopa", v kateri so podrobno opisani mehanizmi za nadzor zakonitosti dostopa do osebnih podatkov iz Europolovih sistemov. V skladu z zahtevo iz 18. člena Sklepa Sveta o Europolu so v politiki opredeljene natančne zahteve za sledilne zapise in revizijske sledi na področju varstva podatkov. Pooblaščenec za varstvo podatkov je na podlagi navedenih politik opravil revizije in pripravil ustrezna poročila za Europolov informacijski sistem, analitične delovne datoteke in druge sisteme za obdelavo osebnih podatkov.

V preteklem letu je pooblaščenec sodeloval pri vseh pomembnih projektih, ki so vključevali obdelavo osebnih podatkov, s pripravo osnutka zahtev za varstvo podatkov in/ali po potrebi z usklajevanjem sodelovanja s skupnim nadzornim organom. Eden najpomembnejših projektov leta 2011 je bil razvoj koncepta nove analitične delovne datoteke.

Pooblaščenec za varstvo podatkov je še naprej pripravljal poročila o varstvu podatkov za tretje strani, s katerimi namerava Europol skleniti sporazume o operativnem sodelovanju. Europol je opravil tudi dva obiska v zvezi z varstvom podatkov (v Albaniji in Srbiji), da bi preveril upravno prakso v državah kandidatkah.

Pri podatkih o osebju se je pooblaščenec za varstvo podatkov osredotočil na postopke obdelave, ki bi lahko še posebej posegli v pravice in svoboščine osebja, zlasti pri vprašanjih, povezanih z osebjem in varnostjo. Europolovim enotam je zagotovil podporo pri pripravi osnutkov obvestil o varstvu podatkov in lani posebno pozornost namenil varnostnim sistemom Europolovega novega sedeža. Še naprej je obveščal skupni nadzorni odbor o postopkih obdelave, ki jih navedeni odbor predhodno preveri.

V skladu s Sklepom Sveta o Europolu je upravnemu odboru in skupnemu nadzornemu organu predložil svoje letno poročilo.

3. Europolove operativne dejavnosti

Eden ključnih ciljev Europola je organom kazenskega pregona v EU zagotavljati operativno podporo 24 ur na dan in sedem dni v tednu. Podpora se zagotavlja na področjih pristojnosti[16], pa tudi na področjih, ki se nanašajo na več področij kaznivih dejanj.

Operativno podporo je mogoče razširiti z uporabo Europolove mobilne pisarne skupaj z dodeljenimi analitiki in strokovnjaki, da se zagotovi pomoč na kraju samem v državah članicah.

Europolova mobilna pisarna

Neposredna povezava z Europolovimi centraliziranimi zbirkami podatkov in platformami strokovnjakov

Europol je razvil učinkovito rešitev v obliki mobilne pisarne, prek katere imajo Europolovi uradniki dostop do vseh orodij za dostop do informacij in njihovo analizo s katere koli oddaljene lokacije, pri čemer se uporabljajo najvišji varnostni standardi.

Europolova mobilna pisarna je bila **leta 2011 uporabljena 84-krat** v podporo kolegom iz organov kazenskega pregona v EU – kar je 150-odstotno povečanje v primerjavi z letom 2010 (31-krat).

Europol ima ključno vlogo pri izvajanju političnega cikla EU za boj proti organiziranemu kriminalu in hudim oblikam mednarodne kriminalitete. Cilj tega večletnega cikla je usklajen boj proti najpomembnejšim grožnjam hudih kaznivih dejanj v EU.

Europol je pripravil oceno OCTA 2011, na podlagi katere je Svet določil osem strateških prednostnih nalog. Po določitvi strateških ciljev za posamezne prednostne naloge je organiziral delavnico za pripravo operativnih akcijskih načrtov, ki prenašajo politične cilje v konkretne operativne ukrepe. Odgovoren je za podporno enoto EMPACT (European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats), ki podpira in spremlja vse projekte EMPACT.[17]

Europol je skupaj s Frontexom in Eurojustom sodeloval pri pripravi prvega letnega poročila o strategiji notranje varnosti, ki je bilo predstavljeno novembra 2011.

Leto 2011 v številkah

- Europol je uporabil svoje obveščevalne zmogljivosti in operativno strokovno znanje za podporo organom držav članic EU v 13 697 čezmejnih primerih, kar predstavlja 17-odstotno povečanje v primerjavi z letom 2010.
- Za podporo preiskavam držav članic je pripravil:
  - 716 obvestil o zadetkih,

[16] Kot je podrobno opisano v Prilogi k Sklepu Sveta z dne 6. aprila 2009 o ustanovitvi Evropskega policijskega urada (Europol) (2009/371/JHA).

[17] EMPACT (Evropska multidisciplinarna platforma za boj proti ogroženosti zaradi kriminala), institucije in agencije EU ter tretje države in organizacije (javne in zasebne), ki obravnavajo vseevropsko ali regionalno nevarnost hudih oblik mednarodnega in organiziranega kriminala, ki jih je Svet določil kot najpomembnejše na podlagi ocene ogroženosti zaradi hujših oblik organiziranega kriminala (prvič bo uvedena leta 2013). To se zagotovi na podlagi večletnega strateškega načrta ali strateškega cilja, ki ju določi začasna strokovna skupina, sestavljena iz navedenih akterjev, ki pripravijo konkretne problemsko naravnane rešitve za učinkovit boj proti prednostno določeni nevarnosti.

– 984 poročil o navzkrižnem preverjanju,

– 376 instrumentov na področju znanja,

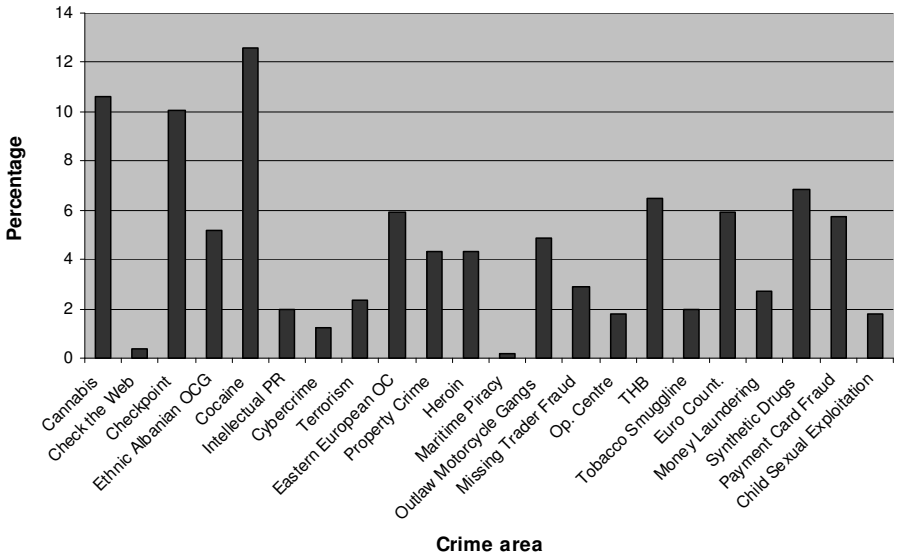
– 340 analitičnih operativnih poročil.

Število operativnih podpornih storitev, razdeljenih po vrstah, ki so bile zagotovljene za preiskave držav članic, je navedeno v spodnji Preglednici 1. Število navedenih storitev se je leta 2011 v primerjavi s predhodnim letom na večini področij zelo povečalo. To potrjuje splošni trend, ki ga je spodbudila Europolova strategija osredotočenosti na operativno dejavnost in učinek.

Preglednica 1: Vrsta operativne podpore, zagotovljene državam članicam leta 2011

Vrsta operativne podpore (število zagotovitev)	Skupaj 2011	Skupaj 2010
Forenzična/tehnična podpora	594	543
Finančna podpora operativnim sestankom	142	60
Finančna podpora preiskavam (ponarejanje evra)	28	35
Organizirani operativni/usklajevalni sestanki	214	56
Mobilna pisarna (analiza na kraju samem)	84	31
Dežurstvo 24 ur na dan in 7 dni v tednu	26	-

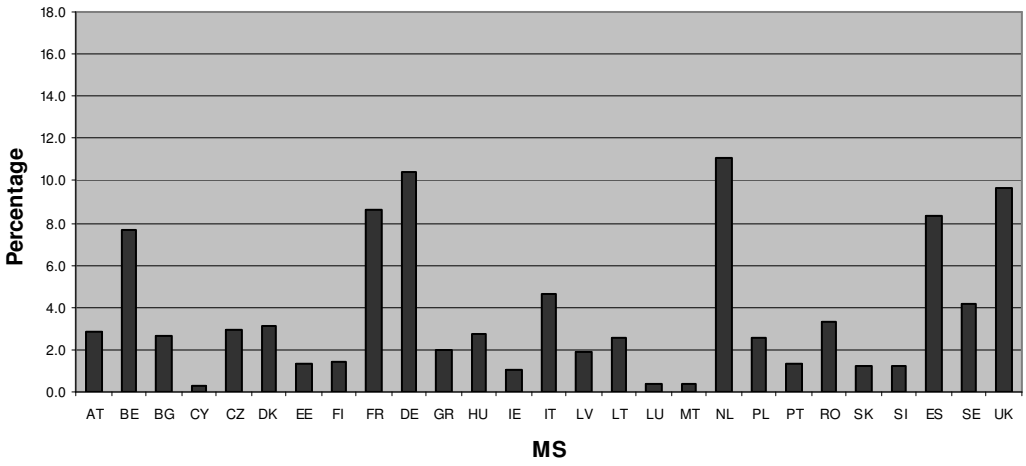
Preglednica 2: Odstotek operacij, ki jih je Europol podprl leta 2011, po področjih kaznivih dejanj

Percentage	Odstotek	Crime area	Področje kaznivih dejanj
Cannabis	Konoplja	Outlaw Motorcycle Gangs	Prepovedane motoristične tolpe
Check the Web	Preverjanje medmrežja	Missing Trader Fraud	Goljufije z neplačujočim gospodarskim subjektom
Checkpoint	Nadzorna točka	Op. Centre	Operativni center
Ethnic Albanian OCG	Albanske organizirane kriminalne združbe	THB	Trgovina z ljudmi

Cocaine	Kokain	Tobacco Smuggling	Tihotapljenje tobaka
Intellectual PR	Pravice intelektualne lastnine	Euro Count.	Ponarejanje evra
Cybercrime	Kibernetska kriminaliteta	Money Laundering	Pranje denarja
Terrorism	Terorizem	Synthetic Drugs	Sintetične droge
Eastern European OC	Org. kriminal v Vzhodni Evropi	Payment Card Fraud	Goljufije s plačilnimi karticami
Property Crime	Premoženjska kazniva dejanja	Child Sexual Exploitation	Spolno izkoriščanje otrok
Heroin	Heroin		
Maritime Piracy	Pomorsko piratstvo		

Preglednica 3: Odstotek operacij, ki jih je Europol podprl leta 2011, po državah članicah

percentage	**odstotek**
MS	**država članica**

Mnenjska anketa

Europol je leta 2011 ponovno zaprosil za neposredne povratne informacije vodilnih preiskovalcev, katerih operacije je podprl. Iz navedenih povratnih informacij je razvidno, da so bili Europolovi analitični instrumenti koristni:

„Obveščevalna poročila so bila fantastična – vsebina in oblika sta bili odlični."

„...analitična poročila so že zdaj zelo dobra, tako glede časovnih razporedov kot popolnosti. Struktura in vsebina poročil omogočata preiskovalcem lažje razumevanje in preprosto uporabo."

Vprašani so tudi navedli, da cenijo kakovost strokovnega znanja in svetovanja, ki ju zagotavlja Europol, ter da so bili zelo zadovoljni z različnimi oblikami zagotovljene operativne pomoči, vključno s tehnično in forenzično analizo, finančno podporo za preiskave in strokovnim znanjem, zagotovljenim na področjih sintetičnih drog in kibernetske kriminalitete.

Visoko ocenjene so bile tudi Europolove zmogljivosti v Haagu, akcijski dnevi, finančna podpora za udeležbo na operativnih sestankih in analiza na kraju samem. Pripombe vprašanih preiskovalcev jasno kažejo, da so najbolj cenjene Europolove storitve komunikacija, usklajevanje in operativna analiza.

„Tehnično podporo so zelo cenili preiskovalci v mestu Lille – z njo so prihranili čas in trud. Preiskovalci so uporabili tehnična poročila, ki so jih pripravili Europolovi strokovnjaki, neposredno med zaslišanjem osumljencev."

„Zagotovljena tehnična pomoč je bila zelo dobra in pomemben dejavnik pri odkritju več kot 69 000 osumljencev na spletu. Poudariti je treba tudi, kako učinkovito je Europol posredoval gradivo državam članicam."

„Menim, da bi se strokovna pomoč, ki jo Europol zagotovi med tehnično analizo tiskarskih strojev, izkazala za zelo koristno pri ovadbi prijetih oseb."

Sodelujoči v anketi so predlagali nekaj izboljšav analize in operativne podpore, med drugim pravočasno zagotovitev analitičnih poročil in zgodnejšo vključitev Europola v preiskave.

Preglednica 4: Mnenjska anketa vodilnih preiskovalcev iz leta 2011

Vrsta zagotovljene operativne podpore	Povp. število točk (od 10)
Drugo: „Sinergija analitičnih delovnih datotek na področju strokovnega znanja o opremi" „poleg njihovega strokovnega znanja bi želel poudariti dostopnost Europolovih kolegov, ki so se udeležili akcijskega dneva v Franciji" „člani AWF Twins v primeru. Nenehno so bili v stiku z uradniki organov kazenskega pregona, odgovornimi za preiskave"	9,5
Tehnična/forenzična analiza (npr. kreditnih kartic)	9,1
Tehnična preiskava surovin in opreme (ponarejanje denarja)	9,0
Finančna podpora za preiskave (v zvezi z evrom)	9,0
Uporaba **Europolovih zmogljivosti** v Haagu	8,8
Akcijski dnevi (ki jih je usklajeval Europol)	8,8
Finančna podpora za udeležbo na operativnih sestankih	8,5
Analiza na kraju samem	8,2
Pomoč pri uničenju nezakonitega laboratorija	8,0
Pomoč pri uničenju tiskarne	6,0

3.1 Droge

Državljani Evrope so zelo zaskrbljeni zaradi drog, saj vplivajo na zdravje in varnost skupnosti in posameznikov. Boj proti kaznivim dejanjem, ki so povezana z drogami, je za Europol že od vsega začetka prednostna naloga. Leta 2011 je bila več kot četrtina operacij, ki jih je podprl Europol, povezanih z drogami.

3.1.1 Sintetične droge

Evropska unija je še vedno pomembno območje nezakonite proizvodnje sintetičnih drog, zlasti amfetaminov in ekstazija. Vsako leto se odkrije in uniči od 60 do 90 velikih proizvodnih obratov.

Med preiskavami v državah članicah se pogosto odkrijejo skladišča predhodnih sestavin, ki se uporabljajo pri proizvodnji drog. Te predhodne kemične sestavine se pretihotapijo iz Azije ali pa proizvedejo v EU.

Medtem ko ostaja proizvodnja amfetamina nespremenjena, vendar visoka, se je proizvodnja ekstazija v EU leta 2011 po znatnem zmanjšanju v predhodnih letih povečala. V EU se pojavlja trend hitrega širjenja novih psihoaktivnih snovi. V skupnem poročilu[18] Europola in Evropskega centra za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami (EMCDDA), ki je bilo objavljeno leta 2011, je podrobno opisano, kako sta bila oba organa uradno obveščena o skupno 41 novih psihoaktivnih snoveh. To predstavlja največje število snovi, ki je bilo kdaj prijavljeno v enem letu, vključuje pa sintetične kanabinoide, sintetične katinone in sintetične derivate drugih uveljavljenih drog.

Europolova operativna podpora vključuje usklajevanje in sprožitev kazenskih preiskav v zvezi z drogami ter pomoč na kraju samem, ki se organom kazenskega pregona v EU zagotovi pri varnem uničenju opreme za proizvodnjo nedovoljenih drog in zbiranju potrebnih dokazov. Europol izvaja tudi tehnične preiskave po meri narejene in industrijske opreme, zasežene v obratih za proizvodnjo drog in skladiščih.

Europolov sistem za primerjavo nezakonitih laboratorijev (EILCS) vsebuje podrobne slikovne in tehnične informacije o proizvodnji sintetičnih drog, njihovem skladiščenju in odlagališčih kemičnih odpadkov. Tako je mogoče ugotoviti ujemanje pri zaseženi opremi, materialu in kemikalijah. Poleg tega **Europolov sistem za sintetične droge (ESDS)** vključuje informacije o načinih delovanja in velikih zasegih. Tako je mogoče ugotoviti ujemanje med zasegi ter si pomagati pri opredelitvi in iskanju kriminalnih združb.

[18] Letno poročilo centra EMCDDA in Europola za leto 2010 o izvajanju Sklepa Sveta 2005/387/JHA […] o izmenjavi podatkov, oceni tveganja in nadzoru nad novimi psihoaktivnimi snovmi.

Operacija De-Bads

Glavno področje kaznivih dejanj: ekstazi, amfetamin, konoplja in kokain proizvodnja in trgovina

Sodelujoči državi: Belgija, Nizozemska

Prispevek Europola

- Organizacija operativnih sestankov za izmenjavo informacij.
- Europolovi analitiki so pripravili osem analitičnih poročil, v katerih so opredelili operativne povezave.

Obseg operacije

Belgijska policija[19] je začela preiskovati belgijsko-nizozemsko kriminalno združbo, ki je bila zelo dejavna na področju proizvodnje in trgovine s sintetičnimi drogami.

Potem ko je policija zasegla 62 kg amfetamina na območju Genta v Belgiji, je postalo jasno, da so bile te droge namenjene lokalni organizirani kriminalni motoristični tolpi. V tesnem sodelovanju z nizozemsko policijo[20] je nato odkrila morebitni proizvodni obrat v Tilburgu na Nizozemskem. Na podlagi tega sodelovanja so bila izvedena prijetja in zasežene velike količine drog.

Na podlagi mednarodnega sodelovanja:

- je bilo prijetih 12 oseb: devet v Belgiji in tri na Nizozemskem za izročitev Belgiji;
- so bile opravljene hišne preiskave v Belgiji in najdenih 36 kg amfetaminov;
- sta bila v desetih dodatnih hišnih preiskavah uničena dva rastlinjaka za gojenje konoplje in zasežen 1 kg amfetamina, 100 tablet ekstazija in pet litrov amfetaminskega olja;
- je nizozemska policija zasegla 0,5 kg kokaina, 30 kg tablet ekstazija (150 000 tablet), 5 kg ekstazija v prahu in 720 litrov kemikalij za proizvodnjo tablet ekstazija.

3.1.2 Kokain

Kokain je za konopljo druga najpogosteje uživana nedovoljena snov v Evropi. V zadnjem letu naj bi kokain uživali približno štirje milijoni Evropejcev[21], po ocenah pa naj bi približno 14,5 milijona odraslih (starih od 15 do 64 let) že poskusilo kokain. To se kaže v hitrem širjenju tihotapskih poti in razmahu uživanja kokaina v Evropi. Evropska unija je za Združenimi državami na drugem mestu po porabi kokaina na svetu.

Najpomembnejše države izvora kokaina so Kolumbija, Peru in Bolivija. Španija in Portugalska sta skupaj z drugimi zahodnoevropskimi državami glavni točki, kjer prihajajo droge v EU, vendar pa vse večje količine drog vstopajo v EU prek Zahodnega Balkana in jugovzhodne Evrope. Zahodna Afrika se uporablja kot območje za pretovarjanje in skladiščenje kokaina iz Južne Amerike, namenjenega za Evropo.

Vendar ne tihotapijo kokaina v Evropo samo evropske kriminalne mreže. Dejavne so tudi kriminalne združbe iz Kolumbije (vključno s FARC), Dominikanske republike, zahodne Afrike, Zahodnega Balkana, Mehike, Rusije in nekdanje Sovjetske zveze (na primer iz Ukrajine, Gruzije in Moldavije).

[19] Belgijska zvezna sodna policija iz mesta Dendermonde.
[20] Dutch Police Nationale Recherche.
[21] Evropski center za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami (EMCDDA), Letno poročilo 2011, Stanje na področju problematike drog v Evropi.

Pri Europolu se v zvezi s kriminalnimi mrežami, povezanimi s kokainom, izvaja ciljni projekt, ki vključuje naslednje dejavnosti:

- zagotavljanje centraliziranih storitev za hitro in učinkovito obdelavo in analizo podatkov, povezanih s kriminalnimi mrežami tihotapcev kokaina;
- posredovanje analitičnih poročil v podporo državam članicam pri tekočih preiskavah, na podlagi katerih so bile prijete pomembne ciljne osebe in zaseženo na tone kokaina;
- iskanje možnosti za določitev skupnih preiskovalnih skupin, skupnih operacij in vzporednih preiskav, da se omogoči vseevropsko sodelovanje na področju kazenskega pregona;
- zagotavljanje taktičnih in strateških informacij o glavnih osumljencih in njihovih pajdaših državam članicam;
- sledenje toku denarja, ki izvira iz trgovine s kokainom, ter pomoč državam članicam pri zamrznitvi in zaplembi tega nezakonito pridobljenega premoženja, pomoč pri slabitvi položaja kriminalnih združb, ki se ukvarjajo s proizvodnjo in trgovino s kokainom;
- vzpostavitev in krepitev operativnega in strateškega sodelovanja ter izmenjava informacij med državami članicami EU in državami, ki niso članice EU, s poudarkom na razbitju kriminalnih mrež.

Europol v okviru tega ciljnega projekta vodi **Europolov sistem logotipov kokaina**, ki vsebuje zbirke podatkov o logotipih kokaina, mešanju kokaina z drugimi drogami in posebnih načinih prikrivanja.

Operacija Aigle 35/Vortice Due

Glavno področje kaznivih dejanj: trgovina s kokainom

Sodelujoče države: Belgija, Francija, Nemčija, Italija, Nizozemska

Prispevek Europola

- Pomoč pri organizaciji operativnih sestankov.
- Usklajevanje številnih policijskih operacij.
- Zbiranje velikih količin informacij in obveščevalnih podatkov.
- Zagotovitev podpore zadevnim preiskovalnim skupinam v državah članicah s številnimi obveščevalnimi poročili.
- V številnih primerih je pravilna določitev glavnih osumljencev temeljila na Europolovih obveščevalnih podatkih.

Obseg operacije

Europol in Eurojust sta podprla ukrepe za privedbo skoraj 100 albansko govorečih trgovcev s kokainom, ki so delovali v petih državah EU,pred sodišče.
Italijanska preiskava, ki je bila sprva osredotočena na klane Comorre in „družine Ndranghete", je bila preusmerjena v albansko govoreče kriminalne združbe. Na podlagi te operacije je bilo odkritih in pred lokalne pravosodne organe privedenih 76 osumljencev. Prijetih jih je bilo 40, medtem ko so ostali še vedno na prostosti. Zaradi trgovine s kokainom so bili štirje glavni albanski storilci kaznivih dejanj prijeti v Italiji in Belgiji. Glavni storilci kaznivih dejanj so leta 2011 dobili visoko kazen.

Na podlagi mednarodnega sodelovanja:

- je bila razbita pomembna mreža večinoma albansko govorečih storilcev kaznivih dejanj, vpletenih v trgovino s kokainom;
- je bilo v okviru italijanske preiskave prijetih 40 oseb ter zaseženih 6 kg heroina, 2,5 kg kokaina ter različne snovi za mešanje, embalaža in oprema;
- so bili zaradi trgovine s kokainom prijeti štirje glavni albanski storilci kaznivih dejanj v Italiji in Belgiji;
- je francoska policija prijela 22 albansko govorečih osumljencev, zasegla 3,2 kg heroina in 127 000 EUR v gotovini;
- je bilo na podlagi nizozemske preiskave zaseženih 20 kg konoplje ter orožja;
- je bilo v Nemčiji preiskanih sedem oseb, tri so bile pridržane;
- so bile na podlagi preiskave v Belgiji prijete tri osebe in zaseženih 30 kg konoplje, snovi za mešanje z mamili, embalaža in oprema.

Operacija Salonica

Glavno področje kaznivih dejanj: proizvodnja in trgovina s kokainom in konopljo

Sodelujoče države: Albanija, Avstrija, Belgija, Nemčija, Italija, Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija, Srbija, Španija

Prispevek Europola

- Usklajevanje analitične podpore operaciji.
- Pomoč pri organizaciji operativnih sestankov.
- Zbiranje informacij in obveščevalnih podatkov za operativno analizo.
- Pomoč pri mednarodni operaciji spremljanja tovornjaka, ki je prevažal pošiljko prek Evrope in končno do Albanije, kjer so bile droge prestrežene.

Obseg operacije

Na podlagi te mednarodne policijske operacije je bila razbita kriminalna združba, sestavljena iz španskih, maroških in albanskih državljanov, ki so v Evropo uvažali velike pošiljke kolumbijskega kokaina in maroškega hašiša in jih razpečevali. Kriminalna mreža je za pridobivanje kokaina na industrijski ravni sodelovala z mamilarskim kartelom, infrastrukturo za razpečevanje mamil pa je imela v več evropskih državah.

Velika pošiljka kokaina, razredčenega s 13 tonami palmovega olja, je bila poslana iz Kolumbije, prek Antwerpna v Belgiji, na koncu pa so jo zasegli organi kazenskega pregona v Albaniji.

Kriminalna združba je preprodajala tudi različne druge narkotike. En del združbe je gojil konopljo, drugi je organiziral dobavo hašiša iz različnih virov. Združba je s komercialnim cestnim prevozom prevažala iz Španije v Italijo in na Nizozemsko tudi hašiš, skrit v kabinah tovornjakov.

Na podlagi mednarodnega sodelovanja:

- je bilo zaseženih skoraj ena tona kokaina in 160 kg hašiša;
- je bila mednarodna kriminalna mreža, ki se je ukvarjala z drogami, razbita po 22 prijetjih, vključno z nekaterimi ključnimi akterji;
- je bila razbita tudi kriminalna združba v Albaniji, ki je bila zadolžena za predelavo palmovega olja za ponovno pridobitev razredčenega kokaina.

3.1.3 Heroin

Evropska unija je pomemben svetovni trg tudi za opiate. Čeprav sta povpraševanje po opiatih in njihova ponudba, zlasti heroina, razmeroma majhna v primerjavi z drugimi prepovedanimi drogami, kot so konoplja in sintetične droge, njegovo uživanje povzroča velike socialne, gospodarske in zdravstvene težave. Zato pomeni resno grožnjo varnosti in zdravju evropske družbe.

Za svetovno trgovino s heroinom sta najpomembnejša gojenje in proizvodnja v Afganistanu, ki je še vedno daleč največji vir heroina, ki prispe v EU. Veliko tega heroina zapusti Afganistan prek meje s Pakistanom in Iranom, ki zagotavljata najkrajše in najbolj neposredne poti.

Medtem ko se je trgovina z drogami, ki se pošljejo v nekatere evropske države neposredno z zračnim prometom, povečala, velike količine heroina prispejo tudi po morju prek pristanišč v Afriki. Očitno je, da je Afrika v zadnjih letih postala glavno kriminalno žarišče za tihotapljenje heroina v Evropo, nedvomno zato, da se tihotapci izognejo bolje nadzorovani in preiskani meji vzdolž tradicionalnih poti za trgovino.

Heroin se iz Irana tihotapi čez mejo v Turčijo in prispe v Evropo po tako imenovanih balkanskih poteh, ki zagotavljajo mrežo neštetih možnosti za tihotapljenje prek tega območja. Čeprav so vzorci tihotapljenja v Evropo zaradi regionalnega razvoja na področju politike, infrastrukture in dejavnosti kazenskega pregona vse bolj raznoliki, še vedno velja, da je balkanska pot priljubljena transportna pot. Ocenjuje se, da se prek Balkana vsako leto prepelje približno 100 ton heroina, od tega 85 ton na koncu prispe na najbolj dobičkonosen potrošniški trg – v zahodno Evropo.

Europol je bil leta 2011 vključen v veliko dejavnosti operativne podpore, povezanimi s trgovino s heroinom, v katero so vpleteni predvsem preprodajalci iz EU, Turčije, zahodne Afrike in Pakistana. Prednostna naloga so bile tudi kriminalne mreže, vpletene v tihotapljenje ključne kemične predhodne sestavine za heroin – acetanhidrida – v Afganistan.

Medtem ko so prizadevanja Europola usmerjena predvsem v trgovino s heroinom, pa je brez acetanhidrida proizvodnja zelo otežena, zato je zelo iskan med prekupčevalci, ki skušajo velike količine preusmeriti iz zakonitih komercialnih kemičnih podjetij, vključno iz podjetij, ki imajo sedež v EU. Europol je lani sodeloval v več odmevnih operacijah, povezanih s trgovino z acetanhidridom v EU, v katerih je bilo zaseženo več kot 30 ton te snovi, ki je bila najverjetneje namenjena za uporabo pri proizvodnji heroina v Afganistanu. To kemično snov, ki je predmet mednarodnega regulativnega nadzora, je mogoče kupiti v prodaji na debelo za en ameriški dolar za liter, medtem ko je lahko na nezakonitem trgu v južnem Afganistanu vredna do 400-krat več.

Podprojekt Watani

Glavno področje kaznivih dejanj: nezakonita proizvodnja heroina

Sodelujoče države: Avstrija, Bolgarija, Češka republika, Nemčija, Madžarska, Romunija, Slovaška, Slovenija in ameriška DEA[22]

Prispevek Europola

- V sodelovanju z Eurojustom in ameriško DEA je dal pobudo in sklical več uspešnih operativnih sestankov za usklajevanje tekočih preiskav in izmenjavo informacij.
- Zagotovil je strokovno znanje, zlasti na področjih operativnega sodelovanja in priprave podatkov o kaznivih dejanjih.
- Europolovi strokovnjaki so pomagali pri preiskavah držav članic z analizo podatkov o primeru in določitvijo operativnih povezav.

Obseg preiskav

Ta organizirana kriminalna združba je preprodajala velike količine ključne kemične predhodne sestavine za proizvodnjo heroina. Na podlagi preiskav so bili do zdaj izvedeni štirje usklajeni zasegi acetanhidrida, vključno z enim zasegom zunaj EU.

Na podlagi mednarodnega sodelovanja:

- je bila razbita pomembna mednarodna kriminalna mreža, ki se je intenzivno ukvarjala s trgovino z acetanhidridom v EU in zunaj nje;
- je bilo do zdaj zaseženih več kot 30 ton te ključne predhodne sestavine, ki je zelo pomembna za kakovost heroina, ki ga je mogoče proizvesti s to kemično snovjo.

3.1.4 Konoplja

Konoplja je v EU na splošno najbolj razširjena droga po proizvodnji, trgovini in uživanju v različnih oblikah, na primer kot marihuana (listi in cvetovi konoplje), konopljina smola (hašiš) in konopljino olje. Evropska unija je velik potrošnik konoplje. V številnih državah pa je pomembno tudi vprašanje njene proizvodnje.

Trgovina s konopljo in njena proizvodnja sta privlačen posel za številne storilce kaznivih dejanj, saj naj bi bilo tveganje majhno. Zato se veliko kriminalnih združb ukvarja s proizvodnjo konoplje, trgovino z njo in nato s pranjem denarja. Vendar se te kriminalne mreže redko ukvarjajo samo s konopljo. Te dejavnosti so pogosto del posla, ki vključuje več vrst drog in se spreminja odvisno od geografskih in etničnih parametrov ali od priložnosti.

Europol uvaja, podpira in usklajuje obveščevalne vidike preiskav, povezanih s konopljo, hkrati pa izboljšuje izmenjavo informacij, znanja in izkušenj v zvezi s trgovino s konopljo. Dva podprojekta sta usmerjena v trgovino na debelo s konopljo ter njeno gojenje in proizvodnjo. Europol je prejemal obveščevalne podatke o tekočih preiskavah v zvezi s trgovino s konopljo, ki so se nanašali predvsem na poti, ki povezujejo severno Afriko s Skandinavijo.

Europol zagotavlja **Europolov sistem za primerjavo gojišč konoplje** (ECCCS) in **Europolov sistem za logotipe konoplje** (ELSC). Je tudi sestavni del **Evropske strokovne skupine za konopljo** (EEGC), ki je podprla že več operativnih primerov.

Posebne Europolove skupine so leta 2011 podprle več preiskav s priložnostno analizo in forenzično preiskavo na kraju samem. Na podlagi pobude nizozemske projektne skupine za

[22] Agencija Združenih držav Amerike za boj proti drogam.

skupno ukrepanje (Joint Action Taskforce – JAT) se je zelo povečalo število posredovanih obveščevalnih podatkov. Na njihovi podlagi so bili pripravljeni številni analitični instrumenti, ki so nam pomagali razumeti položaj na Nizozemskem in omogočili nadaljnje prepoznavanje povezav s preiskavami, ki so potekale v drugih državah članicah.

Europol je v Haagu organiziral tečaj usposabljanja o **uničenju nezakonitih notranjih gojišč konoplje**, ki so se ga udeležili predstavniki iz 20 držav EU.

Dva strokovnjaka iz Belgije in Nizozemske sta predstavila svoje znanje o metodologiji in nevarnostih, ki grozijo uradnikom organov kazenskega pregona med uničevanjem teh nasadov. Udeleženci so na tečaju dobili informacije, potrebne za varno uničenje gojišč in uspešno zavarovanje dokazov. Strokovnjaka sta tudi podrobno opisala Europolove operativne zmogljivosti. Nato so udeleženci odpotovali v Belgijo, kjer so opravili praktično urjenje s simuliranimi notranjimi nasadi.

Operacija Mango

Glavno področje kaznivih dejanj: trgovina s konopljo in ponarejenimi evri

Sodelujoče države: Španija in 20 prizadetih držav EU

Prispevek Europola

- Europol je imel kot centralni urad za zaščito evra pomembno vlogo pri operaciji z usklajevanjem preiskav med državami, ki so jih prizadele dejavnosti ponarejevalcev.

Obseg operacije

Španska nacionalna policija je to kriminalno združbo preiskovala že nekaj časa zaradi trgovine z drogami in ponarejanja evra. Španski organi so razbili prvi del kriminalne mreže, ko so zasegli več kot tono konoplje in prijeli 11 osumljencev. Nadaljnje preiskave so bile nato usmerjene v ponarejanje evra.

Glavni ponarejevalec je bil lastnik podjetja za distribucijo konzerviranih živil, kjer je bila odkrita skrivna tiskarna. Podjetje je uporabljal kot krinko za nezakonito tiskarno, v kateri so se tiskali bankovci za 50 evrov. Kriminalna združba je uvažala tudi ponarejene bankovce za 20, 50 in 100 evrov iz Italije od pajdašev za nadaljnje razpečevanje po Evropi.

Na podlagi mednarodnega sodelovanja:

- je bila uničena kriminalna združba, ki je bila odgovorna za trgovino z drogami in razpečevanje več kot dveh milijonov ponarejenih evrov v 20 državah EU;
- so bili zaseženi ponarejeni evrobankovci v vrednosti 1,5 milijona EUR ter material za množično proizvodnjo dodatnih evrobankovcev;
- je bila zasežena več kot tona konoplje;
- so bili odkriti tudi stroji in orodje za ponarejanje španskih identifikacijskih dokumentov.

3.2 Trgovina z ljudmi

Trgovina z ljudmi je bila leta 2011 v EU še vedno velik problem. Ta oblika kaznivega dejanja krši človekove pravice posameznikov in obravnava ljudi kot blago.

Težko je določiti obseg in naravo trgovine z ljudmi v EU, nenazadnje tudi zato, ker je pogosto skrita v drugih oblikah kaznivih dejanj, kot so prostitucija, nezakonito priseljevanje in delovni spori. Posledica tega so pogosto primeri trgovine z ljudmi, ki kot taki niso bili evidentirani ali preiskani.

Vsekakor pa je vedno več državljanov EU žrtev trgovine z ljudmi. Razloga za to sta dva: nekatere tradicionalne države izvora so zdaj članice EU, drugi državljani EU pa imajo več možnosti in svobode za potovanje in delo v tujini. Večje države izvora, kot so Ruska federacija, Ukrajina, Belorusija, Turčija in Moldavija, ter Zahodni Balkan so zdaj oddaljeni samo en mejni prehod, njihovi državljani pa so bili med preiskavami organov kazenskega pregona v EU po navadi prepoznani kot žrtve ali trgovci.

EU je tudi območje delovanja mrež trgovine z ljudmi iz Azije, Afrike in Južne Amerike, število oseb iz teh celin, prepoznanih kot žrtve trgovine z ljudmi ali osumljeni trgovci, pa narašča.

Čeprav za najbolj razširjeno obliko trgovine velja spolno izkoriščanje, je tudi izkoriščanje delovne sile razširjeno kaznivo dejanje, ki se zaradi pomanjkanja splošne ozaveščenosti o tej zadevi pogosto ne odkrije. Zaradi izboljšanih ravni zaznavanja je bil leta 2011 ugotovljen nov trend, pri čemer trgovci izkoriščajo priložnosti, ki jih zagotavlja internet, za oglaševanje spolnih storitev ali za novačenje.

Europol je leta 2011 dejavno podprl 22 obsežnih preiskav trgovine z ljudmi. Zagotovil je operativno podporo na kraju samem s postavitvijo mobilne pisarne, da se je preiskovalcem omogočil dostop do zbirk podatkov in analitičnih orodij neposredno na terenu.

Operacija Veerde

Glavno področje kaznivih dejanj: trgovina z ljudmi

Sodelujoči državi: Češka republika, Združeno kraljestvo

Prispevek Europola

- Na podlagi te operacije se je bilo mogoče spopasti z mrežo trgovine z ljudmi že v začetni fazi novačenja in nato še v fazi izkoriščanja, zelo uspešna pa je bila zaradi uporabe skupne preiskovalne skupine, v kateri sta sodelovala tudi Europol in Eurojust.

Obseg operacije

V Češki republiki in Združenem kraljestvu sta potekali vzporedni preiskavi organizirane kriminalne združbe, ki je tihotapila češke ženske v Združeno kraljestvo, kamor jih je zvabila z obljubo, da bodo dobile 30 000 čeških kron za navidezno sklenitev zakonske zveze z državljani Združenega kraljestva. Večina deklet ni nikoli prejela tega denarja, njihove novo izdane potne liste pa je zadržala organizirana kriminalna združba za morebitno ponovno uporabo pri dekletih, ki bi jim bila podobna.

Češke ženske so bile po prihodu v Združeno kraljestvo fizično zlorabljene, posiljene in prisiljene v prostitucijo ali poroko z državljani Pakistana ali Indije zaradi legalizacije statusa teh moških. Organizirana kriminalna združba je ogoljufala tudi sistem socialne podpore Združenega kraljestva.

Na podlagi mednarodnega sodelovanja:

- je bilo prijetih 11 oseb v Združenem kraljestvu in Češki republiki, s čimer je bila razbita organizirana kriminalna združba.

Skupne preiskovalne skupine

Za še boljše policijsko sodelovanje se lahko ustanovijo skupne preiskovalne skupine. Sestavljene so iz pravosodnih in policijskih organov iz vsaj dveh držav članic. Pristojne so za časovno omejene kazenske preiskave o posebnih zadevah. Pri njihovem delu lahko sodelujeta in ga usklajujeta tudi Europol in Eurojust.

Europol je leta 2011 sodeloval v 17 skupnih preiskovalnih skupinah in bil brez sklenjenega formalnega sporazuma dejavno vključen v več skupnih preiskovalnih skupin in jih podpiral.

Celostno operativno strateško načrtovanje dejavnosti policije (COSPOL)* v zvezi z organiziranim kriminalom na Zahodnem Balkanu (WBOC)

Skupina COSPOL WBOC je po intenzivni dejavnosti na področju kazenskega pregona, ki je vključevala sodelovanje mednarodne policije in pravosodja, izpolnila enega svojih ključnih ciljev za leto 2011 in prijela 18 albanskih ubežnikov, ki so se veliko let izmikali roki pravice.

Italijanski pravosodni organi so s pomočjo Europolovih storitev, skupine COSPOL WBOC in urada NCB[23] iz Rima odkrili glavne storilce kaznivih dejanj in albanskim organom zagotovili obveščevalne podatke, ki so jim pomagali najti in prijeti te storilce hudih kaznivih dejanj.

Za ta uspeh je bilo odločilno sodelovanje albanskih organov, ki so odkrili in nato prijeli 18 albanskih storilcev kaznivih dejanj, ki so bili iskani zaradi naročila hudih kaznivih dejanj in dejanj organiziranega kriminala, kot so pripadnost mednarodni kriminalni združbi, umori, trgovina s prepovedanimi drogami in orožjem, nezakonito priseljevanje in izkoriščanje prostitucije.

Prijete osebe so bile izročene Italiji na podlagi novega protokola o izročitvi med Italijo in Albanijo. Ta pravni instrument zelo olajšuje sodelovanje teh dveh držav na področju kazenskega pregona in pomeni pomemben mejnik za prihodnje mednarodno policijsko in pravosodno sodelovanje na tem območju.

* Projekt COSPOL je bil večstranski instrument na področju kazenskega pregona, ki ga je pripravila Delovna skupina šefov evropskih policij (European Police Chiefs Task Force – EPCTF). Nedavno je bilo dogovorjeno, da se bo projekt združil z novim projektom EMPACT za Zahodni Balkan, ki je bil pripravljen v okviru političnega cikla EU.

[23] Interpolov nacionalni centralni urad v Rimu.

3.3 Pomoč pri nezakonitem priseljevanju

Izraz „pomoč pri nezakonitem priseljevanju" zajema številna različna hujša kazniva dejanja, s katerimi se za finančno korist pomaga pri vstopu ali prebivanju v državi v nasprotju z njenimi zakoni. Pomoč pri nezakonitem priseljevanju tako zajema izdelavo in priskrbo ponarejenih potnih listin ali dovoljenj, pridobljenih na podlagi lažnih podatkov, ter zagotovitev skrivnega prevoza ali druge pomoči za nezakonit vstop ali prebivanje – pogosto v povezavi s številnimi drugimi kaznivimi dejavnostmi.

Na splošno so organizirane kriminalne združbe, ki zagotavljajo pomoč pri nezakonitem priseljevanju, povezane v ohlapne mreže manjših skupin, večina od njih pa je etnično ali kako drugače kulturološko povezana z osebami, ki jim pomaga pri nezakonitem priseljevanju. Vpletene organizirane kriminalne združbe so zelo prilagodljive in sposobne čezmejnega sodelovanja ne glede na etnične razlike – tudi na območjih, na katerih pogosto izbruhnejo etnični spori. Posredniki pri nezakonitem priseljevanju hitro odkrijejo in izkoristijo različne družbene spremembe, kot so taktika na področju kazenskega pregona, spremembe zakonodaje ali predpisov ter odprtje novih ali cenejših transportnih poti ali novih mejnih prehodov.

Europol zagotavlja analitično podporo državam članicam EU v boju proti pomoči pri nezakonitem priseljevanju. Kriminalne mreže, ki pomagajo pri nezakonitem priseljevanju, so včasih vpletene tudi v druga področja kaznivih dejanj, kot so ponarejanje potnih listin, trgovanje z drogami, pranje denarja, trgovina z ljudmi in podobno.

Europol je to temo razdelil na podprojekte, namenjene točno določenim organiziranim kriminalnim združbam, narodnostim, načinom delovanja ali geografskim območjem. Leta 2011 je bilo dejavnih devet podprojektov, ki so se nanašali na pomoč pri nezakonitem priseljevanju iz Vietnama, Iraka, Afganistana, Irana, južne Azije, severne Afrike in Kitajske ter izdelavo in razpečevanje ponarejenih dokumentov. Europol zagotavlja podporo tudi Italiji v boju proti nezakonitemu priseljevanju iz severne Afrike in Grčiji v boju z mrežami, ki delujejo na grško-turški meji.

Sodeluje v dveh skupnih preiskovalnih skupinah: ena se ukvarja z navideznimi sklenitvami zakonske zveze, druga pa z zagotavljanjem pomoči šrilanškim državljanom pri priseljevanju v EU prek Finske.

Europol je leta 2011 podprl devet večjih evropskih operacij, usmerjenih v kriminalne mreže, ki pomagajo pri nezakonitem priseljevanju:

- na podlagi teh operacij je bilo prijetih 161 osumljenih posrednikov;
- organiziral in zagotovil je pomoč za udeležbo na sestankih, na katerih so se usklajevale operativne dejavnosti;
- bil je navzoč v operativno-koordinacijskih centrih in zagotavljal podporo s tehničnim strokovnim znanjem, posebno opremo za pridobivanje podatkov in postavitvijo mobilne pisarne;
- Europolovi uradniki so se med preiskavo posvetili operativnim analizam in v številnih primerih so bile odkrite povezave z drugimi preiskavami v EU.

Operacija Cestia

Glavno področje kaznivih dejanj: Pomoč pri nezakonitem priseljevanju afganistanskih državljanov

Sodelujoče države: Francija, Nemčija, Italija

Prispevek Europola

- Europol je med izvajanjem operacije postavil svojo mobilno pisarno na sedežu italijanske policije v Rimu skupaj z analitikom in strokovnjakom za nezakonito priseljevanje.
- Europolovi strokovnjaki so med celotno operacijo zagotavljali podporo v obliki tehničnega strokovnega znanja in operativne analize, pripravili več obveščevalnih poročil in olajševali izmenjavo informacij.

Obseg operacije

Europol je zagotovil podporo na dan operacije, ki jo je vodila italijanska policija in je bila usmerjena v obsežno mrežo za tihotapljenje priseljencev. To čezmejno preiskavo, ki je trajala skoraj dve leti, je usklajeval tudi Eurojust.

Usmerjena je bila v tihotapljenje afganistanskih državljanov iz Afganistana prek Pakistana, Irana in Turčije. Priseljence so potem prek Grčije pretihotapili v Rim. Od tam so bile tri priljubljene namembne države Združeno kraljestvo, Norveška in Švedska. Priseljenci naj bi za celotno potovanje iz Afganistana v Italijo plačali od 3 500 do 5 000 EUR. Potovanje je lahko trajalo nekaj dni ali pa več tednov. Ocenjuje se, da se je v obdobju od 2008 do 2011 mesečno pretihotapilo približno 200 priseljencev, od tega naj bi bilo 20 odstotkov mladoletnih oseb. Mladoletne osebe afganistanske narodnosti so našli med hišnimi preiskavami, opravljenimi med operacijo.

Kriminalna mreža je bila dobro organizirana in je imela celice v številnih državah. Združba je imela dostop tudi do ponarejenih identifikacijskih dokumentov EU in je za nakazovanje denarja med različnimi deli mreže uporabljala bančništvo Hawala v Združenem kraljestvu, Franciji, Italiji, Pakistanu, Iranu in Grčiji. Glavni organizatorji mreže so imeli prebivališče v Združenem kraljestvu.

Na podlagi mednarodnega sodelovanja:

- je bilo prijetih 26 oseb, predvsem v Italiji, pa tudi v Franciji in Nemčiji.

Hawala (znan tudi kot hundi) je neuradni sistem prenosa sredstev, ki temelji na izvrševanju in poštenosti obsežne mreže posrednikov denarja, ki so predvsem na Bližnjem Vzhodu, v severni Afriki, na Afriškem rogu in v južni Aziji.

Po najbolj osnovni različici sistema hawala se denar nakazuje prek mreže posrednikov hawala ali hawaladarjev. Gre za nakazilo denarja, pri čemer se denar dejansko ne prenese. Stranka pride k hawaladarju v nekem mestu in mu izroči določeno vsoto denarja za nakazilo prejemniku v drugem mestu, ki je po navadi v tujini. Posrednik pokliče drugega posrednika hawala v mestu prejemnika, mu da navodila v zvezi z dodelitvijo sredstev (po navadi odšteje manjšo provizijo) in mu obljubi, da bo dolg poravnal pozneje.

V nekaterih delih sveta je to edina možnost za zakonito nakazilo denarja in jo uporabljajo celo humanitarne organizacije na območjih, kjer je to institucija, ki najbolje deluje. Nakazila so po navadi neformalna in jih vlade ne urejajo učinkovito, kar je velika prednost za stranke,

ki imajo težave v zvezi z davki, nadzorom nad menjavo valut, priseljevanjem ali drugimi zadevami.

Operacija Schwarz/White

Glavno področje kaznivih dejanj: tihotapljenje vietnamskih nezakonitih priseljencev

Sodelujoče države: Češka republika, Francija, Nemčija, Madžarska, Združeno kraljestvo

Prispevek Europola

- Operacijo, ki jo je izvedlo pet držav, sta podprla in usklajevala Europol in Eurojust.

Obseg operacije

Evropska policija je ukrepala zoper številne dobro organizirane kriminalne mreže, ki so zagotavljale svoje storitve morebitnim priseljencem za nezakonito potovanje iz Vietnama v Združeno kraljestvo.

Njihov način delovanja je vključeval zagotovitev ponarejenih dokumentov Vietnamcem, let prek Moskve in nato njihovo tihotapljenje naprej v EU z vlaki, osebnimi avtomobili in tovornjaki. Tistim, ki so želeli iti v Združeno kraljestvo, je skupina iraško kurdskih posrednikov zagotovila to storitev iz Belgije in Francije do Združenega kraljestva za 2 000 do 3 000 EUR. Organizirali so jo tako, da so priseljenci prečkali Rokavski preliv skriti v dostavnih vozilih ali tovornjakih.

Posredniki pri kaznivih dejanjih so ponujali tudi dražjo metodo (od 10 000 do 15 000 EUR za zajamčeni prihod) z nezakonito pridobitvijo madžarskih in čeških schengenskih vizumov, izdanih v Hanoju za poslovne namene. V tem primeru so lahko priseljenci leteli neposredno do Pariza. Priseljenci so bili pred zadnjo fazo njihovega potovanja v Združeno kraljestvo nastanjeni v varnih hišah, ki so jih priskrbeli posredniki pri kaznivem dejanju. To je bila zelo dobro organizirana mreža s celicami na Poljskem, v Češki republiki, Nemčiji, Franciji, Združenem kraljestvu in Vietnamu.

Policijske akcije so potekale v Lillu, Parizu, Londonu, Pragi, Berlinu, Münchnu in Budimpešti, kjer so bile usmerjene v več sumljivih varnih hiš in stanovanj.

Francija je v kraju Grande–Synthe blizu Dunkerqua uničila prehodni tabor, ki so ga uporabljali priseljenci; v tem kampu je bilo prestreženih 38 priseljencev (14 Vietnamcev in 17 pripadnikov različnih drugih narodnosti), ki so vsi živeli v nemogočih razmerah.

Na podlagi mednarodnega sodelovanja:

- so bili prijeti osumljeni posredniki pri kaznivih dejanjih v Franciji (19), Nemčiji (8), na Madžarskem (5) ter v Češki republiki (2) in Združenem kraljestvu (1);
- je bil v Franciji odkrit notranji nasad konoplje.

Operacija Truck

Glavno področje kaznivih dejanj: kitajska mreža posrednikov pri nezakonitem priseljevanju

Sodelujoče države: Francija, Portugalska, Združeno kraljestvo

Prispevek Europola

- Koordinacijski center, vzpostavljen pri Europolu, je zagotavljal vsa posebna komunikacijska orodja, potrebna za podporo in usklajevanje v realnem času. V njem so bili predstavniki vseh zadevnih preiskovalnih organov.
- Koordinacijskemu centru je zagotavljal podporo Eurojust, ki je zagotavljal koristno podporo na pravosodni ravni.
- Europolovi analitiki so pripravili analitična poročila o pridobljenih obveščevalnih podatkih o kaznivih dejanjih.

Obseg operacije

Operacija je bila usmerjena v kitajsko mrežo, vključeno v pomoč pri nezakonitem priseljevanju v Združeno kraljestvo. Naročniki storitve so za prihod v zahodno Evropo iz Kitajske plačali storilcem kaznivih dejanj do 23 000 EUR. V Evropi so dobili dokumente, ki so jih pogosto uporabili za potovanje iz Francije ali Portugalske v Združeno kraljestvo. Kitajski storilci kaznivih dejanj so lahko priskrbeli na goljufiv način pridobljena dovoljenja za delo in prebivanje ter ponarejene vizume, identifikacijske in potne dokumente, pravno pomoč ter nastanitev v varni hiši.

Na podlagi mednarodnega sodelovanja:

- je policija prijela skupno 18 osumljencev: deset v Franciji, šest na Portugalskem in dva v Združenem kraljestvu;
- so bili na podlagi hišnih preiskav, ki so hkrati potekale v Franciji in na Portugalskem, zaseženi dokumenti, denar, bančni izpiski, mobilni telefoni in drugi podporni dokazi;
- je preiskava potrdila obstoj dobro organizirane kriminalne mreže, ki je pomagala pri nezakonitem priseljevanju.

3.4 Europolov center za kibernetsko kriminaliteto

Internet je popolnoma spremenil način našega življenja in prispeval k odpravljanju meja v družbi. Informacijska super avtocesta, ki je bila napovedana pred tridesetimi leti, je danes stvarnost, svet pa postaja vse bolj odvisen od visokotehnoloških komunikacij in bančnih sistemov. To je zagotovilo storilcem kaznivih dejanj nove priložnosti in ustvarilo novo nezakonito blago, zlasti ukradene osebne podatke in finančne informacije, ter nezakonito digitalno vsebino.

V Europolovi oceni ogroženosti zaradi organiziranega kriminala, ki ga omogoča internet (iOCTA)[24], objavljeni na začetku leta 2011, je opredeljena napredna „digitalna siva ekonomija", v kateri se nezakonito trguje s temi podatki. Hkrati žrtve internetnih goljufij doživljajo nepopisno čustveno škodo in krajo identitete, število ogroženih pa je veliko zaradi nezadostnih izkušenj z internetom. Poleg tega je internetna tehnologija gradivo s spolno zlorabo otrok dala na voljo veliko večjemu občinstvu, njegovo razpošiljanje pa še nikoli ni bilo tako preprosto.

Europolov Center za kriminaliteto na področju visoke tehnologije, ustanovljen leta 2002, zagotavlja visoko raven strokovnega znanja s tremi strokovnimi skupinami, usmerjenimi v boj proti **spolnemu izkoriščanju otrok, goljufijam s plačilnimi karticami** in **kibernetski kriminaliteti.** To strokovno znanje se zagotavlja z usklajevanjem, usposabljanjem, operativno podporo in operativno analizo.

Delo vseh treh skupin kaže jasne podobnosti. Vse zagotavljajo strokovno digitalno forenzično podporo preiskavam v državah članicah in tesno sodelujejo s partnerji, ki ne delujejo na področju kazenskega pregona, zlasti iz finančne in komunikacijske industrije. Vse tri vrste kaznivih dejanj se dejansko dogajajo na svetovni ravni. Očitno je tudi, da storilci kaznivih dejanj, ki delujejo na različnih področjih digitalne sive ekonomije, uporabljajo enaka orodja za različne namene, na primer prilaščene spletne strani za razširjanje gradiva s spolnimi zlorabami otrok, in zlonamerno programsko opremo, razvito za napade na bankomate.

Osebje z vseh treh delovnih področij je zato združilo moči in ustanovilo **Europolov center za kibernetsko kriminaliteto.** To omogoča strokovnjakom za spletno kriminaliteto boljšo izmenjavo tehničnega strokovnega znanja in razvoj učinkovitih protiukrepov, s čimer zagotavljajo državam članicam učinkovitejšo pomoč in bolje varujejo državljane EU.

3.4.1 Kibernetska kriminaliteta

Operativni razvoj

V oceni iOCTA je kot ena glavnih groženj na področju kibernetske kriminalitete opredeljeno podjetništvo, ki temelji na kibernetski kriminaliteti, pri kateri se uporabljajo zlonamerna programska oprema in botneti.

Cilj združb, ki se ukvarjajo s kibernetsko kriminaliteto, je še naprej finančna infrastruktura, ki jo napadajo z napredno zlonamerno programsko opremo. Europol je leta 2011 med drugim podprl naslednje operacije, povezane z zlonamerno programsko opremo:

- Operacijo Crossbill, ki jo je vodilo Združeno kraljestvo proti kriminalni združbi, ki se je ukvarjala s kaznivimi dejanji, povezanimi z zlonamerno programsko opremo, njene dejavnosti pa so vključevale:
  - širjenje zlonamernih kod;
  - pobiranje poverilnic bančnih računov, ki sta mu sledila:
  - kraja in nato pranje denarja s kompromitiranih bančnih računov.

[24] Na voljo za prenos z Europolove spletne strani.

To je bila ena prvih skupnih preiskovalnih skupin na področju kibernetske kriminalitete in dober primer za prihodnje sodelovanje.

- Operacijo Mariposa II, s katero je Španija leta 2010 razbila kriminalno združbo, ki je uporabljala virus „okuženi metulj". Uporaba tega virusa se je še naprej povečevala s pojavom novih združb po vsej Evropi, ki so uporabljale zlonamerno programsko opremo za finančne koristi. Z nadaljnjimi preiskavami so bili odkriti dodatni primeri uporabe te zlonamerne programske opreme po svetu. Jeseni 2011 je bila pri Europolu ustanovljena operativna delovna skupina za razbitje infrastrukture tega virusa in usklajevanje preiskav. Ožja skupina držav članic EU bo delo nadaljevala leta 2012 v tesnem sodelovanju z ZDA in Avstralijo.
- Na operativnih sestankih so bili ugotovljeni zanimivi zadetki z drugimi podatkovnimi nizi, ki bodo podprli dokaze, zbrane v tej operaciji. Poleg tega bodo izboljšali razumevanje poslovnega modela kibernetske kriminalitete, ki ga uporabljajo osumljenci, ki delujejo na področju kibernetske kriminalitete na visoki ravni.

Operacije v zvezi z zlonamerno programsko opremo se bodo leta 2012 na splošno še naprej podpirale, vendar s posebnim poudarkom na odkrivanju bolj naprednih storilcev kaznivih dejanj, kot so „razvojne skupine", ki ustvarjajo in vzdržujejo uspešnejše vrste zlonamerne programske opreme, ki se uporablja v digitalni sivi ekonomiji.

Za prelivanje prihodkov podjetij, ki se ukvarjajo s kibernetsko kriminaliteto, se uporablja mreža prenašalcev denarja, tako imenovane „denarne mule", ki jih na svoj bančni račun prejmejo in nato z njega „izplačajo". Uničenje takih mrež je bil eden ključnih ciljev preteklega leta. Do zdaj je analiza prispevkov na tem področju omogočila boljši vpogled v denarne tokove in odkritje več geografskih vročih točk za „izplačila".

- *Na podlagi prvotne pobude, ki je izhajala iz sodelovanja s Španijo in Eurojustom, se zdaj izvaja projekt za opredelitev mrež denarnih mul in odkritje glavnih osumljencev v Evropi.*

Leto 2011 je bilo leto nenehne grožnje finančno motivirane kibernetske kriminalitete in očitno tudi leto „hektivizma". Na začetku leta so bila njegov cilj velika podjetja, vključena v prepoved Wikileaksa, pozneje so se napadi razširili na vlade, organe kazenskega pregona in politične stranke. V vsem zahodnem svetu so se pojavile oddeljene ali odcepljene skupine prvotnega gibanja Anonymous.

- Europol je zaradi napadov gibanja Anonymous in podobnih skupin na številne države članice EU organiziral operativni sestanek za povezavo različnih preiskav in pripravo načrta nadaljnjih ukrepov. Na podlagi obveščevalnih podatkov, zbranih na tem sestanku, poteka ocena narave in učinka napadov Anonymousa in podobnih napadov v Evropi.
- Izdana so bila tudi posebna obveščevalna poročila o Anonymousu in Lulzsecu.

Obveščevalni podatki

Funkcija obveščevalnih podatkov o kibernetski kriminaliteti se še naprej razvija s poudarkom na napovedovanju in demistifikaciji interneta. Leta 2011 so bile med drugim opravljene in objavljene naslednje raziskave:

- Stuxnet: tehnična razlaga tega zapletenega dela zlonamerne programske opreme;
- skupina Lulzsec: vzpon skupine Lulzsec in gibanje Antisec;
- telefonski friking (manipulacija telefonskih sistemov): strateška in operativna analiza zlorabe predvsem glasovne IP telefonije za manipulacijo telefonskega sistema, ki očitno oživlja koncept telefonskega frikinga;

- napadi za zavrnitev storitve SSL: o možnem ogrožanju varnih internetnih plačil po protokolu SSL.

Raziskava, ki še poteka v zvezi z razvojem virtualnega plačilnega sistema Bitcoin in kriminalno zlorabo omrežja za anonimiziranje TOR, bo objavljena leta 2012.

Forenzična in operativna podpora

Posebna forenzična podpora je bila zagotovljena več obsežnim operacijam, na primer že navedeni operaciji Crossbill. Rezultati forenzičnih preverjanj zaseženih podatkov se na podlagi primerjave z drugimi podatkovnimi nizi na splošno uporabljajo tudi za opredelitev združb, ki so višje v hierarhiji kibernetske kriminalitete.

Usposabljanje

Usposabljanje za kibernetsko kriminaliteto je bilo zasnovano in izvedeno z naslednjimi dejavnostmi:

- usposabljanja iz preiskovalnih tehnik zlonamerne programske opreme v Romuniji, organiziranega v sodelovanju z Eurojustom, se je udeležilo 80 tožilcev in sodnikov;
- Europol je organiziral dva sestanka Evropske skupine za usposabljanje in izobraževanje na področju kibernetske kriminalitete (ECTEG) in dejavno sodeloval pri njenem delu z razvojem, usklajevanjem in izvajanjem usposabljanja na področju kibernetske kriminalitete. Člani skupine ECTEG so med drugim CEPOL, Eurojust in Interpol ter ključni partnerji iz akademskega sveta in zasebnega sektorja;
- Europolovo osebje z drugih delovnih področij se je usposabljalo iz osnov digitalne, omrežne in mobilne forenzike na treh različnih uradno priznanih tečajih. Program zagotavlja Europolovim uradnikom praktično znanje za nudenje boljše podpore njihovim specialnim dejavnostim;
- Europolovo operativno osebje se je usposabljalo za uporabo mobilnega forenzičnega orodja, univerzalno forenzično napravo za zajem podatkov (UFED) na kraju samem;
- osebje, specializirano za kibernetsko kriminaliteto, je podprlo pobudo CEPOL-a za razvoj sistema spletnega učenja o kibernetski kriminaliteti.

Mreža računalniške forenzike

Mreža računalniške forenzike (Computer Forensic Network – CFN) je platforma, ki jo razvija Europol za podporo forenzičnim preverjanjem zaseženih podatkov med analitičnimi delovnimi datotekami in operacijami.

S projektom CFN je bila leta 2011 vzpostavljena temeljna platforma za izvajanje digitalne forenzike IT. Ta platforma omogoča filtriranje in obdelavo pomembnih informacij v veliki količini računalniških podatkov ob hkratni ohranitvi njihove veljavnosti kot dokazno gradivo ali obveščevalni podatki. Ta najsodobnejša zmogljivost za zajem informacij o kaznivih dejanjih iz digitalnih podatkov in njihovo analizo se bo leta 2012 razvijala naprej.

Delovna skupina Evropske unije za boj proti kibernetski kriminaliteti (EUCTF)

Europolov center za kibernetsko kriminaliteto je lani organiziral dva sestanka delovne skupine EU za boj proti kibernetski kriminaliteti (Europol Cyber Crime Centre – EUCTF). Ta skupina, ki jo sestavljajo vodje enot za kibernetsko kriminaliteto držav članic, Evropska komisija in Eurojust, določa strateško usmeritev boja EU proti kibernetski kriminaliteti in je odgovorna za prenos strateških ciljev v zvezi s kibernetsko kriminaliteto, ki jih je določil Stalni odbor Sveta za notranjo varnost, v operativne dejavnosti.

3.4.2 Spolno izkoriščanje otrok

Izdelava in razpečevanje nedovoljene vsebine, ki prikazuje spolno izkoriščanje otrok, sta zlasti olajšana z uporabo interneta. Zaradi navidezne anonimnosti, ki jo zagotavlja to komunikacijsko sredstvo, je storilce težko prepoznati in odkriti. Odkritje prepovedanega gradiva je samo – po možnosti začetni – del preiskave kaznivega dejanja zoper otroka. Izsleditev in prepoznava žrtev med otroki sta za organe pregona prednostna naloga in dodaten izziv.

Ko gradivo s spolno zlorabo otrok pride na internet, prikazanega otroka za vedno postavi v vlogo žrtve. Medmrežje ponuja možnost tudi za druga kazniva dejanja zoper otroke, kot je spletno navezovanje stikov.[25]

Leta 2001 je bila ustvarjena posebna Europolova analitična delovna datoteka za preprečevanje dejavnosti kriminalnih mrež, vpletenih v izdelavo, prodajo ali razpečevanje gradiva s spolnim izkoriščanjem otrok in povezanih kaznivih dejanj. Europol je do zdaj organom kazenskega pregona posredoval na tisoče svežnjev obveščevalnih podatkov in analitičnih poročil, na podlagi katerih je bilo mogoče prepoznati več kot 3 000 storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost otrok in opredeliti ustrezno število žrtev. Države članice je podpiral tudi pri forenzičnem proučevanju kopij digitalnega gradiva, ki so ga zasegli policijski organi.

Sedanji trendi

- Storilci kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost otrok odpotujejo ali se preselijo v točno določene države, v katerih družine ali posredniki otroke ponujajo za izkoriščanje in izdelavo gradiva s spolnimi zlorabami otrok.
- Gradivo s spolnimi zlorabami otrok lahko ustvarijo sami najstniki ali otroci, ki se ne zavedajo nevarnosti razširjanja svojih podob ali videoposnetkov. V nekaterih primerih jih storilci kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost otrok prek spletnega navezovanja stikov nagovorijo ali prisilijo v ustvarjanje gradiva.
- Opaziti je mogoče tudi trende v spletnem navezovanju stikov in pošiljanju seksualnih sporočil mladim prek mobilnih telefonov in multimedijskih naprav („sexting").
- Storilci kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost otrok uporabljajo napredno programsko opremo, da zagotovijo svojo anonimnost. V obrambi pred policijskimi postopki digitalnega forenzičnega preverjanja uporabljajo spletno shranjevanje in napredne tehnike šifriranja.
- Storilci kaznivih dejanj so se očitno preusmerili na skrivne kanale, pri katerih je zasebni dostop omogočen samo „izbranim". Ta „izbira" je odvisna od količine in vrste slikovnega gradiva s spolnimi zlorabami, ki si jih osebe izmenjujejo.
- Pojavljati so se začele druge oblike, kot je kibernetski spolni turizem, pri katerem je otrok po prejemu zahtevka in plačila zlorabljen pred spletno kamero.

[25] Spletno navezovanje stikov je predlog odrasle osebe, da se sestane z otrokom, ki še ni dopolnil starosti, ko lahko pristane na spolnost v skladu z nacionalno zakonodajo, z namenom sodelovanja v spolnih dejanjih z otrokom.

Operacija Rescue

Glavno področje kaznivih dejanj: svetovna mreža storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost otrok

Sodelujoče države: Avstralija, Belgija, Kanada, Nemčija, Grčija, Islandija, Italija, Nizozemska, Nova Zelandija, Poljska, Romunija, Španija, Združeno kraljestvo, Združene države

Prispevek Europola

- Ključna za uspeh sta bila edinstvena vloga Europola pri odkrivanju pripadnikov mreže storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost otrok in njegova pomoč pri operativnih dejanjih policijskih organov v različnih pravnih sistemih.
- Podatki o identiteti in dejavnosti domnevnih storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost otrok so bili razkriti zlasti s prizadevanji Europolovih analitikov pri vdoru v ključni strežnik v središču omrežja mimo varnostnega sistema strežnika.
- Europol je nato izdal več kot 4 000 obveščevalnih poročil policijskim organom v več kot 30 državah v Evropi in drugod, ki so pripomogla k prijetju osumljencev in zaščiti otrok.
- V Europolovih poročilih so bile opredeljene tudi povezave med to mrežo in mrežami, opisanimi v več drugih preiskavah.

Obseg operacije

Ta zapleten primer, ki je znan pod imenom operacija Rescue, se je izvajal tri leta, pri čemer je Europol zagotavljal podporo in usklajeval preiskave zadnje leto in pol. Povezali so se organi kazenskega pregona iz 14 držav in zasledovali storilce kaznivih dejanj dejansko na svetovni ravni. V nekaterih drugih državah, ki sicer niso bile navedene, še vedno potekajo preiskave, v katerih so bili odkriti osumljenci.

Osumljeni storilci kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost otrok so bili člani spletnega foruma boylover.net, ki je spodbujal spolne odnose med odraslimi in mladimi dečki. Spletno stran se je upravljalo s strežnika na Nizozemskem, na svojem vrhuncu pa se je ponašala s 70 000 člani po vsem svetu.

Zdaj je ukinjena. Bili so poskusi, da bi delovala kot forum samo za pogovore, na katerem bi lahko ljudje izrazili svoje spolno zanimanje za mlade dečke brez storitve določenih kaznivih dejanj in bi tako delovala pod budnim očesom policijskega nadzora. Nekateri člani so se po navezavi stika na spletni strani potem preselili na bolj zasebne kanale, kot je elektronska pošta, za izmenjavo nedovoljenega slikovnega in filmskega gradiva s spolno zlorabljenimi otroki. Na računalnikih, ki so bili zaseženi pri prijetih osebah, je bilo ogromno slik in video posnetkov s spolno zlorabljenimi otroki.

Policijske skupine za internet iz Združenega kraljestva in Avstralije so na začetku preiskave odkrile člane spletne strani boylover.net, ki so po ocenah predstavljali največjo nevarnost za otroke. Kadar so potekale nadaljnje preiskave in ocene tveganja, so spremljali tudi selitev storilcev kaznivih dejanj na druge spletne strani.

Na podlagi mednarodnega sodelovanja:

- je bilo odkritih že 779 osumljencev po vsem svetu;
- je bilo prijetih 250 oseb;
- je bilo zaščitenih 252 otrok;
- je število zaščitenih otrok, ki je bilo doseženo s tako preiskavo, največje do zdaj, preiskave pa še potekajo.

Virtualna svetovna projektna skupina

Europol se je priključil Virtualni svetovni projektni skupini (Virtual Global Task Force – VGT) aprila 2011. Cilj te skupine je krepiti učinkovito mednarodno partnerstvo organov kazenskega pregona, nevladnih organizacij in industrije za pomoč pri zaščiti otrok pred spletno spolno zlorabo. Europol želi s priključitvijo skupini VGT še okrepiti tesno sodelovanje z državami zunaj Evrope na tem brezmejnem področju kaznivih dejanj.

Evropska finančna koalicija

Europol predseduje obnovljeni Evropski finančni koaliciji (European Financial Coalition – EFC). Cilj koalicije, ki se bori proti spletni distribuciji nedovoljenega slikovnega gradiva s spolno zlorabo otrok, pri čemer je usmerjena v finančne transakcije, je postati stalna platforma in informacijski center za zainteresirane strani, vključno z organi kazenskega pregona, ponudniki plačilnih storitev, ponudniki internetnih storitev in nevladnimi organizacijami.

Filter za preprečitev razpečevanja gradiva s spolnimi zlorabami otrok

V okviru pobude COSPOL[26] je bil leta 2011 s projektom Internetno gradivo s spolnimi zlorabami otrok (Internet Related Child Abusive Material Project – CIRCAMP)[27] uspešno uveden filter za preprečitev razpečevanja gradiva s spolnimi zlorabami otrok.

Nov akcijski načrt je izboljšal mednarodno sodelovanje za nadaljnje povečevanje operativnih zmogljivosti. Europol bo analiziral obveščevalne podatke, zbrane s preiskavami, in jih s svežnji obveščevalnih podatkov poslal zadevnim državam.

Europol usklajuje tudi skupne ukrepe, ki so jih sprejele sodelujoče države, ter odkriva mednarodne navzkrižne povezave. Operacija Icarus je ena od prvih skupnih operacij v okviru projekta CIRCAMP, ki jo usklajuje Europol.

Operacija Icarus

Glavno področje kaznivih dejanj: internetno omrežje za izmenjavo datotek s spolno zlorabo otrok

Sodelujoče države: Avstrija, Belgija, Bolgarija, Hrvaška, Ciper, Češka, Republika Danska, Estonija, Finska, Francija, Nemčija, Irska, Italija, Luksemburg, Malta, Nizozemska, Norveška, Poljska, Romunija, Slovaška, Španija, Švedska, Švica

Prispevek Europola

- Usklajevanje operacije, v kateri je sodelovalo 23 držav.
- Europol je pošiljal obveščevalne podatke in dodatne informacije prek svojega varnega informacijskega sistema, da sta bila zagotovljena celovitost podatkov in hiter odziv v zadevnih državah.
- Potem ko je danska nacionalna policija zbrala obveščevalne podatke, je bil na Europolu organiziran operativni sestanek za posredovanje svežnjev obveščevalnih podatkov zadevnim državam.
- Europolova mreža za sodelovanje bo zagotavljala podporo tudi pri nadaljnjih preiskavah, po potrebi z vključitvijo partnerjev, kot sta Eurojust in Interpol.

[26] Projekt COSPOL je večstranski instrument na področju kazenskega pregona, ki ga je pripravila Delovna skupina načelnikov policije EU (EPCTF).

[27] Pri projektu CIRCAMP sodelujejo: Belgija, Danska, Finska, Francija, Nemčija, Irska, Italija, Malta, Nizozemska, Norveška, Španija, Švedska, Europol in Interpol.

Obseg operacije

Organi kazenskega pregona iz 23 evropskih držav, katerih delo je podpiral in usklajeval Europol, so zadali velik udarec spletnemu omrežju za izmenjavo datotek s spolno zlorabo otrok.

Operacija je bila usmerjena na osebe, ki so si izmenjavale video gradivo z najbolj skrajnimi vsebinami, ki so vključevale spolno zlorabo dojenčkov in malčkov. Veliko gradiva, zaseženega med hišnimi preiskavami, še čaka na forenzično preiskavo, da se oceni, kako globoko so bili osumljenci vpleteni v dejansko spolno zlorabo otrok.

Pobuda za operacijo Icarus je bila dana na sestanku skupine CIRCAMP na začetku leta 2011. Dogovorjeno je bilo, da bo nacionalna enota danske policije za kriminaliteto na področju visoke tehnologije (DK NITEC) vodila operacijo in izvedla preiskave, ker ima strokovno znanje o medsebojni izmenjavi prepovedanega gradiva prek sistemov za izmenjavo datotek.

Na podlagi mednarodnega sodelovanja:

- je operacija Icarus do zdaj[28] pripomogla k odkritju 273 osumljencev in prijetju 113 osumljencev, razkropljenih po 23 državah;
- je bila odkrita prej neznana mreža storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost otrok, ki je delovala na različnih spletnih kanalih;
- še potekajo preiskave in pričakuje se še več prijetij. Posebni poudarek bo na odkrivanju ustvarjalcev gradiva, spolnih nadlegovalcev in njihovih žrtev.

Europolovo usposabljanje za boj proti spolnemu izkoriščanju otrok na internetu

V nemškem mestu Selm je potekal 12. Europolov letni tečaj usposabljanja za boj proti spolnemu izkoriščanju otrok na internetu, namenjen uradnikom organov kazenskega pregona in sodstvu. S tem praktičnim usposabljanjem se razvijajo temeljne veščine za preiskovanje spletnega izkoriščanja otrok, njegov cilj pa je okrepiti splošno in strokovno znanje udeležencev za boj proti mrežam storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost otrok in njihovo uničenje ter zaščito vpletenih otrok.

Projekt HAVEN – Ustaviti Evropejce pri zlorabljanju žrtev v kateri koli državi

S projektom HAVEN se usklajuje skupno prizadevanje EU za obravnavo kaznivih dejanj spolnih zlorab otrok, ki jih Evropejci storijo zunaj matičnih držav ali držav stalnega prebivališča. To vključuje usklajevanje mednarodnih operacij, ki jih vodijo evropski in drugi organi kazenskega pregona. Leta 2011 je bila organizirana skupna akcija na nekaterih glavnih letališčih EU. Sodelovale so Nemčija (frankfurtsko letališče), Nizozemska (amsterdamsko letališče) in Švedska (stockholmsko letališče). Za leto 2012 se načrtujejo nadaljnje skupne dejavnosti.

Dolgoročno je treba izvajati preventivne ukrepe, kot sta nenehno obveščanje ali opozorilni sistem, za sledenje storilcem kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost otrok, omejitev njihovih nezakonitih dejavnosti in zaščito otrok.

3.4.3 Goljufije s plačilnimi karticami

Goljufije s plačilnimi karticami so vedno večji svetovni problem, v Evropski uniji pa povzročajo ogromne finančne izgube. Te izgube so hkrati sredstva organiziranih kriminalnih združb, njihovi nezakoniti prihodki pa se vlagajo v razvoj drugih oblik kaznive dejavnosti.

[28] 15. decembra 2011.

Europol nezaupno – Osnovna stopnja zaščite

Europol kot osrednja točka za izmenjavo obveščevalnih podatkov o tej vrsti goljufij podpira preiskovalne dejavnosti za zaščito trga EU in njegovih potrošnikov – ne samo v EU, ampak tudi drugod po svetu.

Leta 2011 je podprl številne kriminalistične preiskave v EU za razbitje mednarodne mreže storilcev goljufij s plačilnimi karticami. Osredotočil se je na najnevarnejše organizirane kriminalne združbe, ki izdelujejo in nameščajo nezakonite naprave za kopiranje, ponarejanje in zlorabo plačilnih kartic. Na podlagi uspešnega čezmejnega sodelovanja je bilo razkritih več obratov za proizvodnjo naprav za nezakonito snemanje magnetnih zapisov in svetovnih mrež za tihotapljenje opreme, kartičnih podatkov in denarja.

Europol preiskovalcem v državah članicah in sodelujočih državah z obvestili o goljufijah s plačilnimi karticami pošilja informacije o novih trendih, kaznivih tehnikah in načinih delovanja.

Na podlagi sodelovanja med Europolom in zasebnim sektorjem je bila pri Europolu vzpostavljena **zbirka podatkov za preverjanje kartic**, ki vsebuje informacije o izdajateljih plačilnih kartic z vsega sveta (AMEX, VISA, MasterCard in plačilne kartice za gorivo). Europol dnevno uporablja to zbirko podatkov.

Mobilna pisarna in mobilna forenzična orodja (vključno s **čitalnikom kartic**, **univerzalno forenzično napravo za zajem podatkov** (Universal Forensic Extraction Device – UFED) in **zbirko podatkov za preverjanje kartic**) na kraju samem prinašajo dodatno vrednost za podporo preiskovalnim ukrepom:

- čitalnik kartic lahko pridobi podatke z magnetnega traku in čipa pristne ali ponarejene plačilne kartice;
- države članice pošljejo zasežene kartice Europolu, da iz njih pridobi podatke;
- čitalnik kartic se za enak namen uporabi tudi neposredno med policijsko racijo;
- podatke z mobilnega telefona je mogoče pridobiti z univerzalno forenzično napravo za zajem podatkov (UFED).

Katalog CCTV je nov instrument, ki ga je Europol uvedel leta 2011. Vsebuje fotografije oseb, povezanih z manipulacijo bankomatov in goljufivo zlorabo plačilnih kartic. Katalog se redno pošilja kolegom iz organov kazenskega pregona.

Europol je leta 2011 pripravil tudi **Oceno ogroženosti zaradi goljufij s plačilnimi karticami v EU.** V poročilu so opisani sedanje stanje in prihodnji trendi pri kaznivih dejanjih na področju plačilnih kartic in kartičnih transakcij.

Taka ocena je bila pripravljena prvič. Do zdaj se podatki in posebni načini delovanja niso objavljali, zato organi kazenskega pregona in nosilci odločanja niso imeli popolne slike. Ker so težave s plačilnimi karticami vedno večje, je sektor združil moči in Europolu zagotovil zelo občutljive podatke za analizo, na podlagi katere je bila pripravljena ocena ogroženosti.

Namen ocene ogroženosti je zagotoviti priporočila za protiukrepe in posebne ukrepe, ki bi jih bilo treba za zmanjšanje števila goljufij sprejeti na nacionalni ravni in ravni EU. Trenutno stanje in nezakoniti prihodki storilcev kaznivih dejanj, ki presegajo 1 500 000 000 EUR, zahtevajo takojšnje in skupno ukrepanje.

Skimming: kopiranje magnetnega zapisa plačilne kartice – brez vednosti ali privolitve imetnika kartice – se običajno zgodi, ko imetnik plačilno kartico uporabi na pristnem bankomatu ali terminalu na plačilnem mestu. Naprava omogoči, da se podatki s kartice prepišejo (prekopirajo) na nove kartice, ki se uporabijo za nezakonite dvige gotovine, običajno zunaj države stalnega prebivališča imetnika kartice.

Operacija Night Clone

Glavno področje kaznivih dejanj: Goljufije s plačilnimi karticami

Sodelujoče države: Bolgarija, Italija, Španija, Poljska in ZDA

Prispevek Europola

- Europol je organiziral sestanke in vodil operativni center ter zagotovil ključno analitično, tehnično in logistično podporo.
- Bolgarski organi so na dan operacije ob usklajevanju z italijanskimi in Europolovimi uradniki, ki so bili z mobilno pisarno v Bolgariji, prijeli osumljene storilce kaznivih dejanj in opravili hišne preiskave.

Obseg operacije

Po obsežni preiskavi, ki je trajala več mesecev, se je začela glavna policijska operacija za prijetje pripadnikov ene največjih kriminalnih združb, za katero se je vedelo, da zadnjih pet let deluje na tem področju.

Ključni akterji te organizirane kriminalne združbe, ki naj bi ogoljufala na tisoče državljanov EU in prekopirala več kot 15 000 plačilnih kartic z napredno goljufijo, so bili uspešno prijeti. Hkrati so potekale operacije za prijetje osumljencev v prizadetih državah, v katerih je sodelovalo več kot 200 policistov. Pričakujejo se nadaljnja prijetja.

Med prijetimi so bili osumljeni ključni akterji združbe, ki so imeli sedež v Bolgariji. Povezani so s kriminalnimi celicami v Keniji, Južni Afriki in ZDA. Načini delovanja združbe so vključevali novačenje in usposabljanje storilcev manjših kaznivih dejanj (petty criminals) za izvajanje nezakonitih dvigov gotovine.

Na podlagi mednarodnega sodelovanja:

- je bila razbita obsežna mednarodna mreža goljufov s plačilnimi karticami, ki naj bi z goljufijo državljanom EU pobrala več kot 50 milijonov EUR s snemanjem njihovih kartic in praznjenjem njihovih bančnih računov;
- je bilo v Bolgariji prijetih 48, v Italiji devet, na Poljskem ena, v Španiji dve in v ZDA dve osebi.

Operacija Iasi

Glavno področje kaznivih dejanj: snemanje kartic

Sodelujoče države: Poljska, Romunija, Švedska

Prispevek Europola

- Usklajevanje operacije in zagotavljanje podpore romunskim preiskovalcem na kraju samem med zadnjimi racijami v Romuniji.
- Pomoč pri izmenjavi informacij.
- Zagotovitev tehničnega strokovnega znanja in operativne analize.
- Organiziranje dveh operativnih sestankov poljskih, romunskih in švedskih preiskovalcev ter tožilcev v Haagu.
- Usklajevanje preiskovalnih ukrepov, ker je bilo več pripadnikov iste organizirane kriminalne združbe prijetih tudi na Poljskem.

Obseg operacije

Organizirana kriminalna združba je delovala po vsej EU. Snemala in ponarejala je plačilne kartice in izvajala nezakonite dvige gotovine. Kriminalne dejavnosti in nezakonite kartične transakcije so povzročile velike finančne izgube imetnikom in izdajateljem kartic v EU.

Uspešno operacijo so vodili romunski organi kazenskega pregona, podprla pa sta jo Europol in poljska policija.

Na podlagi mednarodnega sodelovanja:

- je bilo v Romuniji prijetih pet pripadnikov mednarodne kriminalne združbe;
- je policija med 14 hišnimi preiskavami v več romunskih mestih zasegla velike vsote gotovine (50 000 EUR, 50 000 USD in 15 000 GBP) ter blago, ki so ga osumljenci pridobili z goljufijo.

Ko uporabljate bankomat ...

...Europol za zaščito pred nezakonitim snemanjem magnetnega zapisa priporoča:

Stojte blizu bankomata.

Bodite pozorni na ljudi okrog sebe. Če se kdo obnaša sumljivo, se drenja okoli vas ali vas opazuje, prekinite transakcijo in pojdite k drugemu bankomatu.

Zaščitite svojo kodo PIN. Tipkovnico vedno **zakrijte** z roko in telesom, da vas pri vnašanju kode PIN nihče ne vidi. Svoje kode PIN ne povejte nikomur (tudi če se oseba predstavi kot policist ali zastopnik banke).

Če v zvezi z bankomatom opazite **kar koli nenavadnega**, ga ne uporabite in o tem takoj obvestite banko ali policijo.

3.5 Kriminaliteta na področju intelektualne lastnine

S poseganjem v pravice intelektualne lastnine se kršita dve glavni kategoriji priznanih in zaščitenih pravic. Prva se nanaša na **industrijsko lastnino**, ki obsega različna področja, kot so razlikovalni znaki (znamke), patenti, vzorci in modeli (ponarejanje). Druga zadeva **avtorske pravice** za literarna in umetniška dela, kot so filmi, glasbena dela in programska oprema (piratstvo). **Ponarejanje** je kaznivo dejanje, povezano s kršitvijo pravic industrijske lastnine, medtem ko je **piratstvo** kaznivo dejanje v zvezi s kršitvijo avtorskih pravic.

Ponarejanje že več let ni več omejeno na luksuzne izdelke. Postalo je svetovni problem, ki zadeva vse vrste blaga.

Ponarejanje in piratstvo lahko resno škodujeta gospodarstvu, potrošnikom in družbi. Ker zmanjšujeta prodajo in prihodke, prizadeneta zakonite gospodarske dejavnosti in posledično vplivata na inovacije, naložbe in sredstva, namenjena raziskavam in razvoju. Spodbujata nepošteno konkurenco, saj ponarejevalcev ne ovirajo zakoni, predpisi, pravila, davki in dajatve, ki jih morajo upoštevati zakonita podjetja. Posledično vplivata na zaposlovanje, nacionalne proračune pa prikrajšata za prihodke od davkov in trošarin.

Kar je morda še hujše, ponarejanje lahko resno ogrozi zdravje in varstvo potrošnikov, zlasti če upoštevamo, da se ponarejajo tudi izdelki, kot so elektronska oprema, pijače, cigarete, živila, zdravila, pesticidi, oblačila in igrače.

Iz obveščevalnih podatkov in dokazov, ki jih je zbral Europol, je razvidno, da so organizirane kriminalne združbe dejavno vpletene v piratstvo in nezakonito trgovino s ponarejenim blagom. Velika količina denarja, ki ga ustvarijo z nezakonitimi dejavnostmi, skupaj z nizkimi kaznimi in neučinkovitim pregonom na tem področju omogoča kriminalnim organizacijam velike dobičke, s katerimi nato podpirajo druge kaznive dejavnosti. Te so povezane z nezakonitim priseljevanjem, pranjem denarja, tihotapljenjem, trgovino z drogami in korupcijo.

Po podatkih so carinski organi na mejah EU leta 2010 v skoraj 80 000 primerih zadržali več kot 103 milijone ponarejenih in piratskih izdelkov.[29] V to niso všteti „zasegi v EU" ali preiskave, ki so jih izvedli drugi organi kazenskega pregona, kot sta policija in carina. Poleg tega ne vključujejo odkritih ponarejenih proizvodov, izdelanih v EU. Evropski opazovalni urad za ponarejanje in piratstvo je bil ustanovljen za izboljšanje kakovosti razpoložljivih informacij in statističnih podatkov o ponarejanju in piratstvu na notranjem trgu EU.

V različnih državah članicah so bili večkrat zaseženi ponarejeni pesticidi, zato je Europol leta 2011 organiziral operativni sestanek z zadevnimi državami. Europol za leto 2012 načrtuje usposabljanje in ozaveščanje za države članice, da se spodbudi izmenjava znanja in uskladi skupno ukrepanje proti temu pojavu.

[29] Evropska komisija – obdavčenje in carinska unija. Poročilo o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine s strani carinskih organov. Rezultati na mejah EU – 2010.

Operacija Opson

Glavno področje kaznivih dejanj: ponarejanje hrane in pijače

Sodelujoče države: Bolgarija, Danska, Francija, Madžarska, Italija, Nizozemska, Romunija, Španija, Turčija, Združeno kraljestvo

Prispevek Europola

- Europol je pomagal pri načrtovanju operacije, ki je trajalo šest mesecev, zagotovil operativno podporo ter namestil skupine v pristanišču Rotterdam za pomoč nizozemskim carinskim organom in na Interpolu v Lyonu.

Obseg operacije

V tej operaciji, ki sta jo usklajevala Europol in Interpol, je bilo v desetih državah zaseženo na stotine ton ponarejene in neustrezne hrane in pijače, med drugim šampanjec, sir, oljčno olje in čaj.

V operaciji, ki je trajala en teden, so poleg partnerjev iz zasebnega sektorja sodelovali še policija, carina in nacionalni regulativni organi za hrano, preiskave pa so potekale na letališčih, v pristaniščih, trgovinah in boljših trgih v desetih sodelujočih državah.

Operacija Opson (kar v stari grščini pomeni hrana) je imela tri ključne cilje:

- okrepiti ozaveščenost o nevarnostih ponarejene in neustrezne hrane;
- vzpostaviti partnerstva z zasebnim sektorjem za zagotovitev povezanega odziva na tovrstna kazniva dejanja;
- zaščititi potrošnike z zasegom in uničenjem neustrezne hrane in odkritjem storilcev kaznivih dejanj iz teh mrež.

Preiskave še potekajo, končni rezultati operacije Opson pa bodo objavljeni po njenem zaključku. Demokratična republika Kongo je sodelovala kot opazovalka z namenom, da bo naslednje leto v Afriki izvedla pilotno operacijo.

Na podlagi mednarodnega sodelovanja:

- so organi kazenskega pregona odkrili:
  - več kot 13 000 steklenic neustreznega oljčnega olja,
  - 30 ton ponarejene paradižnikove mezge,
  - približno 77 ton ponarejenega sira,
  - več kot 12 000 steklenic neustreznega vina v vrednosti 300 000 EUR,
  - pet ton neustreznih rib in morske hrane,
  - skoraj 30 000 ponarejenih sladkornih palčk;
- se preiskuje tudi prodaja ponarejenega ali neustreznega kaviarja po internetu.

Mednarodna konferenca o kazenskem pregonu kaznivih dejanj na področju intelektualne lastnine, ki je potekala v Madridu

Europol je ta tridnevni dogodek organiziral septembra skupaj z Interpolom in špansko Cuerpo Nacional de Policía (državno policijo). Na konferenci se je zbralo več kot 450 specialistov za preiskave kaznivih dejanj na področju intelektualne lastnine, tožilcev in drugih strokovnjakov iz 52 držav, ki so zastopali javni in zasebni sektor.

Udeleženci so lahko na operativnih delavnicah in okroglih mizah izmenjali najboljše prakse in razpravljali o operativnih metodologijah. Europol je predstavil svoje operativne zmogljivosti.

Konferenca je bila odlična priložnost za opozorilo na nevarnosti ponarejenega in piratskega blaga ter za promocijo Europolove analitične in operativne podpore preiskovalcem.

Operacija Leatherface

Glavno področje kaznivih dejanj: ponarejeno in neustrezno električno orodje

Sodelujoča država: Španija

Prispevek Europola

- Europol je obvestil španske organe kazenskega pregona o obveščevalnih podatkih, ki so nakazovali, da poteka kriminalna dejavnost na območju pod njihovo pristojnostjo.

Obseg operacije

Na podlagi obveščevalnih podatkov so bili odkriti organizirani storilci kaznivih dejanj v Španiji, ki so se ukvarjali s pranjem denarja, davčnimi utajami in kaznivimi dejanji na področju industrijske lastnine.

Na podlagi mednarodnega sodelovanja:

- je španska Guardia Civil prijela 64 oseb; 62 jih je bilo Italijanov, povezanih s Camorro;
- so potekale hišne preiskave v Malagi, Madridu, Barceloni, Valenciji in Sevilli, zasežene pa so bile velike količine nestandardnega in ponarejenega blaga, med drugim generatorji, verižne žage in drugo električno orodje.

Skupna uporaba kartic

Europol je leta 2011 organiziral usposabljanje in operativni sestanek v zvezi s skupno uporabo kartic („cardsharingom"), ki vključuje izdelavo in razpečevanje piratskih pametnih kartic za plačniško televizijo. Kljub velikim dobičkom kriminalnih mrež je za to dejavnost malo zanimanja ali ozaveščenosti, Europolovi obveščevalni podatki pa razkrivajo, da je njen večji del pod nadzorom državljanov EU.

3.6 Tihotapljenje cigaret

Europol podpira organe kazenskega pregona pri preprečevanju dejavnosti organiziranih kriminalnih združb, vpletenih v nezakonito proizvodnjo in trgovino s cigaretami in tobačnimi izdelki, in boju proti tem dejavnostim.

Tihotapljenje cigaret ni kaznivo dejanje brez žrtev. Izgubljeni prihodek države je ključni denar, ki bi se lahko porabil za osnovne javne storitve, kot so šole, bolnišnice, ceste in kazenski pregon.

- Ocenjuje se, da zaradi nezakonite trgovine s tobakom EU vsako leto izgubi približno 10 milijard EUR prihodkov.
- V 40-fitni (12-metrski) zabojnik je mogoče naložiti do deset milijonov cigaret. Če se ta količina pretihotapi na primer na Irsko, znaša izgubljeni prihodek približno 3 milijone EUR. Če se pretihotapi v Združeno kraljestvo, pa to pomeni približno 1,25 milijona GBP izgubljenega prihodka.
- Po podatkih družbe British American Tobacco (BAT) tihotapci letno v EU prodajo 52 milijard cigaret, kar ustreza 6 000-im 40-fitnim kontejnerjem. Povprečna prodajna cena nezakonitega izdelka v EU je 2,50 EUR za zavitek.

Da bi bil dobiček čim večji, so nezakoniti tobačni izdelki proizvedeni iz cenenih materialov, zdravje in kakovost pa se pri tem skoraj ne upoštevata. Namesto originalnih proizvodov, ki morajo izpolnjevati določene standarde, se kadilcem prodajajo ponarejene cigarete slabše kakovosti. Ponarejene cigarete imajo na splošno višjo vsebnost katrana in nikotina kot originalne znamke ter proizvedejo več škodljivega ogljikovega monoksida. Lahko vsebujejo zelo nezdravo mešanico kemičnih snovi, ki povzročajo raka, vključno z arzenikom, kadmijem, benzenom in formaldehidom, ki jih je veliko več kot v originalnih cigaretah. V zaseženih ponarejenih cigaretah so bili odkriti pršice, jajčeca žuželk, glivice in celo človeški iztrebki.

Ponarejeni in pretihotapljeni tobačni izdelki se prodajajo na odprtih trgih, kupci pa se pogosto ne zavedajo, da kupujejo nezakonite proizvode. Denar, ki ga plačajo, gre neposredno v žep kriminalnih združb, ki financirajo druga področja hujših oblik organiziranega kriminala in terorizma.

- Po navedbah strokovne skupine, ki deluje kot preiskovalni organ Varnostnega sveta Združenih narodov, na milijone dolarjev prihodkov od nezakonitih tobačnih izdelkov dobijo Al Kaida, talibani in druge teroristične organizacije. V njenem poročilu je tudi navedeno, da se s tem denarjem financirajo tudi kongovski uporniki, ki novačijo otroke vojake ter izvajajo množična posilstva in umore.
- Po oceni Royal Canadian Mounted Police iz januarja 2011 je bilo od 105 organiziranih kriminalnih združb, ki jih je preiskovala zaradi tihotapljenja tobačnih izdelkov, 69 % vpletenih tudi v trgovino z drogami in orožjem.
- Številne države sebe štejejo samo za tranzitne države v nezakoniti trgovini s tobačnimi izdelki. Vendar ta vrsta kaznivih dejanj povzroča škodo tudi njim, saj organizirane kriminalne združbe za prevoz nezakonitega blaga od izvora do trga ter za pranje izkupička potrebujejo skladišča, prevoz in finančno podporo. Vzdolž teh poti deluje črni trg pri zagotavljanju logistične podpore za trgovino, organi kazenskega pregona pa so lahko podkupljeni, kar povzroča škodo zakonitim podjetjem.

Operacija Tsar

Glavno področje kaznivih dejanj: mednarodna mreža za tihotapljenje cigaret

Sodelujoče države: Češka republika, Francija, Nemčija, Madžarska, Italija, Slovaška

Prispevek Europola

- Operacijo, ki je vključevala skrbno načrtovan dan operacije z več kot 150 razporejenimi uradniki organov kazenskega pregona, sta podprla in usklajevala Europol in Eurojust.
- Europol je hitro ustanovil koordinacijski center z mobilno pisarno, ki jo je vodil Europolov analitik in je zagotavljala ključno analitično podporo od samega začetka.
- Usklajen pristop več organov na ravni EU je omogočil izmenjavo informacij in dokazov v realnem času, sodelovanje med carinskimi, policijskimi in pravosodnimi organi v zadevnih državah ter takojšnjo navzkrižno analizo preverjanja ujemanja zbranih podatkov.

Obseg operacije

Europol in Eurojust sta podprla več držav članic pri razbitju obsežne mreže tihotapcev ponarejenih cigaret, ki so delovali od Ukrajine do Združenega kraljestva.

V primeru, za katerega je dala pobudo Francija, je bil med preiskavo odkrit obstoj organizirane kriminalne združbe, ki je bila ustanovljena v ukrajinski regiji, ki meji na več držav članic EU. Ta mreža je delovala prek slamnatih podjetij v več zadevnih državah, uporabljala pa je voljne prevoznike.

Na podlagi mednarodnega sodelovanja:

- je bilo izdanih pet nalogov za prijetje in prijetih pet oseb. Osumljenci čakajo na sodno obravnavo;
- je bilo v 13 sočasnih preiskavah stanovanjskih in poslovnih prostorov zaseženih veliko dokumentarnih dokazil, računalnikov, mobilnih telefonov in različnih IT naprav.

3.7 Ponarejanje evra

Europol je pristojen za preprečevanje ponarejanja denarja in boj proti njemu, zlasti evra, za kar ga je pooblastil osrednji urad Evropske unije za boj proti ponarejanju evra. Na podlagi tega pravnega statusa deluje kot svetovna kontaktna točka za boj proti ponarejanju evra.

Tesno sodeluje z državami članicami Evropske unije, Evropsko centralno banko, Evropsko komisijo, Evropskim uradom za boj proti goljufijam (OLAF), Interpolom in drugimi partnerji.

Za izpolnjevanje svoje vloge osrednjega urada zagotavlja svojim partnerjem številne instrumente in storitve:

- dejavno podpira organe kazenskega pregona z zbiranjem, analiziranjem, širjenjem in zagotavljanjem pomoči pri izmenjavi obveščevalnih podatkov o kaznivih dejanjih ter z zagotavljanjem drugega strokovnega znanja in izkušenj v podporo preiskavam;
- sodeluje pri vseh večjih preiskavah ponarejanja v EU, vključno s skupnimi preiskovalnimi skupinami;
- po potrebi zagotovi tudi finančno podporo in pomoč na kraju samem;
- zagotavlja forenzično podporo organom kazenskega pregona pri določitvi izvora materiala in naprav, uporabljenih za izdelavo ponaredkov;
- zagotavlja tudi tehnično podporo in usposabljanje o taktičnih in tehničnih vprašanjih v zvezi z zaščito evra pred ponarejanjem.

Operacija Gazeta

Glavno področje kaznivih dejanj: množična proizvodnja ponarejenih evrov

Sodelujoča država: Poljska

Prispevek Europola

- Pomoč pri operaciji z omogočanjem mednarodnega sodelovanja.
- Odkritje mreže za razpečevanje ponaredkov zunaj Poljske.
- Zagotovitev tehničnih nasvetov o tiskarskih postopkih in opremi za ponarejanje pred racijo.
- Sodelovanje pri preiskavi nezakonite tiskarne in tehnična podpora na kraju samem.

Obseg operacije

Med operacijo poljske policije, ki jo je podprl Europol, je bila uničena ena največjih tiskarn za ponarejanje evra v Evropi.

Poljska policija je najprej preiskovala goljufije, povezane z uporabo ponarejenih dokumentov, pri čemer je odkrila kraj, kjer so izdelovali ponarejene identifikacijske kartice. Izkazalo se je, da se na istem kraju izdeluje tudi ponarejeni denar.

Organi kazenskega pregona so med racijami v prostorih blizu Varšave odkrili popolno tiskarno, ki je izdelovala ponarejene bankovce in dokumente.

Zaradi uspešnosti te operacije je bila preprečena morebitna proizvodnja in razpečevanje velikih količin visoko kakovostnih ponarejenih evrov, s katerimi je bilo mogoče prelisičiti komercialne naprave za preverjanje pristnosti bankovcev.

Na podlagi mednarodnega sodelovanja:

- je bilo zaseženo rekordno število ponarejenih bankovcev za 50 in 500 EUR v skupni nominalni vrednosti več kot milijon evrov;
- je bila ena oseba prijeta zaradi proizvodnje ponarejenih bankovcev in dokumentov;
- je bilo zaseženih 7 500 nerazrezanih listov formata A4 z bankovci za 50 EUR z zaščitnimi elementi, kot so holografi;
- je bilo zasežene veliko poligrafske opreme in materiala za nadaljnjo proizvodnjo ponaredkov, vključno z ofsetnim strojem;
- je policija zasegla veliko ponarejenih dokumentov in materiala za njihovo izdelavo, vključno z identifikacijskimi karticami, potnimi listi, dokumenti o registraciji vozil iz različnih evropskih držav, pravnimi listinami in žigi različnih državnih uradov.

Operacija Chipmunk

Glavno področje kaznivih dejanj: proizvodnja ponarejenih evrobankovcev in evrokovancev

Sodelujoči državi: Belgija, Francija

Prispevek Europola

- Europolovi strokovnjaki so bili navzoči v operativnem koordinacijskem centru za zagotavljanje tehničnega strokovnega znanja in operativne analitične podpore.
- Na podlagi Europolovega tehničnega pregleda zaseženih bankovcev je bila odkrita njihova povezanost s preiskavo italijanskih organov kazenskega pregona in drugih mednarodnih partnerjev.

Obseg operacije

V preiskavi, ki se je začela na pobudo belgijskih organov[30], podprl pa jo je Europol, sta bili uničeni dve nezakoniti kovnici evrov in razbita organizirana kriminalna združba, ki se je ukvarjala z razpečevanjem ponarejenih evrobankovcev in evrokovancev.

Prijeta sta bila dva osumljenca iz Italije in Belgije zaradi postavitve dveh zelo velikih nezakonitih kovnic v Belgiji, v katerih so izdelovali ponarejene evrokovance. V tej operaciji je sodelovala tudi francoska policija po prijetju osumljenca v Franciji, za katerega je bilo ugotovljeno, da je povezan z belgijsko preiskavo.

Na podlagi mednarodnega sodelovanja:

- je bila med preiskavo odkrita pošiljka ponarejenih evrobankovcev v skupni nominalni vrednosti približno 60 000 EUR;
- so bili poleg nezakonitih kovnic in že izdelanih kovancev zaseženi tudi naprave in material za izdelavo ponarejenih kovancev v vrednosti enega evra in 50 centov, kot so barve in nedokončani kovanci;
- je bilo med operacijo odkritih tudi več kosov orožja.

[30] Belgijska zvezna policija oddelka za kriminalistične preiskave v Monsu, ki so ji pomagali lokalna policija iz La Louviera, belgijski Royal Monnaie in belgijski nacionalni centralni urad (OCRFM).

Skupna preiskovalna skupina Limón

Glavno področje kaznivih dejanj: ponarejanje evra in snemanje magnetnega zapisa kartic

Sodelujoče države: Bolgarija in Španija s podporo Združenih držav Amerike

Prispevek Europola

- Europol je v fazi preiskave pripravil več obveščevalnih poročil in omogočil izmenjavo obveščevalnih podatkov, na podlagi katerih so bile odkrite nove kriminalne povezave.
- Europolovi strokovnjaki so zagotovili tehnično podporo s preiskavo prostorov tiskarne v središču Sofije, pri čemer so uporabili posebno opremo za iskanje sledi s podobami evra.
- Europol je preiskavo podprl tudi finančno.

Obseg operacije

Bolgarija, Španija, Eurojust in Europol so ustanovili skupno preiskovalno skupino za boj proti ponarejanju evra. Skupini je pomagala tudi tajna služba ZDA.

Na podlagi uspeha te skupine so bile uničene tri tiskarne za tiskanje ponarejenih evrov in uničene organizirane kriminalne družbe, vpletene v proizvodnjo in razpečevanje ponarejenega denarja.

Na podlagi mednarodnega sodelovanja:

- je bilo prijetih šest oseb in uničena tiskarna v bolgarskem mestu Plovdiv za tiskanje bankovcev za 100, 200 in 500 evrov;
- so bili zaseženi ponarejeni bankovci v nominalni vrednosti več kot pol milijona evrov, ofsetni tiskarski stroj, stroj za pečatenje na vroče olje, barve, črnila, računalniki in filmi;
- sta bili pozneje uničeni še dve tiskarni v Sofiji in njenem predmestju. V njih so izdelovali ponarejene evre in ameriške dolarje;
- so bili zaseženi tudi drugi ponarejeni izdelki, kot so potni listi, davčne nalepke in plastične kartice, nekatere z logotipi kreditnih kartic.

3.8 Goljufije na področju davka na dodano vrednost

Evropska komisija ocenjuje, da države članice zaradi goljufij na področju davka na dodano vrednost vsako leto izgubijo približno 60 milijard EUR. Goljufije z neplačujočim gospodarskim subjektom v Skupnosti (Missing trader intra-Community fraud – MTIC) so oblika organiziranih in naprednih davčnih goljufij, s katerimi se storilci kaznivih dejanj lotijo ureditev davka na dodano vrednost (DDV) v državah članicah EU. Osnovni model mednarodnih goljufij na področju DDV v Skupnosti vključuje vsaj dve državi članici.

Goljufije z neplačujočim gospodarskim subjektom v Skupnosti izvajajo organizirani storilci kaznivih dejanj, ki vzpostavijo strukturo povezanih podjetij in posameznikov za izkoriščanje razlik v nacionalnih davčnih ureditvah, pri čemer zakrijejo dejanske povezave med udeleženci. Tisti, ki sodelujejo pri goljufijah na področju DDV in so prvotno odgovorni za davčne izgube — tako imenovani neplačujoči gospodarski subjekti — delujejo samo kratek čas, včasih le nekaj tednov, nato pa izginejo. Sistemi lahko temeljijo na dejanskih ali vse pogosteje na navideznih transakcijah tipa „davčni vrtiljak", ko se isto „blago" večkrat proda in preproda.

Vendar pa zaskrbljenosti ne vzbujajo več samo blagovne goljufije z neplačujočim gospodarskim subjektom v Skupnosti, ki vključujejo opredmeteno blago, kot so mobilni telefoni, računalniški čipi ali dragocene kovine. Opaziti je mogoče jasen prehod na storitvene goljufije, saj so goljufi pokazali zanimanje za neopredmetena sredstva ter svoje kaznive dejavnosti razširili na okoljski in energetski trg.

Europolova prednostna naloga v letu 2011 je bila usklajevanje in pošiljanje obveščevalnih podatkov v podporo državam članicam pri kazenskih preiskavah goljufij na področju DDV pri trgovanju s pravicami do ogljikovih emisij ali emisijskimi kuponi EU.

Europol ocenjuje, da je izguba zaradi goljufij z ogljikovim dobropisom med junijem 2008 in decembrom 2009 znašala približno 5 milijard EUR. Potem sta Nemčija (aprila 2010) in Italija (decembra 2010) izvedli dve pomembni operaciji kazenskega pregona, v katerih je bilo prijetih več oseb in preiskanih veliko prostorov. Pri Europolu je bila ustanovljena ciljna skupina za usklajevanje približno 30 kazenskih preiskav v državah članicah EU. Prva sodna obravnava osumljencev, obtoženih goljufije z emisijskimi kuponi, je potekala januarja 2012 v Franciji, kmalu pa ji bosta sledili podobni obravnavi v Nemčiji in Združenem kraljestvu.

Europolov analitični projekt o goljufijah z neplačujočim gospodarskim subjektom v Skupnosti je edina zbirka podatkov na ravni EU za shranjevanje s tem povezanih informacij, ki je postala glavni referenčni vir za operacije kazenskega pregona. Na podlagi znanja in podatkov, shranjenih v okviru Europola, je mogoče ustvariti zanesljivo sliko tega področja kaznivih dejanj in opredeliti najpomembnejše cilje kaznive dejavnosti. Europol je postal center odličnosti za boj proti čezmejnim goljufijam z neplačujočim gospodarskim subjektom v Skupnosti in s tem povezanimi kaznivimi dejanji.

Europol je leta 2011 zagotovil podporo državam članicam pri preiskavah:

- kaznive dejavnosti na področju sistema trgovanja z emisijami v EU (goljufije z emisijskimi kuponi);
- tatvin emisijskih kuponov EUA, s katerimi se lahko trguje;
- več uspešnih primerov napadov z lažnim predstavljanjem z računov v nacionalnih registrih.

To je vključevalo naslednje ključne dejavnosti:

- postavitev mobilne pisarne za podporo pri zbiranju in analizi obveščevalnih podatkov v Dubaju;

- skupni strateški sestanek Europola in Eurojusta v zvezi z goljufijami na področju DDV, ki se ga je udeležilo približno 80 strokovnjakov za kazenski pregon ter predstavnikov sodstva in oblikovalcev politike iz vse EU;
- strateške in operativne sestanke ter sestanke za uskladitev obveščevalnih podatkov z zadevnimi partnerji, vključno z Eurojustom, Davčnim in carinskim uradom njenega veličanstva (HM Revenue and Customs – HMRC) iz Združenega kraljestva in dubajsko policijo;
- osem prijetij in 20 preiskav prostorov v Združenem kraljestvu v zvezi z operacijo Vista, ob usklajevanju s 33 preiskavami prostorov v Nemčiji in nekaj v Češki republiki, ob zaprosilu za polno podporo pri analizi zaseženega gradiva.

Odkrite in analizirane so bile tudi plačilne platforme in zmogljivosti za podporo finančnim tokovom pri kaznivih dejanjih, Europol pa bo leta 2012 v zvezi s tem vprašanjem organiziral konferenco za razpravo o ugotovitvah in uskladitev odziva organov kazenskega pregona v EU.

Europol zagotavlja podporo instrumentu za izmenjavo informacij in tehnično pomoč (TAIEX), ki ga upravlja Evropska komisija. Z organiziranjem seminarjev omogoča izmenjavo znanja in najboljših praks med uradniki organov kazenskega pregona in tožilci iz držav članic EU in sosednjih držav. Sodelovanje z državami, ki niso članice EU, je ključno v boju proti goljufijam na področju DDV, saj se nezakonito pridobljeni dobički pogosto perejo zunaj Evropske unije.

Operacija Jacquo New

Glavno področje kaznivih dejanj: goljufije na področju DDV

Sodelujoče države: Belgija, Francija, Španija, Združeno kraljestvo

Prispevek Europola

- Več držav članic je zaprosilo Europol za operativno in analitično podporo pri tekočih kazenskih preiskavah goljufij na področju DDV v trgovini s platino.
- Europolove analitične ugotovitve so pokazale jasne povezave med navedenimi državami.
- Europol je sodeloval v skupni preiskovalni skupini.
- Francija je zaprosila za postavitev Europolove mobilne pisarne za preveritev in analizo pridobljenih podatkov na kraju samem med potekom operacije.
- Europol je opravil številna analitična preverjanja dokumentov, zaseženih med preiskavami; odkriti so bili zadetki z izvedenimi povezanimi preiskavami in dve novi povezavi z enim od glavnih osumljencev goljufij pri trgovanju z emisijskimi kuponi. Analiza še vedno poteka.

Obseg operacije

Na sestanku pri Eurojustu je bila ustanovljena skupna preiskovalna skupina Belgije in Francije, v kateri je sodeloval Europol.

Francoski in belgijski preiskovalci so odkrili ključne akterje, osumljene vpletenosti v goljufije na področju DDV, in se osredotočili na belgijsko podjetje za trgovanje s plemenitimi kovinami s kupci v Združenem kraljestvu, Franciji in Španiji.

Na podlagi mednarodnega sodelovanja:

- so uradniki francoskih in belgijskih organov kazenskega pregona opravili usklajene preiskave prostorov in neposredno povezali sedem oseb z glavnimi osumljenci iz francoske preiskave.

3.9 Pranje denarja in sledenje premoženja

Kaže, da je 70 % vseh kaznivih dejanj pridobitniških[31] in da se z njimi ustvarjajo ogromne premoženjske koristi. Skupni imenovalec v večini primerov, ki jih preiščejo organi kazenskega pregona, je finančni motiv za storitev kaznivega dejanja. S sledenjem toku denarja se odkrijejo storilci, lahko se razbijejo njihove združbe in omogoči morebitna zaplemba premoženjskih koristi, pridobljenih s kaznivim dejanjem. S tem pristopom se oslabi ekonomska baza podjetja, ki se ukvarja s kaznivimi dejanji, in prepreči ponovna naložba nezakonitih prihodkov v druge kriminalne dejavnosti.

Europol podpira države članice pri preprečevanju in boju proti kaznivim dejavnostim pranja denarja s projektom posebne operativne analize, ki ga trenutno podpira 25 držav članic ter Eurojust in Islandija. S projektom se pomaga državam članicam pri analizi operativnih podatkov v zvezi s poročili o sumljivih transakcijah, ki jih prečistijo pristojni organi kazenskega pregona, ter poročili o valutnih transakcijah in tekočimi preiskavami pranja denarja.

Pri delu se uporablja dejanska vrednost finančnih obveščevalnih podatkov, kot so poročila o sumljivih transakcijah, ki take informacije povežejo z obveščevalnimi podatki, pridobljenimi med tekočimi preiskavami pranja denarja in odkritimi primeri čezmejnega prenosa gotovine. Europol zagotavlja tudi horizontalno podporo drugim tekočim Europolovim projektom s strokovnjaki, ki pomagajo pri analizi finančnih tokov.

Dejavnosti v letu 2011

Neobičajni čezmejni prenosi velikih količin gotovine (USD)

Europol je prejel obveščevalne podatke o neobičajnih prenosih velikih vsot ameriških dolarjev na poti od Ukrajine prek Romunije in Bolgarije do Turčije. V dveh letih (od marca 2008 do junija 2010) je bilo prijavljeno približno 200 milijonov ameriških dolarjev v gotovini. Bolgarski organi so predlagali strateški sestanek z romunskimi, turškimi in ukrajinskimi organi. To je bilo izvedeno leta 2011 – pojasnjeni so bili načini komuniciranja in Ukrajina se je strinjala, da se uvede preiskava.

Operacija Spectre II: večnacionalna operacija, usmerjena v kurirje za prenos gotovine

Europol je novembra 2011 postavil svojo mobilno pisarno za podporo operaciji več organov za zaseg in odkritje gotovine v pristaniščih in na meji Združenega kraljestva. Med operacijo je obravnaval 271 zaprosil, na podlagi katerih je bilo izvedenih 19 zasegov in odkrita štiri dejanska ujemanja. Med operacijo je bilo zaseženih 418 136 GBP v gotovini, odkritih dodatnih 1 412 722 GBP v gotovini ter srebro, nakit in kat.[32]

Mednarodna organizirana kriminalna združba za pranje denarja, pridobljenega v trgovini s kokainom

Europol je s podporo skupni preiskovalni skupini Playa zagotovil horizontalno podporo s posebno finančno analizo in več operativnimi analitičnimi poročili. Rezultat skupne preiskovalne skupine je bilo prijetje desetih osumljencev iz velike mednarodne združbe za trgovino z drogami, ki je sledilo dolgotrajni mednarodni preiskavi. Njihovi dobički so se vlagali v nakupe osebnega premoženja – luksuznih avtomobilov, nepremičnin, diskotek in rekreacijskih plovil v Španiji in drugih državah. Kriminalna združba je za prikritje svojih

[31] Vladni urad Združenega kraljestva, 2000.

[32] Kat je rastlina, ki vsebuje učinkovini katin in katinon, zato ima žvečenje njenih listov poživljajoč učinek, podoben amfetaminu. Ta snov je v večini držav EU prepovedana.

identitet ustanovila več podjetij. Europol je zagotovil tudi strokovno znanje in preiskovalno podporo za pomoč pri odvzemu nezakonito pridobljenega premoženja.

Velika skupinska naložbena goljufija vrste „Ponzi"

Europol je podprl obsežno preiskavo, ki je potekala v več pravnih sistemih, v zvezi z domnevami, da so glavni osumljenci ogoljufali vlagatelje, zasebne in podjetja. Vlagatelji so jim izročili velike vsote denarja s pričakovanjem, da bo vložen z zajamčenim velikim donosom. Glavni osumljenci so namesto tega pobrali denar vlagateljev z mreže bančnih računov in ga nakazali na zasebne račune.

Pranje denarja, ki poteka na mednarodni ravni, potrjuje široko uporabo tradicionalnih metod, kot so prenosi denarja s kurirji, poleg naprednih tehnik, usmerjenih v finančne naložbe v tujini, sklenjene pod krinko anonimnega podjetja. V tekočih preiskavah pranja denarja je bila opažena tudi vpletenost strokovnjakov, ki v glavnem niso bili iz tradicionalnih finančnih sektorjev, uporabili pa so jih za vključitev nezakonitih prihodkov v komercialne dejavnosti. Med najbolj očitnimi naložbami organiziranih kriminalnih združb so še vedno naložbe v nepremičnine, komercialne dejavnosti in luksuzno blago.

Europolov Urad za premoženje, pridobljeno s kaznivimi dejanji (Europol Criminal Assets Bureau – ECAB), pomaga finančnim preiskovalcem iz držav članic po svetu izslediti prihodke iz kaznivih dejavnosti, če je bilo premoženje skrito zunaj meja pristojnosti preiskovalcev. Njegov cilj je predvsem izslediti prihodke iz kaznivih dejavnosti med preiskavami, ki jih podpira Europol.

Drug pomemben vidik njegovega dela vključuje ustanovitev uradov za odvzem premoženjskih koristi v državah članicah, krepitev sodelovanja na evropski ravni in opravljanje nalog sekretariata mreže CARIN.

Camdenska medagencijska mreža uradov za odvzem premoženjske koristi

Pri Europolu deluje stalni sekretariat mreže CARIN (Camden Assets Recovery Inter-Agency Network), neformalne mreže pravosodnih strokovnjakov in strokovnjakov organov kazenskega pregona s področja odvzema premoženjskih koristi. V mreži CARIN je trenutno registriranih 49 jurisdikcij članic, vključno z vsemi 27 državami članicami EU in devetimi mednarodnimi organizacijami.

Iz vsake jurisdikcije sta bili imenovani ena kontaktna oseba za kazenski pregon in ena za pravosodje za pomoč pri čezmejnem sodelovanju pri sledenju, zamrznitvi, zasegu in zaplembi premoženja, pridobljenega s kaznivo dejavnostjo. Te kontaktne osebe pomagajo pri splošnih vprašanjih glede odvzema premoženjske koristi v svojih pravnih sistemih, prek razpoložljivih zakonitih kanalov pa zagotavljajo tudi operativno podporo.

3.10 Mobilne organizirane kriminalne združbe

Mobilne organizirane kriminalne združbe (Mobile organised crime groups – MOCG) so zelo prilagodljive in mobilne ter delujejo v več pravnih sistemih in področjih kriminalitete. Ti storilci kaznivih dejanj, ki so se sprva ukvarjali s premoženjsko kriminaliteto ali goljufijami, so zdaj usmerjeni v dejavnosti, kot so:

- (oboroženi) ropi,
- vlomi v stanovanjske in poslovne prostore ter vlomi s preusmeritvijo pozornosti žrtve,
- organizirane kraje v trgovinah in žeparstvo,
- kraja tovora in kovin,
- fizični napadi med prevozi gotovine in na bankomate,
- kraja težkih strojev z gradbišč,
- kraja luksuznih avtomobilov in tovornjakov.

Mobilne organizirane kriminalne združbe so se pojavile, ko je bilo konec devetdesetih let in na začetku tretjega tisočletja ugotovljeno, da so tolpe iz Vzhodne in Srednje Evrope vse pogosteje odgovorne za sistematične vlome v stanovanja in trgovine, rope trgovin, pri katerih se z avtom zapelje v izložbeno okno, ter nekatere oblike kraje vozil. Na podlagi njihovega načina delovanja je bilo že tedaj jasno, da so tolpe dobro organizirane, da delujejo sistematično in da jih zanimata predvsem gotovina in blago, ki ga je mogoče prodati na trgih z ukradenim in rabljenim blagom.[33]

Te kriminalne združbe oskrbujejo trge EU z žrtvami trgovine z ljudmi[34] ter drugo ukradeno ali prepovedano blago, vključno z drogami, dobičke pa potem vrnejo v svoje kraje izvora v EU ali zunaj nje. Včasih tudi poskrbijo za končno distribucijo blaga. Večina mobilnih organiziranih kriminalnih združb ima svoje vodje in vsaj znatni del svojega premoženja v EU.

Med vodilnimi so litovsko, gruzijsko in rusko govoreče mobilne organizirane kriminalne združbe.

Litovske organizirane kriminalne združbe so dejavne v številnih državah članicah, med drugim v Belgiji, na Danskem, Finskem, v Franciji, Nemčiji, na Irskem, Nizozemskem, v Španiji, na Švedskem in v Združenem kraljestvu. Boj proti tem združbam v vsej Evropi je bil že v oceni OCTA za leto 2011 opredeljen kot Europolova prednostna naloga. Severovzhodno kriminalno žarišče[35] je še vedno ključno območje za tranzit nezakonitega blaga, namenjenega v nekdanjo Sovjetsko zvezo in iz nje, ter izhodišče za nasilne kriminalne združbe z mednarodnim dometom, ki se ukvarjajo z več kriminalnimi dejavnostmi. Litovske združbe se ukvarjajo s številnimi oblikami premoženjske kriminalitete ter s krajo vozil (vključno z novim trendom – krajo kamionov), ropi, vlomi, žeparstvom in goljufijami. Vpletene so tudi v trgovino z drogami iz Latinske Amerike prek zahodne Afrike ter jugozahodnega in severozahodnega kriminalnega žarišča. Sodelujejo z albansko govorečimi kriminalnimi združbami pri tihotapljenju heroina iz osrednje Azije v zahodno Evropo.

Pomembno vlogo imajo tudi pri tihotapljenju sintetičnih drog v Rusko federacijo, Skandinavijo in baltske države. Nedavno so postale ključni člen v dobavni verigi do severozahodnega kriminalnega žarišča z dobavljanjem benzilmetilketona (BMK) iz Ruske federacije za proizvodnjo amfetaminov. Tako kot pri albansko govorečih organiziranih kriminalnih združbah tudi pri litovskih kriminalnih združbah njihovo sorazmerno bogastvo povečuje njihove zmogljivosti za novačenje, prilastitev tuje lastnine, infiltracijo in naložbe.

Gruzijsko in rusko govoreče organizirane kriminalne združbe so zelo dobro organizirane in delujejo preko podskupin hierarhičnih struktur. Gruzijske organizirane kriminalne združbe

[33] Boj proti potujočim kriminalnim združbam: novi izzivi, objavili belgijski organi kazenskega pregona leta 2010.
[34] Trgovina z ljudmi.
[35] Za dodatne podrobnosti glej Prilogo 1.

delujejo v Avstriji, Belgiji, Češki republiki, Franciji, Nemčiji, Španiji, pa tudi v Ruski federaciji in Združenih državah Amerike. Delovanje združbe, katere pripadniki prihajajo iz več različnih držav nekdanje Sovjetske zveze, najmanj v enem primeru olajšuje ruščina.
Rusko/gruzijske kriminalne združbe se med drugim ukvarjajo s premoženjsko kriminaliteto, nezakonitim priseljevanjem, ponarejanjem identifikacijskih dokumentov, pranjem denarja, izsiljevanjem in trgovino z drogami. Gruzijske združbe so vpletene tudi v uvoz kokaina iz Južne Amerike v Rusko federacijo in na Kavkaz.

Iz obveščevalnih podatkov je razvidno, da mobilne združbe, ki izvirajo iz držav skupnosti CIS[36] ter Čečenije in Gruzije, nadzoruje „*vor v zakone*" ali „tat v zakonu".[37] Pripadniki mobilne združbe morajo prispevati v skupni sklad (obshak) denar za varovanje in izročiti del prihodkov, pridobljenih s kaznivimi dejanji, zadevnemu vor v zakone – ti voryji se lahko štejejo kot regulatorji rusko govorečega organiziranega kriminalnega prostora.

Najvišji „vor v zakone" so tako premožni, da lahko imajo pomembno vlogo v strateških gospodarskih sektorjih. Tako na primer trenutne preiskave kažejo povezave z velikimi evroazijskimi energetskimi družbami. Te povezave se uporabljajo za zmes zakonitih in nezakonitih dejavnosti, pa tudi za ustvarjanje pretveze o verodostojnosti in zanesljivosti zadevnih oseb in dejavnosti. Njihov morebitni dostop do zakonitih gospodarskih krogov EU bi bilo treba spremljati in preprečevati.

Europol je v tem okviru podprl države članice EU in države, ki niso članice EU, s:

- strateško in operativno analitično in tehnično podporo za več preiskav, ki so jih izvedle države članice EU;
- usklajevalnimi in operativnimi sestanki;
- sodelovanjem pri operativnem akcijskem načrtu v zvezi z mobilnimi organiziranimi kriminalnimi združbami za zmanjšanje njihovih splošnih zmogljivosti za izvajanje kriminalnih dejavnosti (COSI/EMPACT).

Operacija Vigilant

Glavno področje kaznivih dejanj: kazniva dejanja, povezana z motornimi vozili

Sodelujoče države: Belgija, Francija in Nizozemska

Prispevek Europola

- Europol je postavil svojo mobilno pisarno in zagotovil strokovno znanje na kraju samem nizozemskim organom kazenskega pregona[38], ki so sodelovali v operaciji.
- Europol je zagotovil tudi možnosti za neposredno preverjanje zbranih informacij z Europolovimi uradniki za zvezo.

Obseg operacije

[36] Skupnost neodvisnih držav: Armenija, Azerbajdžan, Belorusija, Kazahstan, Kirgizistan, Moldavija, Rusija, Tadžikistan, Turkmenistan, Ukrajina in Uzbekistan.

[37] *Vor v zakone* ali tat v zakonu (jasnejši prevod bi lahko bil „tat, ki deluje *v okviru* zakona" ali „kriminalec, ki se ravna po kodeksu tatov") je storilec kaznivih dejanj, ki je v kriminalnem podzemlju spoštovan ter ima avtoriteto in visok status. Tatovi v zakonu ali vory so elita ruskega sveta organiziranega kriminala – ne pripadajo nobeni posamezni skupini, so pa regulatorji med različnimi organizacijami (npr. Solntsevskaya, Ismailovskaya, Tambovskaya). Vsaka organizacija ima predstavnika, ki je v stiku z voryji, odločitve voryjev pa so zavezujoče za vse organizirane kriminalne združbe.

[38] Community Charge Service iz Rotterdama, nizozemska carina, Nacionalna inšpekcijska služba za ceste in promet ter različne policijske skupine iz regije Rotterdam-Rijnmond.

Europol je zagotovil operativno podporo za dan operacije rotterdamske policije na Nizozemskem. Stacionarne samodejne kamere za prepoznavanje registrskih tablic so posnele 351 vozil, več kot 100 jih je policija ustavila zaradi dodatnega pregleda.

Na podlagi mednarodnega sodelovanja:

- je bilo prijetih pet oseb,
- je bilo izrečenih 41 glob – zbranih 33 000 EUR,
- je bilo zaseženih 23 vozil,
- je bilo preverjenih 24 sumljivih dokumentov.

Operacija Oakleaf

Glavno področje kaznivih dejanj: premoženjska kriminaliteta in goljufije

Sodelujoče države: na začetku 12 držav: Belgija, Češka republika, Danska, Finska, Francija, Nemčija, Irska, Italija, Nizozemska, Norveška, Švedska, Združeno kraljestvo

Pozneje so se pridružile naslednje države: Avstrija, Portugalska, Španija, Švica, ZDA. Primer je podprl tudi Interpol.

Prispevek Europola

- Europol je v Haagu organiziral sestanek sodelujočih držav za načrtovanje usklajenega pristopa, potrebnega za boj proti tej vrsti mobilne organizirane kriminalne združbe.
- Več primerov je bilo podprtih s pravočasnimi analizami za ta namen, ki so jih preiskovalci lahko uporabili med operacijami neposrednega nadzorovanja. Hitre povratne informacije so pomagale tudi tožilcem, da so osumljence pridržali v priporu. Decembra 2011 je bil v Parizu analitik, ki je zagotavljal podporo francoskim organom pri vnosu podatkov v schengenski informacijski sistem.
- Europol je bil od konca leta 2010 glavni vir obveščevalnih podatkov in analiz v zvezi z združbo. Analiza je do zdaj pripomogla k odkritju glavnih ciljnih oseb in njihovih pajdašev.
- Ugotovljenih je bilo več vrzeli v obveščevalnih podatkih, obdelanih več kot 900 sporočil SIENA, do zdaj ustvarjenih več kot 11 000 subjektov, nenehno pa prihajajo novi podatki za obdelavo in nadaljnje spremljanje.
- Operacijo podpira tudi Europolova skupina SCAN, ki je julija 2011 poslala organom kazenskega pregona sporočilo o grožnji. V njem je bil opisan način delovanja, za splošno javnost in organe kazenskega pregona pa posredovano opozorilo v zvezi z njihovimi kaznivimi dejanji, povezanimi s potovanji. Na ta način so bile posvarjene morebitne žrtve, ki imajo nosorogov rog razstavljen ali v skladišču.
- Ugotovljena je bila potreba po podpori Europolovega urada za premoženje, pridobljeno s kaznivimi dejanji, zaradi usmeritve v finančna sredstva teh storilcev kaznivih dejanj.

Obseg operacije

Operacija Oakleaf se je začela novembra 2010 na pobudo Irske, usmerjena pa je bila v dejavnosti mobilne organizirane kriminalne združbe irskega izvora. Združba se je ukvarjala predvsem z goljufijami, povezanimi s termakadamom (slabša kvaliteta asfalta), razpečevanjem ponarejenih izdelkov (npr. električnega orodja in generatorjev), organiziranimi ropi, pranjem denarja in trgovino z drogami v številnih državah EU. V zadnjem času se pripadniki te združbe osredotočajo na tatvine in prepovedano trgovino z nosorogovim rogom, tako da o dejavnostih njenih članov zdaj poročajo iz Severne in Južne Amerike, Južne Afrike, Kitajske in Avstralije.

Ta zelo dobro organizirana združba v okviru svoje kriminalne dejavnosti ustanavlja podjetja po vsej Evropi, da bi legalizirala in prikrila svoje nezakonite dejavnosti. Pripadniki združbe so

oprali svoje nezakonite in neprijavljene prihodke z nakupi nepremičnin, novih luksuznih avtomobilov in drugega premoženja na Irskem. Do zdaj so bile devetim pripadnikom združbe vročene davčne terjatve v višini 9 milijonov EUR, še več pa se jih pripravlja.

Ko so se organi kazenskega pregona v EU in zunaj nje dogovorili, da je usklajeni pristop ključen za boj proti tej združbi, je bil v Europolu leta 2011 organiziran sestanek. Na sestanku so poudarili, da je mogoče na desetine manjših primerov, ki so se zgodili po vsej EU, pripisati tej združbi, nato pa določili skupno pot naprej za prekinitev njihovih dejavnosti.

Na podlagi mednarodnega sodelovanja:

- je bilo izvedenih na desetine prijetij v vsej EU, tudi na podlagi ozaveščenosti, ki je izhajala iz analitičnih poročil, ki jih je pripravil Europol.

Operacija Baia Mare

Glavno področje kaznivih dejanj: kazniva dejanja, povezana z motornimi vozili

Sodelujoče države: Avstrija, Francija, Nemčija, Madžarska, Romunija

Prispevek Europola

- Pri Europolu je bil organiziran operativni sestanek z Eurojustom in zadevnimi državami članicami.
- Europolu je bilo predloženih več obveščevalnih podatkov, na podlagi njihove analize pa so bili odkriti glavni osumljenci in način delovanja.

Obseg operacije

Operacijo, ki jo je podprl in usklajeval Eurojust, so izvedli policija, uradniki žandarmerije in tožilci v petih državah za razbitje več dobro organiziranih kriminalnih mrež, vpletenih v krajo tovora na avtocestah v EU. Glavni cilj operacije je bil ustaviti organizirane kriminalne združbe, ki so napadale tovornjake na parkiriščih, ko so vozniki spali.

Pobudo za operacijo je dala Francija, ki je ocenila, da je bilo od leta 2010 do marca 2011 na francoskem ozemlju izvedenih več kot 70 kraj, s katerimi je bilo povzročeno za približno 3 milijone EUR škode. Operacija, ki se je začela na lokalni ravni, se je zelo hitro razširila na nacionalno[39] in nato na evropsko raven.

Preiskovalci so odkrili način delovanja kriminalne mreže. V Franciji je delovalo več skupin, ki so kradle blago velike vrednosti. Avstrija je bila občasno tranzitna država. Nemčija se je uporabljala za logistiko in kot kraj, kjer so se sestali in izmenjali tovornjake. Glavni organizator in skladišče ukradenega blaga sta bila odkrita na Madžarskem. Večina pripadnikov te kriminalne združbe je izvirala iz Romunije.

Na podlagi mednarodnega sodelovanja:

- je bilo skupno prijetih 22 osumljenih storilcev kaznivih dejanj;
- je bilo izdanih 13 nalogov za prijetje;
- je bilo v sodelujočih državah opravljenih približno 20 hišnih preiskav, med katerimi je bilo pridobljenega veliko dokaznega gradiva in ukradenega blaga.

Operacija Caucase

Glavno področje kaznivih dejanj: ropi

Sodelujoča država: Francija

Prispevek Europola

- Analiza in podpora z mobilno pisarno na kraju samem med potekom operacije.
- Odkritih je bilo več povezav z drugimi združbami, dejavnimi v Franciji, ter združbami in *vor v zakone37*, dejavnimi v drugih državah članicah EU.

[39] Na francoski nacionalni ravni je ta primer preiskovala francoska nacionalna žandarmerija (SR Limoges in OCLDI), pod vodstvom JIRS iz Bordeauxa.

Obseg operacije

Leta 2011 je bila pri Toulousu v južni Franciji razbita velika organizirana kriminalna mreža, sestavljena iz Gruzijcev in Armencev.[40]

Pripadniki mreže so osumljeni storitve več kot 1000 kaznivih dejanj v regiji okoli Toulousa, predvsem vlomov in tatvin v bivalnih in poslovnih prostorih. Ukradeno premoženje, kot so računalniki, elektronske naprave in luksuzna oblačila, je bilo poslano v tujino v zabojnikih in tovornjakih, ukradeni nakit pa se je redno po kilogramih pošiljal za prodajo v belgijski Antwerpen. Kriminalna združba je bila hierarhično strukturirana v več ravni (vlomilci, vozniki in vodje skupin), katerih delovanje je usklajeval vsaj en „tat v zakonu"37.

Na podlagi mednarodnega sodelovanja:

- je bilo do zdaj prijetih 23 osumljencev;
- je bilo odkritih na kilograme zlata in nakita;
- je bil ustavljen zadnji zabojnik z ukradenim blagom, preden je zapustil pristanišče;
- sta bila med hišnimi preiskavami odkrita dva Gruzijca s tetovažami, značilnimi za „tatove v zakonu".

Skupna preiskovalna skupina Balcar

Glavno področje kaznivih dejanj: kazniva dejanja, povezana z vozili

Sodelujoče države: Estonija, Latvija, Litva

Prispevek Europola

- Skupni preiskovalni skupini zagotavljata podporo Europol in Eurojust.
- Europol je že organiziral in financiral več operativnih sestankov.
- Europol je že postavil svojo mobilno pisarno in pripravlja redne analize.

Obseg operacije

Preiskava je usmerjena v litovske organizirane kriminalne združbe, osumljene vpletenosti v tatvine luksuznih vozil v Nemčiji in baltskih državah. Leta 2009 se je pojavil val tatvin novih vozil v Estoniji. Preiskava je pokazala povezave z Latvijo in Litvo. Pozneje istega leta je bila v Estoniji prijeta prva „brigada". Europol se je skupni preiskovalni skupini priključil leta 2010 in kmalu je bila v Estoniji prijeta še ena „brigada". Trajanje delovanja skupne preiskovalne skupine je bilo podaljšano in nadaljuje se preiskava ene najbolj dejavnih organiziranih kriminalnih združb v Litvi.

Na podlagi mednarodnega sodelovanja:

- so bile do zdaj razbite tri organizirane kriminalne združbe;
- sta bili med temi ena litovska in ena latvijska organizirana kriminalna združba že obsojeni;
- je bila ena litovska organizirana kriminalna združba delno prijeta, zbirajo se dodatni dokazi in ob ustreznem času bodo sledila nova prijetja.

[40] Razbila sta jo francoski Osrednji urad za boj proti potujočemu prestopništvu (OCLDI) pri nacionalni žandarmeriji in žandarmerija iz Midi-Pyrénéesa ob podpori intervencijskih skupin nacionalne žandarmerije (GIGN).

3.11 Prepovedane motoristične tolpe

Večina članov motorističnih klubov po svetu je popolnoma običajnih članov družbe, majhen odstotek pa jih ne spoštuje zakonov in ne sprejema pravil družbe. Sami sebe imenujejo „izobčenci" ali „enoodstotkarji". Pogosto so organizirani v prepovedane motoristične tolpe, na svojih suknjičih pa imajo poseben našitek v obliki romba z znakom 1 %.

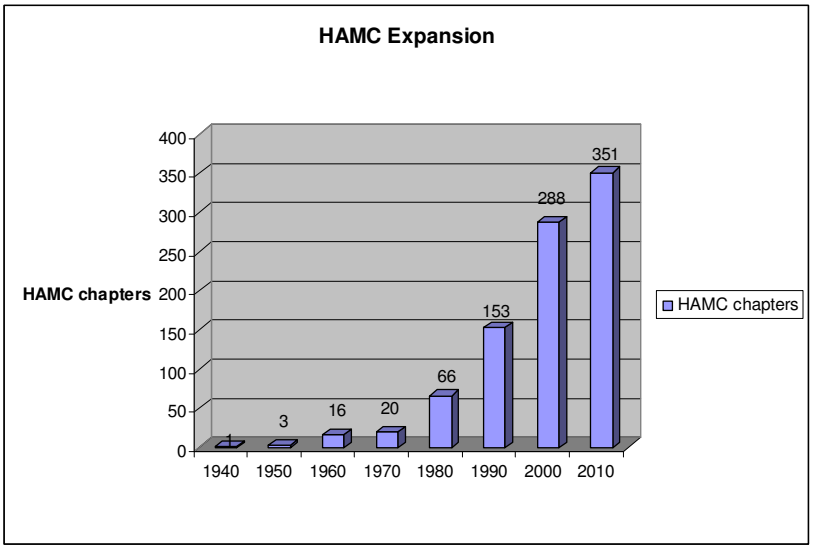
Za boj proti tej grožnji pri Europolu poteka poseben projekt „Monitor", ki naj bi pomagal pri preprečevanju kriminalnih dejavnosti prepovedanih motorističnih tolp, kot so motoristični klub Hell Angels, Bandidos, Outlaws in njihovi podporni motoristični klubi, ter boju proti njim. Projekt poteka na podlagi multidisciplinarnega in horizontalnega pristopa, usmerjen je v organizirane kriminalne združbe in ne samo v kriminaliteto, značilno za prepovedane motoristične tolpe, njegov cilj pa je:

- odkrivanje struktur in pripadnikov teh prepovedanih motorističnih tolp;
- razkritje pomena tega novega pojava v okviru te subkulture ter odkrivanje novih trendov s strateškimi analizami;
- uvajanje, spodbujanje in usklajevanje novih operativnih dejavnosti z operativno analizo;
- zagotavljanje podpore partnerjem pri policijskem nadzoru velikih motorističnih dogodkov, kot je bilo leta 2011 srečanje World Run v Laconii v ZDA, ki ga je organiziral motoristični klub Hells Angels, ter druge operativne dejavnosti z uporabo Europolove mobilne pisarne;
- organiziranje tečajev usposabljanja za boj proti prepovedanim motorističnim tolpam v Evropi;
- podpora na visoki ravni vodstvu organov kazenskega pregona ter pravosodnim in vladnim organom;
- zagotavljanje podpore Evropski platformi za strokovnjake s področja tolp, ki je edinstveno okolje za izmenjavo strateških informacij, najboljših praks, strokovnega in splošnega znanja med uradniki organov kazenskega pregona, ki se ukvarjajo z bojem proti prepovedanim motorističnim, pouličnim in drugim podobnim tolpam.

Izkazalo se je, da so skrajno nasilni pretepi med rivalskimi klubi in drugo generacijo pouličnih tolp grožnja varnosti splošne javnosti, zato jih morajo organi kazenskega pregona spremljati. Prepovedane motoristične tolpe so nacionalna grožnja in nacionalna prednostna naloga policijskega nadzora v večini od 15 držav, ki sodelujejo pri tem projektu. Za zagotovitev učinkovitejše pomoči partnerjem so bile opredeljene strateške in operativne prednostne naloge, ki vključujejo preiskovanje širitve prepovedanih motorističnih tolp v nove predele Evrope in njihovo novačenje s strani desničarske huliganske scene.

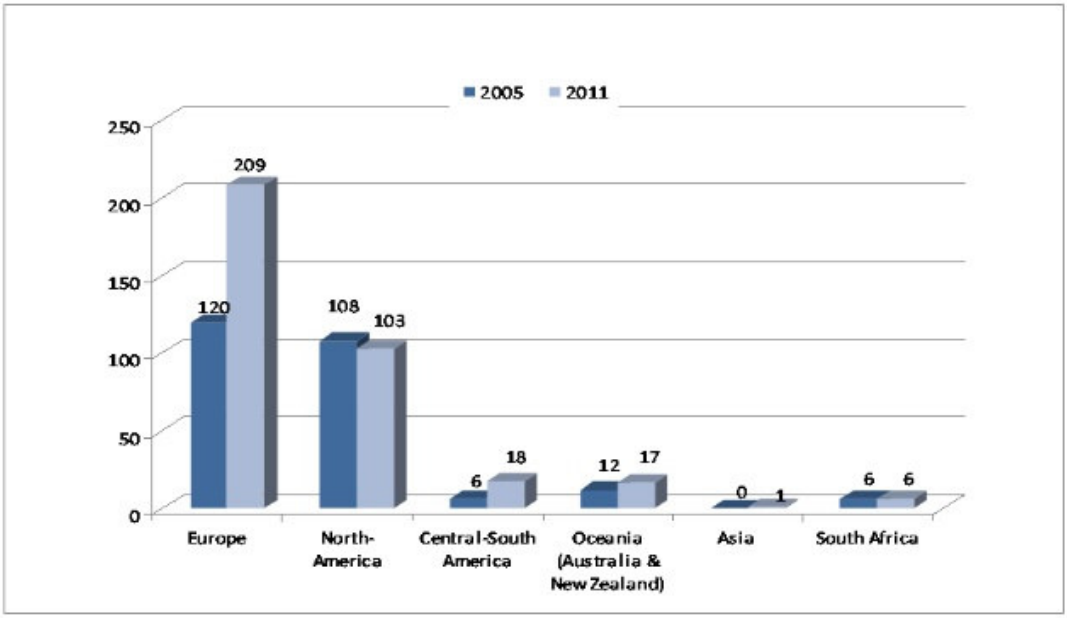
Rast kluba Hells Angels (HAMC)

Širitev kluba HAMC po svetu (1940–2011)

HAMC Expansion	**Širitev kluba HAMC**
HAMC chapter	**Podružnica kluba HAMC**

Širitev kluba HAMC po regijah (2005–2011)

Europe	Evropa
North-America	Severna Amerika
Central-South America	Srednja in Južna Amerika
Oceania (Australia & New Zealand)	Oceanija (Avstralija in Nova Zelandija)
Asia	Azija
South Africa	Južna Afrika

3.12Terorizem

Več kot deset let po napadih v New Yorku 11. septembra 2001 terorizem še vedno pomeni resno grožnjo Evropski uniji. Ekstremistične in teroristične skupine, kot so Al Kaida in druge, so dejavne v Evropski uniji in vplivajo na življenje njenih državljanov. Boj proti ekstremizmu in terorizmu zato še naprej ostaja glavna prednostna naloga EU in Europola.

Europol pomaga državam članicam opravljati uspešne preiskave na tem področju z zagotavljanjem naslednjih instrumentov in storitev:

- analiz in analitičnih instrumentov, kot so poročila, ocene ogroženosti in manjkajoče povezave v mednarodnih preiskavah, ki potekajo;
- izmenjave informacij in dostopa do Europolovih zbirk podatkov, sistemov izmenjav in drugih platform za strokovnjake;
- strokovnega znanja z Europolovo mobilno pisarno za pomoč na kraju samem;
- priprave letnega poročila o stanju in trendih na področju terorizma v EU (TE-SAT), v katerem so navedeni osnovna dejstva in podatki v zvezi s terorističnimi napadi in prijetji v EU, vključno z novimi trendi.

3.12.1 Nadzor nad načinom delovanja

Nadzor nad načinom delovanja zagotavlja nadrejeni model dejavnosti za nenehno presojo terorističnih dogodkov in/ali preiskav, s poudarkom na posebnih elementih načina delovanja teroristov. Dodatno vrednost zagotavlja dejstvo, da je rezultat odvisen od drugih Europolovih obveščevalnih instrumentov in da se poskušajo zadevnim organom držav članic v realnem času zagotoviti strokovno znanje in obveščevalni podatki.

3.12.2 Mreža za prvi odziv

Mreža za prvi odziv zagotavlja podporo vsem državam članicam, ki se soočijo z velikim terorističnim napadom, s povezavo njihovih nacionalnih strokovnjakov z mednarodno platformo strokovnjakov za boj proti terorizmu in analitiki obveščevalnih podatkov, vključno z Europolom. Europol prek te platforme evropskim partnerjem s področja kazenskega pregona zagotavlja svoje edinstvene zmogljivosti:

- mednarodno zbirko podatkov o terorističnih osumljencih in ekstremistih;
- možnost sledenja financiranja terorizma;
- operativno platformo za usklajevanje glavnih mednarodnih smeri preiskave.

Ta skupina v navedenih primerih uporabi Europolov operativni center za zagotovitev učinkovite izmenjave informacij z vsemi sodelujočimi stranmi. Mreža za prvi odziv poleg pomoči v kriznih razmerah vrhunskim strokovnjakom za boj proti hudim oblikam terorizma zagotavlja tudi strateško svetovanje, prilagojeno spreminjajočemu se načinu delovanja napada. Nedaven primer je grozoviti napad z avtomobilom bombo in streljanje na Norveškem julija 2011, ko je Europol organiziral mrežo EU za prvi odziv[41] za zagotavljanje podpore preiskavi.

Po delavnicah skupine za prvi odziv, ki so potekale pri Europolu, je bilo Svetu ministrov za pravosodje in notranje zadeve predloženo poročilo, v katerem so bila podrobno opisana tri glavna priporočila za prihodnje dejavnosti. Ta priporočila so bila potrjena oktobra 2011 na strokovnem srečanju na visoki ravni in bodo ključna pri ustanovitvi virtualne delovne skupine za nasilni ekstremizem:

[41] Ki so jo v tem primeru sestavljali predstavniki Danske, Finske, Nemčije, Grčije, Norveške, Poljske, Švedske in Združenega kraljestva.

- ustanoviti bi bilo treba virtualno delovno skupino za nasilni ekstremizem, ki bi jo sestavljali ustrezni strokovnjaki iz držav članic EU, njena naloga pa bi bila raziskovanje in poročanje o izvajanju strategije EU na podlagi uspešnega projekta, ki že poteka v Združenem kraljestvu (projekt Guillemot);
- razširiti bi bilo treba Europolov koncept preverjanja medmrežja, da se zagotovi portal EU za izmenjavo najboljše prakse, analize in ocen v zvezi s posamezniki in skupinami, ki uporabljajo internet v povezavi s skrajno desničarsko dejavnostjo;
- Europol bi moral za celotno EU pripraviti celovito oceno grožnje, ki jo predstavljajo posamezniki in/ali skupine, povezane z nasilnim ekstremizmom in/ali skrajno desničarsko dejavnostjo v EU.

3.12.3 Evropska mreža za odstranjevanje neeksplodiranih ubojnih sredstev (EEODN)

Namenjena je strokovnjakom za izmenjavo znanja o odstranjevanju eksplozivnih snovi, pomaga pa tudi pri prepoznavanju najboljših praks ter organizira usposabljanja v sodelovanju z državami članicami EU in tretjimi stranmi. Prav tako so enote za odstranjevanje neeksplodiranih ubojnih sredstev preko mreže obveščene o najnovejšem napredku na zadevnem področju. Dostopna je vsem policijskim, vladnim in vojaškim enotam, ki se ukvarjajo z eksplozivnimi sredstvi. Leta 2011 sta bili organizirani dve konferenci in dva tečaja usposabljanja o odstranjevanju neeksplodiranih ubojnih sredstev, prva na Madžarskem in druga na Poljskem. Te dejavnosti je sofinancirala Evropska komisija.

Protokol te mreže je bil spremenjen za izvedbo enega od ukrepov iz akcijskega načrta EU v zvezi s kemičnimi, biološkimi, radiološkimi in jedrskimi snovmi zaradi boljše vključitve skupnosti CBRN[42]. Zato je naloga evropske mreže za odstranjevanje neeksplodiranih ubojnih sredstev še vedno enaka, vendar zdaj za dve področji, za odstranjevanje neeksplodiranih ubojnih sredstev ter kemične, biološke, radiološke in jedrske snovi. O tem je potekala razprava na drugi konferenci Evropske mreže za odstranjevanje neeksplodiranih ubojnih sredstev na Poljskem.

3.12.4 Evropski podatkovni sistem o bombah

Evropski podatkovni sistem o bombah je platforma za izmenjavo pravočasnih in pomembnih informacij in obveščevalnih podatkov o incidentih, v katere so bili vključeni eksplozivna sredstva, zažigalne in eksplozivne naprave[43] ter kemične, biološke, radiološke in jedrske snovi. Vključuje tudi zbirke podatkov o incidentih v zvezi z eksplozivnimi sredstvi ter kemičnimi, biološkimi, radiološkimi in jedrskimi snovmi ter zbirke gradiv in strokovne forume. Ta projekt, ki ga je sofinancirala Evropska komisija, se je začel izvajati oktobra 2010 in je bil končan novembra 2011. Nanj so priključene že skoraj vse države članice EU, leta 2011 pa se je zelo povečalo število novih uporabnikov, dejavnosti in prispevkov.

Incidenti v Ikeinih trgovinah

Europol je septembra 2011 po eksplozijah v Ikeinih trgovinah v Evropi zaprosil za informacije v imenu belgijskih in nizozemskih organov. Storilec je namestil improvizirana eksplozivna sredstva v Ikeinih trgovinah in jih hitro zapustil. Naprave so nato eksplodirale, pri čemer so povzročile poškodbe in materialno škodo.

[42] Kemične, biološke, radiološke in jedrske snovi.
[43] Improvizirana eksplozivna naprava (Improvised explosive device – IED). Improvizirana zažigalna naprava (Improvised incendiary device – IID).

Europol je z enakim načinom delovanja podprl primere iz Belgije, Češke republike, Francije, Nemčije in Nizozemske, javnost pa je bila pozvana, naj pomaga odkriti glavnega osumljenca na podlagi posnetka nadzorne kamere in opisa prič.

Pri Europolu sta potekala dva operativna sestanka z vse večjim številom udeleženih držav (Belgija, Češka republika, Francija, Nemčija, Nizozemska, Poljska, Švedska in Švica). Europol je imel ključno vlogo v tem primeru, pri čemer so se ponudile tudi priložnosti za nadaljnje sodelovanje z vpletenimi državami članicami v boju proti terorizmu.

Podatkovni sistem EU o bombah se je uporabil za varno in pravočasno izmenjavo informacij o tem primeru, kar je na koncu privedlo do odkritja in prijetja storilcev. Do zadnjega incidenta, ki se je zgodil v Češki republiki, so bile prek tega sistema na voljo vse razpoložljive informacije o različnih uporabljenih napravah.

Napada na Norveškem

Europol je poleg podpore, ki jo je zagotovil norveškim organom prek mreže za prvi odziv po napadih julija 2011, državam članicam EU zagotovil tudi najnovejše informacije in prvo oceno bombnega incidenta in vsebine manifesta, ki ga je storilec objavil pred napadoma.

Ko so bile te informacije pripravljene – med bombnim napadom in streljanjem – so bile takoj na voljo uporabnikom evropskega podatkovnega sistema o bombah, kar je pokazalo potencial in vrednost takega sistema. Na podlagi teh dogodkov so nato norveški organi zaprosili in dobili dostop do tega sistema.

Europol je bil v tednih po napadih navzoč pri rekonstrukciji uporabljenih naprav ter obiskal kraja storitve kaznivih dejanj.

3.12.5 Pomorsko piratstvo

Odkar je pomorsko piratstvo postalo velik problem, so stroški sektorja pomorskih prevozov vedno hitreje naraščali zaradi višjih cen zavarovanja, stroškov v zvezi z varnostjo in povišanja stroškov poslovanja zaradi daljših nadomestnih poti.

Europol v tesnem sodelovanju z Interpolom ter ob podpori 10 držav članic EU in Eurojusta izmenjuje obveščevalne podatke v zvezi s pomorskim piratstvom. Njegovo sodelovanje je osredotočeno na odkrivanje glavnih storilcev, logističnih sredstev in finančnih tokov, povezanih s to kaznivo dejavnostjo. Obveščevalni podatki kažejo, da bi lahko bilo piratstvo povezano z drugimi oblikami organiziranega kriminala, kot je tihotapljenje ljudi, orožja in drog.

V soglasno potrjeni resoluciji Varnostnega sveta Združenih narodov[44] je bilo vseh njegovih 192 držav članic pozvanih k sodelovanju z Europolom in Interpolom v boju proti kriminalnim mrežam, vpletenim v pomorsko piratstvo ob somalijski obali. Ta resolucija je bila pomemben korak naprej, saj mednarodni organi pregona pomenijo ključno povezavo med prijetji z vojaškimi posredovanji ter preiskavami in kazenskim pregonom pomorskih piratov in s tem povezanih kriminalnih mrež.

Europol podpira operacijo Atalanta (EU-NAVFOR)[45] za razvoj sistema za spremljanje vseh pomembnih informacij o vseh primerih pomorskega piratstva. V zvezi s tem vprašanjem je v stiku z Interpolom, NCIS[46] in zadevnimi državami članicami.

Europol je leta 2011 gostil dve skupni preiskovalni skupini držav članic za terorizem.

[44] Resolucija Združenih narodov št. 1950 (2010).
[45] Pomorske sile Evropske unije: www.eunavfor.eu
[46] Pomorska kriminalno-preiskovalna služba Združenih držav Amerike.

3.12.6 Preverjanje medmrežja

Europolov portal „Preverjanje medmrežja" omogoča pristojnim organom držav članic EU prostovoljno izmenjavo informacij o islamističnih terorističnih dejavnostih na internetu prek varnega Europolovega omrežja in Europolovih nacionalnih enot. Njegov cilj je ustvariti sinergijo med državami članicami pri analizi spletnih islamističnih terorističnih dejavnosti. Prek portala „Preverjanje medmrežja" se je leta 2011:

- zagotovila operativna podpora šestim državam članicam EU;
- zagotovila pomoč pri delu, ki je potekalo v zvezi z Inspire – spletno revijo v angleškem jeziku, ki naj bi jo Al Kaida objavljala na Arabskem polotoku;
- v projekt in povezane analitične delovne datoteke sta se vključili Avstralija in Švica.

Na portal „Preverjanje medmrežja" je skupno priključenih 44 kontaktnih točk iz 24 različnih držav, od tega dejavno sodeluje deset držav članic EU. Od marca 2011 se je za 21 % povečal prispevek podatkov za portal, 75 % jih izvira iz držav članic EU.

Policijska delovna skupina za terorizem

Europol in nizozemski KLPD sta leta 2011 skupaj gostila Policijsko delovno skupino za terorizem (Police Working Group on Terrorism – PWGT). Europol je bil prvič po njeni ustanovitvi zaprošen, naj pripravi pregled razmer na podlagi prispevkov sodelujočih služb, prve prejete povratne informacije pa so pozitivne.

Operacija policijske enote širšega območja Manchestra v Združenem kraljestvu Munda

Policija širšega območja Manchestra se je Europolu leta 2011 zahvalila in mu podelila priznanje.

Europol je prejel pohvalo za pomoč pri predložitvi primera sodišču, kar je imelo za rezultat štiri doživljenjske kazni za Munirja Farooqija, ki je novačil za džihad. Štiriinpetdesetletni nekdanji talibanski borec je novačil kandidate za boj proti britanskim enotam v Afganistanu iz svojega kioska na trgovski ulici v Manchestru. Policija širšega območja Manchestra je z delom pod krinko zagotovila približno 600 ur posnetih pogovorov, na katerih talibanski posrednik za novačenje omenja napade na britanske čete, osvoboditev zapornikov in imena taborov za urjenje. Vendar je bilo težko oceniti pristnost takih podrobnosti, zato je policija Združenega kraljestva zaprosila Europol za pomoč.

Europolov pristop je vključeval preveritev prejetih informacij z analitičnim orodjem, ki ga ima na voljo za primerjavo operativnih podrobnosti iz Europolove zbirke podatkov o terorističnih dejanjih. Z opravljeno analizo je bilo mogoče potrditi nekatera pomembna dejstva, med drugim tudi to, da so se nekateri dogodki zgodili na točno določenih krajih in ob točno določenih datumih, kot jih je navedel Munir Farooqi. Povzetek Europolovih ugotovitev je uporabilo sodišče pri oceni rezultatov dela policije širšega območja Manchestra pod krinko.

Nasilni ekstremistični zagovorniki pravic živali

Europol in Eurojust sta organizirala pomembno konferenco, na kateri se je zbralo 58 strokovnjakov iz organov kazenskega pregona ter predstavniki 35 organizacij iz zasebnega sektorja, da bi razpravljali o vprašanjih, povezanih s tem trendom.

Povečanje nasilja skrajnežev ostaja zaskrbljujoče za vse udeležence konference, primer je povečana uporaba improviziranih eksplozivnih in zažigalnih naprav. Na konferenci so bila po jasni opredelitvi potrebe po širši izmenjavi informacij, da se organom držav članic zagotovi jasna slika o tekočih kriminalnih dejavnostih, sprejeta priporočila.

Prihodnja dogajanja

- Virtualna delovna skupina za nasilni ekstremizem.
- Portal za nasilni ekstremizem.
- Pripravljajo se naslednje spletne platforme za strokovnjake:
    - mreža za prvi odziv,
    - CBRNE, za grožnje, povezane s kemičnimi, biološkimi, radiološkimi in jedrskimi snovmi ter improviziranimi eksplozivi.
- Zagotavljanje podpore na velikih športnih prireditvah, kot so Olimpijske igre 2012 v Londonu ter evropsko nogometno prvenstvo UEFA EURO 2012 na Poljskem in v Ukrajini.
- Izboljšanje sodelovanja s SitCen s pripravo v prihodnost usmerjene omejene ocene. Kot je navedeno v sklepih o krepitvi vezi med notranjimi in zunanjimi vidiki boja proti terorizmu[47] *„SITCEN in Europol naj sodelujeta tako, da se medsebojno dopolnjujeta, celovito ocenita teroristične grožnje za EU, ob upoštevanju dela, ki so ga že opravili ti organi na tem področju, ter da je tak pregled pomemben ukrep v boju proti terorizmu in za zagotovitev učinkovitega načrtovanja politik.*"

3.12.7 Program za sledenje financiranja terorističnih dejavnosti (TFTP)

Europol je na podlagi Sporazuma med EU in ZDA o programu za sledenje financiranja terorističnih dejavnosti, ki je začel veljati 1. avgusta 2010, dobil več nalog. Za izpolnjevanje teh novih odgovornosti je v okviru svojega operativnega oddelka ustanovil posebno enoto za program za sledenje financiranja terorističnih dejavnosti.

Europolovi strokovnjaki opravljajo tri različne vrste nalog:

1. Preverjanje zahtev ZDA imenovanemu ponudniku oziroma ponudnikom storitev na področju finančnih sporočil (4. člen Sporazuma TFTP).
2. Prejemanje informacij, ki jih na lastno pobudo zagotovi ameriško ministrstvo za finance (9. člen Sporazuma TFTP).
3. Europol kot predlagatelj zahtevkov za poizvedbe v programu za sledenje financiranja terorističnih dejavnosti zagotavlja tesno sodelovanje z državami članicami ter usklajen odziv Europola, držav članic in Eurojusta (10. člen Sporazuma TFTP).

Europol je določil enotno kontaktno točko za države članice EU in Eurojust za posredovanje zahtevkov za poizvedbe v programu TFTP prek Europola.

Obveščevalni podatki, ki jih prejme Europol, se ob doslednem upoštevanju zahtev za razširjanje navzkrižno preverijo glede ujemanja v Europolovih zbirkah podatkov. Informacije se nato s soglasjem lastnika podatkov pošljejo ameriškemu ministrstvu za finance, kjer se izvedejo preverjanja v programu TFTP. Cilj tega sodelovanja med ZDA in EU je odkrivanje, spremljanje in zasledovanje teroristov in njihovega financiranja. V tem okviru:

- je Europol leta 2011 obravnaval številne zahtevke na podlagi 10. člena za poizvedbe v ameriškem programu TFTP. Te zahtevke so predložile različne države članice ali pa jih je pripravil Europol sam;

[47] 11075/11, Bruselj, 6. junija 2011 (sprejel Svet za pravosodje in notranje zadeve 9. junija 2011).

- so organi držav članic prejeli informacije TFTP, ki so zagotovile koristne obveščevalne podatke za podporo tekočim terorističnim preiskavam;
- je Europol na podlagi 10. člena v podporo Norveški julija 2011 skupaj z več prizadetimi državami članicami EU predložil več zahtevkov TFTP. Ti zahtevki so bili predloženi v odziv na bombni napad v Oslu in strelski pohod, ki je sledil. S temi zahtevki na podlagi člena 10 se je zagotovila takojšna pomoč norveškim organom in informacije prizadetim državam članicam EU;
- Europolova enota TFTP tesno sodeluje z mrežo za prvi odziv, tako da je zagotovljen stalen pretok informacij;
- se je z informacijami, pridobljenimi na podlagi ameriškega programa TFTP, v realnem času po hitrem postopku zagotovila operativna podpora številnim državam EU in tretjim državam;
- je Europol državam članicam EU posredoval tudi informacije, ki so mu jih na lastno pobudo zagotovile ZDA. Te informacije in odgovori na zahtevke na podlagi 10. člena za poizvedbe v ameriškem programu TFTP so se izkazale za pomembne pri podpori operativnih preiskav držav članic in odprle nove operativne smeri preiskave za države EU in tretje države.

4. Europolov domet

4.1 Organi kazenskega pregona v državah članicah EU

Europol je vedno neposredno povezan z Europolovimi nacionalnimi enotami, ki imajo sedež v 27 državah članicah EU. To nenehno izmenjavo sporočil in podatkov o kaznivih dejanjih omogočajo uradi za zvezo, ki imajo prostore na sedežu Europola. Gre za ključen in učinkovit način ohranjanja stika in zagotavljanja podpore približno dvema milijonoma uradnikov organov kazenskega pregona v EU, in kar je najpomembnejše, vsem zainteresiranim preiskovalcem, katerih operacije bi lahko imele koristi od Europolove podpore.

Europol redno organizira dogodke za ozaveščanje uradnikov organov kazenskega pregona v EU, da bi okrepili njihovo poznavanje Europolovih storitev, ki bi jim lahko koristile pri čezmejnih primerih. Leta 2011 se je več kot 750 članov osebja organov kazenskega pregona udeležilo sedem takih seminarjev. Europol s predstavitvami po državah krepi sodelovanje ter povečuje kakovost in obseg izmenjanih obveščevalnih podatkov o kaznivih dejanjih.

Uradniki za regionalno podporo

Leta 2011 je bil uveden nov koncept regionalne podpore z imenovanjem treh uradnikov za regionalno podporo za krepitev sodelovanja med pristojnimi organi držav članic in ohranjanje pregleda nad organiziranim kriminalom po geografskih območjih, za katera so pristojni: zahodna Evropa, severovzhodna Evropa in jugovzhodna Evropa.

Prvi konstruktivni rezultati, kot so odkritje novih groženj na navedenih območjih, zagotavljanje dnevne podpore ključnim partnerjem in stalno vključevanje tretjih strani v Europolovo okolje, dokazujejo koristno vlogo uradnikov za regionalno podporo.

4.2 Europolovo zunanje sodelovanje

Europolovo sodelovanje z organi kazenskega pregona v EU in v državah, ki niso članice EU, ter drugimi partnerskimi agencijami in institucijami EU je zelo pomembno. Europol trenutno sodeluje z 18 državami, ki niso članice EU[48], devetimi organi in agencijami EU[49] ter tremi drugimi mednarodnimi organizacijami[50], vključno z Interpolom, ki je vključen v številne vidike Europolovega operativnega dela.

Izmenjava informacij s temi partnerji poteka na podlagi sporazumov o sodelovanju. Obstajata dve vrsti sporazumov, od njihove vrste pa je odvisna narava sodelovanja. Na podlagi strateških sporazumov si lahko obe vpleteni strani izmenjata vse podatke, razen osebnih podatkov, operativni sporazumi pa omogočajo izmenjavo tudi osebnih podatkov. Leta 2011 sta bila sklenjena dva nova operativna sporazuma – z Monakom in Nekdanjo jugoslovansko republiko Makedonijo.

Europol je tako kot v prejšnjih letih še naprej tesno sodeloval z drugimi agencijami in organizacijami EU, ki delujejo na področjih svobode, varnosti in pravice. Leta 2011 je sodeloval pri številnih pobudah na dvostranski ravni.

[48] Albanija, Avstralija, Bosna in Hercegovina, Kanada, Kolumbija, Hrvaška, Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija, Islandija, Moldavija, Monako, Črna gora, Norveška, Republika Srbija, Rusija, Švica, Turčija, Ukrajina, Združene države Amerike.

[49] Eurojust, Evropski urad za boj proti goljufijam (OLAF), Evropska centralna banka, Evropski center za preprečevanje in obvladovanje bolezni (ECDC), Evropska komisija, Evropski center za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami (EMCDDA), Skupni situacijski center EU (SITCEN), Evropska policijska akademija (CEPOL) in Frontex.

[50] Interpol, Urad Združenih narodov za droge in kriminal (UNODC) in Svetovna carinska organizacija (WCO).

Evropska policijska akademija

- Na podlagi tesnega sodelovanja sta potekala razprava in razvoj možnosti e-učenja. Europol je predmet prvega tečaja e-učenja akademije CEPOL in je veliko prispeval k njegovi obliki in vsebini. Pripravljata se tečaja e-učenja o kibernetski kriminaliteti in Schengenu.
- Trenutno sodeluje pri projektu za standardizacijo upravljanja znanja.
- Europol in CEPOL sta sodelovala pri razvoju prihodnjega tečaja o novem političnem ciklu EU za boj proti hudim kaznivim dejanjem in organiziranemu mednarodnemu kriminalu.
- Europol je usklajeval več zunanjih usposabljanj, razvitih na podlagi Europolovih in CEPOL-ovih različnih aplikacijah e-Net (elektronske mreže), kot so baze policijskega znanja in sistem upravljanja učenja.
- Europol in CEPOL sta v okviru evropskega programa izmenjav skupaj oblikovala študijski teden za osebje organov kazenskega pregona iz držav članic. Zaradi velikega zanimanja so bili leta 2011 organizirani trije tečaji, za leto 2012 pa sta predvidena še dva.

Eurojust

- Europol je leta 2011 sodeloval na dveh tretjinah vseh koordinacijskih sestankov na Eurojustu. Tema znatnega števila teh sestankov je bila ustanovitev skupnih preiskovalnih skupin.
- Europol ima redne stike s sekretariatom skupne preiskovalne skupine, ki deluje pri Eurojustu, ter še naprej sodeluje pri organizaciji letnih sestankov nacionalnih strokovnjakov iz skupne preiskovalne skupine.
- Plodno je sodelovanje na področju usposabljanja skupnih preiskovalnih skupin.
- Europol skupaj z Eurojustom na podlagi sklenjenih sporazumov trenutno podpira 17 skupnih preiskovalnih skupin.
- Ustanovljena je bila skupna delovna skupina za spremljanje in izboljševanje sodelovanja med obema agencijama.
- Vzpostavljen je bil program za izmenjavo osebja, ki se bo leta 2012 razvijal naprej (izmenjave bodo potekale vsak mesec).

Frontex

Europol podpira več operacij, ki jih usklajuje Frontex. Frontexov nov pravni okvir, ki je začel veljati 12. decembra 2011, agenciji zagotavlja omejene pravice za obdelavo osebnih podatkov. Zato se pričakuje, da se bo število skupnih operacij v prihodnosti še povečevalo. Ustanovljena je bila strokovna skupina za izpopolnitev poslovnih procesov in postopkov za prihodnjo izmenjavo osebnih podatkov.

Evropski urad za boj proti goljufijam (OLAF)

Trenutno poteka razprava o vzpostavitvi varovane linije in sklenitvi operativnega delovnega dogovora med uradom OLAF in Europolom. Europol je podpiral operacije in prispeval k operacijam, ki jih je začel OLAF, ter sodeloval na Mednarodni konferenci o zaščiti evra, ki so jo novembra 2011 skupaj organizirali Europol, OLAF in Evropska centralna banka.

Evropski center za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami (EMCDDA)

Center EMCDDA sodeluje z Europolom na več različnih področjih, med katerimi je nenazadnje tudi sodelovanje v zvezi s paktom proti sintetičnim drogam, ki ga je sprejel Svet EU med

poljskim predsedovanjem. Europol in center EMCDDA sodelujeta pri skupnih publikacijah[51], od katerih bo tretja o amfetaminu objavljena leta 2012.

Interpol

Interpol in Europol sta razširila tesno sodelovanje v boju proti nadnacionalnemu organiziranemu kriminalu z vzpostavitvijo medsebojne varne komunikacijske povezave in potrditvijo operativnega akcijskega načrta za sodelovanje na ključnih področjih varnosti. Na podlagi sklenjenega memoranduma o soglasju sta bili na komunikacijsko povezavo priključeni varni omrežji obeh agencij. To bo olajšalo in poenostavilo izmenjavo operativnih in strateških informacij o kaznivih dejanjih, pri čemer bodo sodelovali njuni zadevni uradniki za zvezo, ki imajo sedež na Interpolu v Lyonu in Europolu v Haagu, da se poveča pretok obveščevalnih podatkov med agencijama.

4.3 Srečanje šefov evropskih policij

Europol je na svojem novem sedežu v Haagu organiziral prvo srečanje šefov evropskih policij, ki je potekalo od 30. junija do 1. julija 2011.

Dogodka se je udeležilo skoraj 300 šefov policij, visoki uradniki organov kazenskega pregona in strokovnjaki iz akademskih krogov, ki so razpravljali o preprečevanju in boju proti hudim oblikam organiziranega kriminala in terorizmu v Evropi.

Delegati so na srečanju sodelovali v razpravah na visoki ravni in v delovnih skupinah, da bi dobili vpogled v način razvoja organiziranega kriminala, ki postaja vse bolj fleksibilen in dinamičen. Opredelili so skupna zaskrbljujoča področja ter sprejeli skupne sklepe in smernice za prihodnje politike, ki so jih nato predstavili ministrom za notranje zadeve EU.

Zadnji dan srečanja je Europolov direktor Rob Wainwright nagovoril zbrane, med katerimi sta bila tudi evropska komisarka za notranje zadeve Cecilia Malmström in generalni sekretar Interpola Ronald Noble. Poudaril je nujno potrebo po izboljšanju strateškega razumevanja izzivov, ki jih prinašata organizirani kriminal in terorizem, ter razvoju inovativnih in učinkovitejših odzivov nanje. O ugotovitvah in sklepih srečanja je bilo nato objavljeno izčrpno poročilo.[52]

Drugo srečanje šefov evropskih policij bo maja 2012.

[51] Na voljo za prenos z Europolove spletne strani.
[52] Na voljo za prenos z Europolove spletne strani.

5. Pot naprej

5.1 Strategija in cilji

Europolova strategija in cilji, kot so predstavljeni v Europolovem poročilu za leto 2010, bodo še naprej referenčni okvir za njegovo vsakodnevno delovanje in zagotavljanje najboljše podpore sodelovanju na področju kazenskega pregona v EU.

Europol se bo na podlagi te ambiciozne strategije spopadel z najpomembnejšimi izzivi, ki so pred njim, izkoristil pa bo tudi vse možnosti za nadaljnji napredek in oprijemljive rezultate. Strategija vodi Europol po načrtovani poti do uresničitve glavnih ciljev z zagotovitvijo edinstvenega nabora operativnih storitev za EU na treh glavnih področjih:

- **Delovati kot glavno podporno središče EU za operacije kazenskega pregona**

  Še več bo storjenega, da bi se v celoti izkoristila operativna vrednost informacij, s katerimi razpolaga Europol, ter izboljšala izvedba analiz in drugih operativnih storitev. Europol prevzema vodilno vlogo pri vzpostavljanju učinkovitejšega sodelovanja med agencijami in partnerji na področju kazenskega pregona, vključno z Eurojustom in Interpolom.

- **Postati zbirališče informacij o kazenskih zadevah Evropske unije**

  Usklajevanje med državami članicami pri opredeljevanju skupnih informacijskih vrzeli in prednostnih preiskovalnih nalog je ključno in se bo še okrepilo. Europol bi se lahko zaradi svojih edinstvenih zmogljivosti uveljavil kot osrednje zbirališče informacij v EU za obravnavo teh vprašanj in vzpostavitev informacijske platforme, ki bo omogočila učinkovitejši operativni odziv na ključne grožnje varnosti. Z nadaljnjim razvojem Europolovega programa za varno omrežno izmenjavo podatkov (SIENA) se bo približal „prvi bojni črti" na področju kazenskega pregona.

- **Se še naprej razvijati kot center EU za izvedensko znanje s področja kazenskega pregona**

  Europol razvija nove tehnike na podlagi inovacij in najboljših praks ter omogoča izmenjavo znanja in zagotavlja kakovostno usposabljanje na specializiranih področjih, kot so ponarejanje evra, terorizem in uničenje laboratorijev za proizvodnjo drog.

  Morebitne vrzeli v znanju in izkušnjah bo zapolnil z razvojem in spodbujanjem najboljših praks. Državam članicam bo pomagal z zagotavljanjem podpore, svetovanja in raziskav na področju usposabljanja, tehnične podpore, preprečevanja kaznivih dejanj, tehničnih in forenzičnih metod in analiz ter preiskovalnih postopkov.

5.2 Pogled naprej

Europolov položaj na prizorišču EU se je v zadnjih nekaj letih izboljšal, k čemur so deloma pripomogli Lizbonska pogodba, njegov novi pravni status (Sklep Sveta o Europolu) ter nova strategija in izboljšane zmogljivosti same agencije. Na podlagi teh sprememb je postal edinstven partner pri sodelovanju z organi kazenskega pregona v EU in pomembno prispeva k procesu odločanja v EU.

Leta 2011 se je Europolov upravni odbor dogovoril za enotno oceno izvajanja Sklepa Sveta o Europolu in Europolovih dejavnosti. Pripraviti jo je treba zaradi upoštevanja člena 37(11)

Europol nezaupno – Osnovna stopnja zaščite

Sklepa Sveta o Europolu[53] in v podporo Evropski komisiji pri pripravi ocene učinka pred pripravo predloga prihodnjega osnutka uredbe o Europolu. Upravni odbor je imenoval usmerjevalni odbor, ki ga sestavljajo predsednik upravnega odbora ter njegovi člani iz Belgije, Nemčije, Madžarske, Portugalske, Španije in Evropske komisije. Pri delu odbora kot opazovalec sodeluje tudi direktor Europola.

Upravni odbor je na podlagi javnega razpisa za ocenjevalca izbral inštitut RAND Europe in avgusta 2011 z njim podpisal pogodbo. Z Europolovimi uradniki in zadevnimi zainteresiranimi stranmi potekajo razgovori. RAND Europe je prvo vmesno poročilo predložil novembra 2011, končno poročilo pa bo pripravil do junija 2012. Upravni odbor bo razpravljal o rezultatih ocene, nato pa bo Evropski komisiji predložil priporočila.

Europol se kot glavni organ kazenskega pregona v EU vedno ozira v prihodnost in išče nove možnosti za izboljšanje boja proti organiziranemu kriminalu in terorizmu. Take nove možnosti so bile že odkrite, vključujejo pa potrebo po:

- zagotovitvi učinkovitejših preiskav kibernetske kriminalitete, podprtih s centraliziranim strokovnim znanjem in viri EU;
- proučitvi možnosti za boljše sodelovanje z zasebnim sektorjem, da bo mogoče bolje izkoristiti strokovno znanje v zadevah, kot so kibernetska kriminaliteta, pranje denarja in kazniva dejanja na področju intelektualne lastnine.

Europol in Ministrstvo za domovinsko varnost ZDA sta se na sestanku konec leta 2011 dogovorila za oblikovanje skupnega projekta za boj proti nasilnemu ekstremizmu. V sodelovanju z državami članicami EU bosta izmenjevala informacije o študijah primerov, s poudarkom na sumljivem vedenju in drugih pokazateljih, ter razvijala najboljše prakse za boj proti radikalizaciji terorizma.

Ne glede na nove možnosti politike je Europolov glavni cilj še vedno podpora organom kazenskega pregona v EU pri zaustavljanju in razbijanju združb na področju hujših oblik organiziranega kriminala in terorizma. Organi kazenskega pregona kot celota morajo še naprej razvijati nova orodja, taktike in politike, da bo mogoče dohajati razvoj na svetovni ravni in biti korak pred storilci kaznivih dejanj.

Ker kriminalna dejavnost postaja vedno naprednejša, bi bilo vsakršno prizadevanje na lokalni ali celo nacionalni ravni za samostojen boj proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu in terorizmu le delno uspešno. Europol lahko ima zato skupaj z državami članicami EU in partnerskimi organizacijami vse pomembnejšo vlogo pri ohranjanju notranje varnosti v EU.

Močnejši Europol pomeni večjo uspešnost preiskav in boljšo zaščito državljanov EU pred nevarnostmi hujših mednarodnih kaznivih dejanj in terorizma.

[53] Sklep Sveta o Europolu, člen 37(11): Upravni odbor v štirih letih od dne začetka uporabe tega sklepa, nato pa vsake štiri leta, naroči neodvisno zunanjo oceno izvajanja tega sklepa ter dejavnosti, ki jih opravlja Europol. Upravni odbor v ta namen podeli posebna pooblastila. Poročilo o oceni se pošlje Evropskemu parlamentu, Svetu in Komisiji.

Priloga 1

Kriminalna žarišča v EU[54]

V kriminalnih žariščih je osredotočena logistika za kazniva dejanja, ki prejema nezakonita finančna sredstva iz številnih virov in katere vpliv se širi po vsej EU. Taka osredotočenost olajšuje trgovino z nezakonitim blagom in ustvarjanje novih trgov kaznivih dejavnosti z zagotavljanjem novih priložnosti kriminalnim združbam. Glede na njihovo lego blizu pomembnih ciljnih trgov, komercialne in prometne infrastrukture, razširjenost kriminalnih združb in priložnosti za njihove selitve, so bila opredeljena naslednja kriminalna žarišča:

- **severozahodno** – težišče: Nizozemska in Belgija,
- **severovzhodno** – težišče: Litva, Estonija, Latvija in Kaliningrajska eksklava (Ruska federacija),
- **jugovzhodno** – težišče: Bolgarija, Romunija in Grčija,
- **južno** – težišče: južna Italija,
- **jugozahodno** – težišče: Španija in Portugalska.

[54] Upoštevajte, da so težišča, kot so označena s krogi na zemljevidu, približna in ne označujejo mest ali območij z velikim številom kaznivih dejanj.

Europol nezaupno – Osnovna stopnja zaščite

